

# PURACÜGÜ

## (NGECHUCHUARÜ NGÚEXÛGÜ GA JAMUGÛXÛÄRÜ PURACÜCHIGA)

### Tupana inaxuneta rü tá ínangu i Naãē i Üünexü

**1** <sup>1-2</sup>Pa Mecü Pa Teóquirux, nüxüra chaxümatüxü ga poperawa cumaã nüxü chixu ga guxüma ga Ngechuchu üxü rü duüxügüxü namaã nangúexēxü ga noxritama inaxügüãgu ga norü puracü nhuxmata jema ngunexü ga Tupana dauxügüxü ga naãnewa nagaxgu. Rü jexguma taüta dauxügüxü ga naãnewa naxüxgu ga Ngechuchu rü najadexechi ga norü ngúexügü ga jamugüchaüxü na Tupanaärü puracü naxügüxüçax. Rü Tupanaãē i Üünexüärü poramaã nanangúexēē ga jema duüxügü, rü namaã nüxü nixu ga tacü tá na naxüexü. <sup>3</sup>Rü jixcama marü norü juwena rü 40 ga ngunexügu rü jema duüxügüçax nügu nangoxēxü na nüxü nacüxgüxüçax na wenaxärü namaxüxü. Rü namaã nüxü nixu na nhuxäcü aixcuma aëxgacü na jüxü ja Tupana. <sup>4</sup>Rü jexguma jema ngúexügü ga jamugüxütanüwa najexmagu ga Ngechuchu, rü namaã nüxü nixu ga tama nüxna na ngextá naxüxüçax ga Jerucharéü.

Rü nhanagürü nüxü: —Ípenanguxēēx i ngēma Tupanaãē i Üünexü ga Chaunatü pemaã ixunetaxü ga pemaã nüxü chixuchigaxü! <sup>5</sup>Aixcuma nixü ga Juáü rü dexáwa duüxügüxü inabaiüxēēxü, notürü i pema rü täüxütáma muxü i ngunexü nangupetü na Tupanaãē i Üünexü tá pexna ngxü —nhanagürü.

### Dauxügüxü ga naãnewa naxü ga Ngechuchu

<sup>6</sup>Rü jexguma nangutaquexegügu ga jema norü duüxügü, rü Ngechuchuna nacagü, rü nhanagürügü: —Pa Corix, çexna nhama tá nixü i ngunexü i marü ícunawoxü i nuã Judégüchiüãnewa i torü uwanügüarü churaragü na wenaxärü tomatama namaã itacuáxüçax i nhaã tochiüãne? —nhanagürügü. <sup>7</sup>Rü Ngechuchu nanangäxü, rü nhanagürü: —Pema rü taxuüçaxma nüxü pecuáxchaü i nhuxgu tá nixü i ngēma ngunexü, erü Chaunatüxicatama nüxü nangēxma i pora na nüxü naxunetaxü i ngēma ngunexü i choxna naxçax peçaxü. <sup>8</sup>Notürü ngēxguma pexna

nanguxgu i Tupanaãê i Ûünexũ, rü tá pexũ naporaexêê. Rü tá ípechoxũ na nüxũ pejarüxugüexũçax i chauchiga i Jerucharéüwa, rü guxũma i Judéaanewa, rü Chamáriaanewa, rü nhüxmatáta guxũ i naãnewa nangu —nhanagürü. <sup>9</sup>Rü jexguma jema nhaxguwena rü nüxũ ínadaunüjane ga norü ngúexũgü, rü Tupana rü dauxũguxũ ga naãnewa Ngechuchuxũ naga. Rü wüxi ga caixanexũgu najaxücu, rü jemaãcü tama wenaxärü nüxũ nadaugü. <sup>10</sup>Rü jexguma Ngechuchuxũ ínadaunüjane ga dauxüwa na naxüxũ, rü ngürüächi natanüwa nangox ga taxre ga jatü ga icómüchiruxũ. <sup>11</sup>Rü nhanagürügü nüxũ: —Pa Jatügü i Gariréaanecüãx, ¿tüxcüü dauxũgu íperüdaunü? Eri daatama Ngechuchu ga petanüwa jexmacü rü nhüxma Tupana dauxüwa nagacü, rü ngêma nhüxma nüxũ na pedauxũ na nhuxácü dauxüwa naxüxũ, rü ngêmaãcü tátama nixí i wena núma naxüxũ —nhanagürügü.

#### Judachicüü nanajauxgü ga Matía

<sup>12</sup>Rü jema ngúexũgü ga Ngechuchu imügüxũ na Tupanaärü puracü naxügüxũçax, rü nüxna ínixí ga guma ma xpúne ga Oriwéranecügu áêgane. Rü Jerucharéüçax nawoegu. Rü guma ma xpúneärü jaxũ rü maneca wüxi ga quirúmetru nixí na Jerucharéüwa inguxũ. <sup>13</sup>Rü jexguma Jerucharéüärü íãnewa nangugügu, rü nagu nachocu ga guma í ga nagu napegüne. Rü dauxna naxígü naxçax ga jema ucapu ga taxũ ga nagu napegüxũ. Rü nümagü nixí ga Pedru, rü Juáü, rü Tiagu, rü Ádré, rü Piripi, rü

Tumé, rü Baturuméü, rü Mateu, rü Tiagu ga Arupéu nane, rü Chimáü ga Iporaãecücü, rü Juda ga Tiagu naëneê. <sup>14</sup>Rü guxũma ga nümagü rü guxũguma nangutaquexegüxũ na wüxigu naxínüêácüma najumuxégüxũçax namaã ga Ngechuchueneëgü, rü ngímaã ga María ga Ngechuchu naë, rü nhuxre ga togü ga ngexũgümaã. <sup>15</sup>Rü guxũma ga jema ngunexũgügu rü nangutaquexegüxũ ga jema jaxögüxũ. Rü maneca 120 nixí. Rü wüxi ga ngunexũgu ga Pedru rü inachi ga norü ngãxũtanüwa, rü nhanagürü: <sup>16</sup>—Pa Chamücügüx, marü ningu ga jema Tupanaãê i Ûünexũ nuxcüma Dawíxü muxü na naxümatüãxüçax nachiga ga Juda ga namaärü cuaxruü íxixü naxçax ga jema duüxũgü ga Ngechuchuxũ ijauxgüxũ. <sup>17</sup>—Rü tatanüxüchirex nixí ga Juda, rü núma rü ta taxrüü nhaã Tupanaärü puracüwa napuracü ga noxrix. <sup>18</sup>—Notürü núma ga Juda rü bexma Ngechuchuxũ ínaxuaxũ. Rü jemacçax ga áêxgacügü rü nüxü nanaxütanü. Notürü jixcama ga Juda rü naxçax ínicuax ga jema chixexü ga naxüxũ, rü jemacçax nanataeguxêê ga jema dïeru. Rü jemawena rü nügü nawëxnaxã rü naítanüwa nügü narütáe. Rü jexguma duüxũgü nadaexũgügu rü inanago, rü niwáixpütüwe rü ínajixü ga nañüta. Rü jema dïeru ga nataeguxêëxümaã ga áêxgacügü rü naxçax nataxe ga wüxi ga naãne. <sup>19</sup>—Rü nüxü nacuáchigagü ga guxüma ga Jerucharéüçax, rü jemacçax Achedámagu nanaxüéga ga jema naãne. Rü ngêma nixí i “Nagüchitaü” nhaxüchiga. <sup>20</sup>—Rü Wijægüariü poperawa jemachiga nanaxümatü ga Dawí, rü nhanagürü:

“Jixrúma rü ngéma natá ja napata, rü taxúema nagu pe”, nhanagürü. Rü toxnamana i ngéma poperawa rü nhanagürü ta:

“Rü name nixí na togue naxüü i ngéma norü puracü”, nhanagürü. <sup>21-22</sup>—Rü nuã tatanüwa nangëxmagü i nhuxre i jatügü ga guxüguma tüxü ümüügüxü ga jexguma tatanüwa nanuxmagu ga Cori ga Ngechuchu. Rü nümagü rü tawe narüxí ga noxritama Juáü Ngechuchuxü fbaixëëgu rü nhuxmata jema ngunexü ga dauxügüxü ga naãnewa naxüxgu. Rü name nixí i ngëmatanüwa na najaxuxü i wüxi i Judachicüüxü na tamücü jixüçax rü tarüü nüxü jaxuxüçax i nhuxäcü wena na namaxüxü ja Ngechuchu. <sup>23</sup>Rü jemawena rü nüxü naxunetagu ga taxre ga jatügü. Rü wüxi nixí ga Juche ga Juchugu äégaxü ga Bachabámaã naxugüxü. Rü Matía nixí ga to. <sup>24-25</sup>Rü nhaäcü najumuxëgü: —Pa Corix, cuma nüxü cucuax i guxüma i duüxügüarü ngüchaü. ;Rü nhuxma rü toxü nawëx i ngëxürüüxü i cuxçax mexü i nhaã taxrewa na cunamuxüçax rü nüma na naxüäxüçax i nhaã puracü ga Juda ítáxü ga jexguma norü pocuwa naxüxgu! —nhanagürügü. <sup>26</sup>Rü wüxi ga díëru ga cuaxrüü ngüxü nanhanagügü na jemawa nüxü nacuaxgüxüçax ga ngëxürüüxü ga jema taxre tá na ixüçaxü. Rü Matíagu nangu na jangucuchixüçax. Rü jexgumatama rü jema 11 ga duüxügü ga Ngechuchu imügüxütanügu naxã ga Matía.

### Ínangu ga Tupanaãe i Üünexü

**2** <sup>1</sup>Rü nawa nangu ga jema Judëgüarü peta ga Pëtecóstege äégaxü. Rü jema ngunexügu rü guxüma

ga jema jaxögüxü rü wüxi ga nachicawa nangutaquëxëgü. <sup>2</sup>Rü ngürüächü dauxüwa ne naxü ga wüxi ga naga nhama wüxi ja buanecü ja taxüchicü icuxcugurüü, rü guxüne ga guma í ga nawa najexmagünegu najaxüga. <sup>3</sup>Rü naxçax nangox ga nhuxre ga üxiëma. Rü nügüna nixígüema ga jema üxiëma, rü wüxichigü ga jema jaxögüxügüëtüta ninguchigü. <sup>4</sup>Rü Tupanaãe i Üünexü rü guxünama nangu rü namaã inacuax. Rü jema Naãe i Üünexü jadexagüxëëxüäcüma inanaxügüe ga to ga nagawachigü na jadexagüxü. <sup>5</sup>Rü jema ngunexügügu rü jema petaçax Jerucharéüwa najexmagü ga muxüma ga toxnamana ne íxü ga Judëgü ga Tupanaga ínüëxü ga guxü ga togü ga nachüüãnewa ne íxü. <sup>6</sup>Rü jexguma nüxü naxínüëgu ga nhuxäcü na jadexagüxü ga jema jaxögüxü, rü nangutaquëxëgü ga muxüma ga jema duüxügü ga toxnamana ne íxü. Rü nabäixächüäëgü jerü jema jaxögüxü rü wüxichigü ga jema togü ga duüxügügawachigü nidexagü. <sup>7</sup>Rü jema na poraäcü nabäixächüäëgüxüçax, rü nügümaã rü nhanagürügü: —¿Tama exna Garirëaanecüãx jixígüxü i guxü i nhaã duüxügü i tagawa idexagüxü? <sup>8</sup>—¿Rü nhuxäcü exna i nüxü ixínüëxü i wüxichigü i jixëma i taga i nawa ijaexüwa na jadexagüxü? <sup>9-11</sup>—Jixëma tixígü i Pártiaanecüãx, rü Médiaanecüãx, rü Eráüãanecüãx, rü Mechopotámüãanecüãx, rü Judëaanecüãx, rü Capadóchiaanecüãx, rü Pötuanecüãx, rü Áchiaarü naãnecüãx, rü Fríjiaanecüãx, rü Páfíriaanecüãx, rü Ejituanecüãx, rü Ríbiaarü naãnecüãx i

Chireneçũãx. Rũ tatanũwa nangẽxma ta i duũxũgũ i Cretaanewa rũ Arábíaarũ naãnewa ne íxũ. Rũ nhuxre i jixema rũ Romacũãx i Judéugũ tixĩgũ. Rũ nuã tatanũwa nangẽxma ta i Romacũãx i tama Judéugũ ixĩgũxũ notũrũ tacũmagu íxũ. Rũ guxãma rũ nũxũ taxĩnũe na wũxichigũ i tagawachigũ na jadexagũxũ i nhaã ngúexũgũ. Rũ tagawa tamaã nũxũ nixugũe i nhuxãcũ na namexẽchixũ ja Tupana —nhanagũrũgũ. <sup>12</sup>Rũ guxũma poraãcũ nabaixãchiãẽgũ, rũ tama nũxũ nacuxãgũ ga nhuxãcũ na jĩixũ ga jema. Rũ nũgũna nacagũe, rũ nhanagũrũgũ: —¿Tãcũchiga nixĩ i guxũma i nhaã? —nhanagũrũgũ. <sup>13</sup>Notũrũ ga togũ rũ nũxũ nacugũecũraxũ, rũ nhanagũrũgũ: —Nangãxẽmare rũ ngẽmacãx nixĩ i ngẽmaãcũ jadexagũxũ —nhanagũrũgũ.

#### Pedruarũ dexa

<sup>14</sup>Rũ jexguma inachi ga Pedru namaã ga jema 11 ga namũcũgũ, rũ tagaãcũma nhanagũrũ: —Pa Judéugũ i nuxma Jerucharéũgu naxĩãnexũ rũ Pa Nuãcũãxgũx, ¡rũ dũcax, meã iperũxĩnũe i nhaã tá pemaã nũxũ chixuxũ! <sup>15</sup>—Rũ nhaã chamũcũgũ rũ tama nangãxẽ i pema nagu perũxĩnũexũrũũ, erũ pãxmatatama nixĩ rũ ngexwacax 9 arũ ngorawa nangu. <sup>16</sup>—Notũrũ nhaã nhũxma nũxũ pedauxũ nixĩ ga jema Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Joé marũ nũxũ ixuchigaxũ ga jexguma nhaxgux:

<sup>17</sup>“Rũ nhanagũrũ ja Tupana: ‘Ngẽma nawa ijacuáxũ i ngunexũgũgu rũ guxũ i duũxũgũtanũwa tá chanamu i Chauãe i Üünexũ, rũ penegũ rũ pexacũgũ rũ tá

chauchigagu nidexagũ. Rũ chama rũ tá chajangoxetũxẽẽ i perũ ngextũxũgũ rũ tá nũxũ nadaugũ i ngẽma tá nũxũ chawéxũ. Rũ perũ jaguãxgũmaã tá chidexa i nanegũwa. <sup>18</sup>Rũ chorũ duũxũgũtanũwa tá chanamu i Chauãe i Üünexũ i ngẽma ngunexũgũgu, rũ tá chauchigagu nidexagũ. <sup>19</sup>Rũ naãnetũwewa tá ichanawex i mexũgũ i taguma nũxũ idauxũ. Rũ nhama i naãnewa tá ichanawex i cuãxruũgũ i nagũ, rũ üxũema, rũ taemaxũ. <sup>20</sup>Rũ üãxcũ rũ tá nixoema rũ tawemacũ rũ tá nagũrũũ naduema naxũpa na wenaxãrũ núma naxũxũ ja Cori. Rũ ngẽma ngunexũ i nagu núma naxũxũ, rũ wũxi i ngunexũ i mexẽchixũ tá nixĩ. <sup>21</sup>Rũ guxãma ja jixema Corina çaxe na tũxũ nangũxẽẽxũcãx, rũ tá tamaxẽ’”

nhanagũrũ ga jema orewa. <sup>22</sup>Rũ nhanagũrũ ga Pedru: —Pa Duũxũgũ Pa Judéugũx, ¡perũxĩnũe i nhaã ore! Rũ pema rũ meãma nũxũ pecuãx rũ Ngechuchu ga Nacharétucũãx rũ guma nixĩ ga wũxi ga jatũ ga Tupana pepexewa nũxũ jaxucũ na Nanexũchi jĩixũ. Rũ jemacãx ga Tupana rũ norũ poramaã nũxũ nanaxũxẽẽ ga muxũma ga mexũgũ rũ cuãxruũgũ ga noxri taguma nũxũ idauxũ. <sup>23</sup>—Rũ Tupana pexna nanamu ga guma Ngechuchu na pecaducãx najuxũcãx jerũ jemaãcũ nanaxũchaũ ga Tupana, rũ jemaãcũ nagu narũxĩnũ ga noxri taũta naxũxgux

ga naãne. Rû pema penamu ga jatügü ga tama jaxögüxũ na jajauxgüãxũcax rû curuchawa na japotagüãxũcax. Rû jemaãcü penajuxêê. <sup>24</sup>—Rû woo najuchirex notürü tama jexma najacuax, jerü Tupana wena nanamaxêê rû ínanadaxêê. Rû jemaãcü ga jema ju rû taxuacüma marü nüxũ narüporamaêêcha. <sup>25</sup>—Jerü ga ãêxgacü ga Dawí rû Ngechuchuchigagu nidexa, rû nhanagürü:

“Guxügguma nachauxütagu ja Cori ja Tupana rû choxũ narüngüxêê na taxuüçaxma chaxoegaãêxũcax. <sup>26</sup>Rû jemaçax marü chataãê rû taãêxũ ga oremaã chidexa. Rû chama nüxũ chacuax na mexũ tá choxũ üpetüxũ i ngêxguma chajyxgux. <sup>27</sup>Erü cuma täuxütáma juexüchicawa choxũ cutax, rû täuxütáma cunaxwaxe na jajixixũ i chaxune i chama ja Cune ja Üüneçü na chíixũ. <sup>28</sup>Marü choxũ nüxũ cucuaxêê i nhuxãcü tá chanajaxu i maxũ i taguma gúxũ, rû tá poraãcü choxũ cutaãêxêê, erü chamaã tá icurüxãüx”,

nhanagürü ga Dawí. <sup>29</sup>Rû nhanagürü ga Pedru: —Pa Chaueneëgüx, rû aixcuma pemaã nüxũ chixu na najuxũ ga nuxcümamaxücü ga tórü ãêxgacü ga Dawí, rû marü inatax, rû nhuxma rû ta tatanüwa nangêxma i naxmaxũ. <sup>30</sup>—Notürü nüma ga Dawí rû wüxi ga Tupanaärü oreatü uruü nixĩ. Rû jemaçax nüxũ nacuax rû wüxi ga nataa tá nixĩ i ãêxgacü ja Cristuxü ingucuchicü, jerü ga Tupana rû jemaãcü

namaã inaxuneta. <sup>31</sup>—Rû jemaçax nuxcümamaxüchima ga Dawí rû nhama marü nüxũ nadauxuchixürüü nüxũ nixu rû Cristu rû tá juwa ínarüda rû täuxütáma naxmaxüwa nangêxmaêcha rû täuxütáma nijixi i naxüne. <sup>32</sup>—Rû nhuxma ja Tupana rû marü wena nanamaxêê ga guma Ngechuchu, rû guxãma ga toma rû nüxũ tadaugü na wena namaxüxũ, rû ngêmaçax pemaã nüxũ tixuchiga. <sup>33</sup>—Rû Tupana rû dauxügxüxü ga naãnewa nanaga na norü tügüneçüwawa janatoxüçax. Rû Tanattü ja Tupana rû marü nüxna nanamu ga Naãê i Üüneçü ga nuxcüma nüxũ jaxuxũ rû tá nuã na namuãxũ. Rû nhuxma ja jima Ngechuchu rû núma totanüwa nanamu i ngêma Naãê i Üüneçü. Rû ngêma Naãê nuã üxũ nixĩ i nhuxma nüxũ pedauxũ rû nüxũ pexinüêxũ. <sup>34-35</sup>—Rû taguma dauxüwa naxü ga Dawí, notürü nümatama rû nhanagürü:

“Tupana rû chorü Cori ja Cristumaã nüxũ nixu rû nhanagürü: ‘¡Rû chorü tügüneçüwawa rüto nhuxmatáta cuxmexwa chanangêxmagüxêê i curü uwanügü!’”

nhanagürü. <sup>36</sup>Rû nhanagürü ga Pedru: —Name nixĩ i guxãma i pema i Judéugü na nüxũ pecuaxgüxũ rû guma Ngechuchu ga curuchawa pejapotacü, rû Tupana rû marü perü Cori ja Cristuxü najaxixêê —nhanagürü ga Pedru. <sup>37</sup>Rû jexguma jemaxũ naxinüëgu ga jema duüxügü ga jéma jexmagüxũ, rû poraãcü nanaxjxãchiãëgü. Rû Pedruna nacagüe, rû jema togü ga Pedrumücügüna rû ta nacagüe, rû nhanagürügü: —¿Rû tãcü tá taxüêxũ i

nhuxmax, Pa Toeneëgix?  
 —nhanagürügü. <sup>38</sup>Rü Pedru nanangãxũ, rü nhanagürü: —jNüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ rü Tupanaçax pedaugüe rü Ngechuchuégagu ípebaiũ na pexũ nüxũ nangechaũxüçax i perü pecadugü ja Tupana! Rü Tupana tá pexna nanamu i Naãe i Üünexũ. <sup>39</sup>—Rü nhaã Tupanaãrü uneta, rü pexçax nixĩ, rü pexacügüçax, rü guxũ i duũxũgü i jaxüwa ngëxmagüxüçax nixĩ. Erü guxũ i duũxũgü i tóru Cori ja Tupana nügüxütawa naxçax çaxüçax nixĩ i ngëma uneta —nhanagürü ga Pedru. <sup>40</sup>Rü jema oremaã rü muxüma ga to ga oremaã najaxucuxëgü ga Pedru, rü nhanagürü: —jNüxna peixigachi i ngëma duũxũgü i chixexũ ügüxũ na pema rü ta tama chixexũ pexügüxüçax! —nhanagürü. <sup>41</sup>Rü jema duũxũgü ga naga ñnüëxũ ga jema ore ga Pedru namaã nüxũ ixuxũ, rü ínabaiũ. Rü jema ngunexũgu rü poraãcü najexera ga na jamuxũ ga jema jaxögüxũ. Jerü maneca 3,000 ga duũxũgü nixĩ ga Ngechuchuxũ jaxögüxũ ga jexguma. <sup>42</sup>Rü jema jexwacax jaxögüxũ rü guxũguma inarüxñüë ga jema ngüexũgü ga Ngechuchu imugüxũãrü ngüxëëtae. Rü meã nügümaã nangaugü ga norü jemaxũgü. Rü guxũguma najumuxëgüxũ rü chibüçax nangutaquexëgüxũ.

**Nhuxãcü meã nügümaã  
 namaxë ga jema jaxögüxũ**

<sup>43</sup>Rü jema ngüexũgü ga Ngechuchu imugüxũ rü nanaxügü ga muxüma ga mexũgü ga Tupanaãrü poramaã naxügüxũ. Rü jexguma jemaxũ

nadaugügu ga togü ga duũxũgü, rü poraãcü nañaxãchiãëgü ga guxüma. <sup>44</sup>Rü guxüma ga jema jaxögüxũ, rü wüxigu narüxñüë. Rü meã nügümaã nangaugü ga norü jemaxũgü. <sup>45</sup>Rü namaã nataxëgüxũ ga norü naãnegü rü guxüma ga togü ga norü jemaxũgü. Rü nügümaã ngixũ nitojegüxũ ga jema ðïeru jexgumarüũ na nhuxre natümawaxexũ ga norü õnatanü ga wüxichigü. <sup>46</sup>Rü guxũ ga ngunexũgu tupauca ga taxünewa nangutaquexëgüxũ, rü chibüçax nangutaquexëgüxũ ga napatagüwa, rü taãëãcüma nügümaã nachibüexũ. <sup>47</sup>Rü guxũguma Tupanaxũ nicuaxüügüxũ. Rü guxüma ga jema ñãnecüãx rü nüxũ nangechaũgü ga jema jaxögüxũ. Rü wüxichigü ga ngunexũgu rü nimuëtanü ga duũxũgü ga jaxögüxũ, jerü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü nüxũ narüngüxëë na najauxgüãxüçax ga norü maxũ i taguma güxũ.

**Naxçax nitaane ga wüxi  
 ga jatü ga chixeparacü**

**3** <sup>1</sup>Rü wüxi ga ngunexũgu ga Pedru rü Juãũ rü tamaëxpüxaru ngoragu ga jáuanecü rü tupauca ga taxünewa naxĩ, jerü jema nixĩ ga jumuxëãrü ngora. <sup>2</sup>Rü jema guma tupauca ga taxünewa najexma ga wüxi ga jatü ga norü bucümatama chixeparacü. Rü guxũ ga ngunexũgu rü natanüxũgü rü guma tupauca ga taxüneãrü ñãx ga Mexëchixügu ãëgaxügu najamugüxũ, na ðïeruçax ínacaüüxüçax nüxna ga duũxũgü ga guma tupauca ga taxünegu chocuxüxũ. <sup>3</sup>Rü jexguma Pedru rü Juãũxũ nadaxgux ga tupauca ga

taxũnegu na nachocuxũ, rü guma chixeparacü rü nüxũ nawémex rü dïêrucax nüxna naca. <sup>4</sup>Rü Pedru rü Juáũ meãma nüxũ narüdaunü, rü Pedru rü nhanagürü nüxũ: —¡Toxũ nadawenü! —nhanagürü. <sup>5</sup>Rü nüma ga jatü rü nüxũ nadawenü, jerü nüma nüxũ nacuaxgu rü chi tacü nüxna naxãgü. <sup>6</sup>Notürü ga Pedru rü nhanagürü nüxũ: —Choxũ nataxuma i dïêru. Notürü ngêma choxũ ngêxmaxũ tá cuxna chaxã. Rü naégagu ja Ngechuchu ja Cristu ja Nacharétucũãx cuxũ chamu, rü ¡inachi rü ¡ixü! —nhanagürü. <sup>7</sup>Rü jema nhaxguwena ga Pedru, rü norü tügünemexëgu najajauxãchi, rü inanachixëë, rü jexgumatama napora ga namextüxügüwa rü nacutügüwa. <sup>8</sup>Rü najuxnagü rü inachi, rü inanaxügü na ijaxüxũ. Rü nümatama ijaxüãcuma Pedru rü Juáũwe tupauca ga taxũnegu naxücu. Rü nanajuxnagüane rü Tupanaxũ nicuaxüü. <sup>9</sup>Rü guxũma ga duũxügü nüxũ nadaugü ga na ¡jaxüxũ, rü Tupanaxũ na jacuaxüüxũ. <sup>10</sup>Rü poraãcü nabaixãchiãëgü ga duũxügü naxçax ga jema nüxũ ngupetüxü ga guma jatü. Jerü nüxũ nacuaxgü ga na guma ¡jixü ga tupauca ga taxũneãrü ¡ãx ga Mexëchixügu ãégaxüwa rütooxüchirécü rü jéma dïêrucax ¡cacü.

**Charumáũãrü Chopetüchicawa  
nidexa ga Pedru**

<sup>11</sup>Rü guma chixeparachirécü ga marü naxçax jataanecü, rü tama Pedru rü Juáũna nixügachichaũ. Rü guma tupauca ga taxũnecüwawa najexma ga wüxi ga chopetüchica ga Charumáũãrü Chopetüchicagu ãégaxü. Rü jema

chopetüchicawa rü Pedru rü Juáũçax naxïtaquexe ga guxũma ga duũxügü jerü poraãcü nabaixãchiãëgü. <sup>12</sup>Rü jexguma Pedru nüxũ daxgu ga jema duũxügü ga jéma naxçax ïtaquexegüxü, rü nhanagürü nüxũ: —Pa Chautanüxügü i Judëgüx, ¿Tüxcüũ pebaixãchie namaã i ngêma nhaã jatümaã ngupetüxü? ¿Rü tüxcüũ toxü perüdaunü nhama torü poramaã rü torü mexũmaã tanamexëëxürüü? <sup>13</sup>—Nuxcümãxügücü ga tóru oxigü ga Abrãü rü Isaqui rü Jacü rü togü ga tóru oxigü rü nüxü najaxögü ga Tupana. Rü jimatama Tupana nixï ja nhuxma Ngechuchuxü taxëëcü, na guxüãrü jexera ¡jixüçax. Rü gumatama Ngechuchu ja Tupanaãrü ngüxëëruü ixicü nixï ga pema ãëxgacü ga Piratuxütawa penagagücü. Rü jexguma nüxü jangëxçauügu ga Piratu, rü pema rü tama penaxwaxegü ga na jangëãxü. <sup>14</sup>—Pema rü tama penaxwaxë ga na ínganguchixü ga guma üünectü ga aixcuma mecü ga Ngechuchu, notürü naxçax ípeca na pexçax ínganguchixëëãxüçax ga wüxi ga máëtaxü. <sup>15</sup>—Rü jemaãcü pematama pejamãxgü ga guma Ngechuchu ja tüxü maxëëëcü. Notürü ga Tupana rü wena nanamaxëë. Rü toma nixï ga nüxü tadaugüxü ga wena na namaxüxü. <sup>16</sup>—Rü nhaã jatü ga chixeparachirëxü i pema nüxü pedauxü rü nüxü pecuãxü rü marü naxçax nitaane erü Ngechuchuaxü najaxõ. Rü ngêma Ngechuchuaxü na jaxõõxüçax nixï i naxçax jataanexü ngêma nhuxma guxãma i pema nüxü pedauxürüü. <sup>17</sup>—Rü dücax i nhuxma Pa Chaueneëgüx, rü jexguma pema rü wüxigu perü ãëxgacügümaã

pejamaxgügu ga Ngechuchu, rü tama nüxũ pecuaxgü ga tacü na pexüexũ. <sup>18</sup>—Notürü ga Tupana rü jemaãcü najanguxẽẽ ga jema uneta ga nuxcûma nümatama nüxũ jaxuxũ nawa ga guxûma ga norü orearü uruũgü. Jerü jema norü ore ga ümatüxüwa rü nhanagürü:

“Cristu rü tá ngúxũ ninge”, nhanagürü. <sup>19-20</sup>—Rü ngẽmacax, Pa Chaueneẽgüx, rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i pecûma i chixexũ, rü Tupanacax pedaugü, rü nüxũ pejaxõgü na nüma pexũ ínapiãxüçax i perü pecadugü. Rü ngẽxguma i nüma rü tá pexũ nataãẽgüxẽẽ, rü tá núma nanamu ja Ngechuchu ga noxritama naãne ixügügu pexçax nüxũ naxunetacü na perü ãẽxgacü ja Cristu na jĩixüçax. <sup>21</sup>—Notürü i nhuxma rü Tupana nanaxwaxe i dauxügüxũ i naãnegu na naxáxüxũ ja Ngechuchu nhuxmatáta nüma ja Tupana wena namexẽẽãgu i guxûma i nhama i naãnewa ngẽxmaxũ. Jerü jemaãcü nixĩ ga nüxũ jaxuxũ ga Tupana nawa ga nuxcûmaxügüxũ ga norü orearü uruũgü ga ixüünexũ. <sup>22</sup>—Rü Muísé rü tórü oxigümaã nüxũ nixu rü nhanagürü:

“Rü perü Cori ja Tupana rü petanüwa tá nüxũ naxuneta i wüxi i norü orearü uruũ i chaurüũ ixixũ. Rü name nixĩ na naga pexĩnüẽxũ i guxûma i ngẽma pemaã nüxũ jaxuxũ. <sup>23</sup>Rü texé ja tatanüwa tama naga ãnüxẽ i ngẽma orearü uruũ, rü tá tüxũ ínataxüchi i tatanüwa”, nhanagürü ga Muísé. <sup>24</sup>—Rü Chamuẽü rü guxûma ga togü ga Tupanaãrü orearü

uruũgü ga naweama ügüxũ rü ta nüxũ nixugüe ga tacü tá na üpetüxũ i nhamaãcüü. <sup>25</sup>—Rü nuxcûmaxüchima ga Tupana rü tórü oxĩ ga Abráümaã nüxũ nixu rü nhanagürü:

“Rü wüxi i cutaa tá nixĩ i nüxũ rüngüxẽẽxũ i guxûma i duũxügü i nhama i naãnecũãx”, nhanagürü. Rü jemaãcü ta Tupana inaxuneta nawa ga nuxcûmaxügüxũ ga norü orearü uruũgü. Rü pemaã nüxũ chixu i nhuxma, rü pexçax nixĩ ga jema unetagü ga nuxcûmaxügüxũ ga orearü uruũgüwa tórü oxigümaã nüxũ jaxuxũ ga Tupana. <sup>26</sup>—Rü pemaã nüxũ chixu Pa Chautanüxügü i Judéugüx, rü jexguma Tupana wena namaxẽẽgu ga Nane ga Ngechuchu rü petanüwaxira nanamu na pexũ nangüxẽẽxüçax, erü nanaxwaxe i wüxichigü i pema na nüxũ perüxoexũ i pecûmagü i chixexũ —nhanagürü ga Pedru.

#### Ãẽxgacügüpexewa najexmagü ga Pedru rü Juáü

**4** <sup>1</sup>Rü jexguma duũxügümaã íjadexagügu ga Pedru rü Juáü, rü jexgumajane jéma nangugü ga guma tupauca ga taxüneãrü purichíaarü ãẽxgacü, rü paigü, rü Chaduchéugü. <sup>2</sup>Rü Pedru rü Juáümaã nanuẽ ga paigü jerü duũxügüxũ nangüxẽẽ ga na marü wena namaxüxũ ga Ngechuchu, rü naxrüũ tá ta wena namaxẽxũ i guxûma i duũxügü i marü juexũ. <sup>3</sup>Rü ínanajauxũ, rü pocupataügu nanawocu nhuxmata moxüãcü, jerü marü najáuane. <sup>4</sup>Notürü muxûma ga jema duũxügü ga nüxũ ãnüxẽxũ ga jema Tupanaãrü ore rü najaxõgü. Rü maneca 5000 wa nangu



ega jatügüxicatama ixugügu. <sup>5</sup>Rü moxũãcü Jerucharẽüwa nangutaquexegü ga Judéguäri ãêxgacügü, rü ãêxgacügü ga jaguãxgü, rü ngúexêëruügü ga ore ga mugüwa nguxêëtaegüxũ. <sup>6</sup>Rü jéma najexma ta ga Aná ga paigüeru ixĩcü, rü Caipá, rü Juáü, rü Arejádre, rü guxũma ga jema togü ga paigü ga paigüerutanüxũ ixĩgüxũ. <sup>7</sup>Rü nanamu na naxütawa nagagüãxüçax ga Pedru rü Juáü. Rü jexma norü ngãxütanügu nanachigüxêë rü nüxna nacagü, rü nhanagürügü: —¿Texé pexũ tamu, rü texé pexna tanaxã i pora na penamexêëxüçax i nhaã jatü? —nhanagürügü. <sup>8-9</sup>Rü Pedruwa najexma ga Tupanaãë ga Üünexũ rü nanaporaxêë. Rü jemacax ga Pedru rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —Pa Îãneãrü ãêxgacügüx, rü Pa ãêxgacügü i Jaguãxgüx, rü nhuxma toxna naxçax peca naxçax ga norü mexêë i nhaã chixeparachiréxũ erü nüxũ pecuáxchaũ ga nhuxãcü na namexũ. <sup>10</sup>—Rü nhuxma tá pemaã nüxũ tixu na nüxũ pecuáxüçax i guxãma i pema rü nüxũ nacuaxgüxüçax i guxũma i tatanüxügü i Judégu. Rü nhaã jatü i nhuxma pepexewa ngêxmaxũ rü Ngechuchu ja Cristu ja Nacharétucũãx nixĩ ga namexêëcü. Rü guma nixĩ ga pema curuchawa pejapotacü rü pejuxêëcü. Notürü ga Tupana rü wena nanamaxêë. <sup>11</sup>—Rü gumatama Ngechuchu nixĩ ga pema nüxũ pexoecü. Notürü ga Tupana rü najamucuchi na guxũãrü ãêxgacü jĩixüçax. <sup>12</sup>—Rü jima Ngechuchuxicatama nixĩ ja tórü maxêëëruũ, erü nhama i naãnewa i tatanüwa rü jixicatama nixĩ ga Tupana

tixna namucü na tixũ namaxêëxüçax —nhanagürü ga Pedru. <sup>13</sup>Rü jexguma jema ãêxgacügü nüxũ daugügu ga nhuxãcü tama muñêäcuma na jadexagüxũ ga Pedru rü Juáü, rü nabaixãchiãëgü, jerü nüxũ nicuaxãchitanü ga tama meã poperaxũ na jacuãxũ rü puracitanüxümare jixĩgüxũ. Rü aixcuma nüxũ nicuaxãchitanü ga Ngechuchuarü ngúexügü na jixĩgüxũ. <sup>14</sup>Rü nhuxmachi nüxũ nadaugü ta ga guma jatü ga rümeçü ga Pedru rü Juãxüttagu na nachixũ. Rü jemacax ga jema ãêxgacügü rü taxuacüma nhuxũ nhanagürügüega nachiga ga jema ngupetüxũ. <sup>15</sup>Rü jexguma ga jema ãêxgacügü rü ínanamuxũ ga jema ínangutaquexegüxüwa, rü nüxĩcatama nügümaã nidexagü. <sup>16</sup>Rü nhanagürügü: —¿Tacü tá namaã ixüexũ i nhaã jatügü? Erü guxũma i Jerucharéüçüãx i duũxügü rü nüxũ nacuaxgü i ngêma mexũ i taxũ i naxügüxũ, rü taxuacüma itajacux. <sup>17</sup>—Notürü ngêma na tama jexeraãcü duũxügütanüwa nanguchigaxüçax i ngêma ngupetüxũ, ¡rü ngĩxã tanamuũêxêë na nhuxmawena rü taxúemaãma ngêma Ngechuchuchigagu jadexagüxüçax! —nhanagürügü. <sup>18</sup>Rü wenaxãrü Pedru rü Juáüçax nacagü, rü nüxna naxãga na tama Ngechuchuchigamaã jadexagüxüçax, rü bai i texéxũ na nangúexêëxüçax i nachiga. <sup>19</sup>Notürü ga Pedru rü Juáü rü nanangãxügü, rü nhanagürügü: —¡Nagu perüxĩnüë i pematama! ¿Rü namexũ i Tupanapexewa na pega taxĩnüëxũ rü exna Tupanaga taxĩnüëxũ? <sup>20</sup>—Erü

toma rü taxuacüma nüxũ tarüxoe na nüxũ tixuxũ ga jema nüxũ tadaugüxũ rü nüxũ taxĩnüëxũ —nhanagürügü. <sup>21</sup>Rü jexguma ga jema ãëxgacügü rü najaxãxünegü rü jemaãcü ínajamugü, jerü nataxuma ga tacüçax na napocueãxü rü duũxügüxü namuũë, jerü guxüma ga duũxügü rü Tupanaxü nicuaxüügü naxçax ga jema nüxũ ngupetüxü ga guma jatü ga chixeparawa rümecü. <sup>22</sup>Rü guma jatü ga jemaãcü Tupanaãrü poramaã naxçax itaancü, rü maneca 40 arü jexera nixĩ ga norü tauncü.

**Jaxögüxü rü naxçax ínacagü na  
Tupana norü puracüçax  
naporaexëëxü na tama  
naxãneëãcüma naxügüãxüçax**

<sup>23</sup>Rü jexguma marü ínamuxüãxgu, rü Pedru rü Juãü rü namüçügü íjxmagüxüwa naxĩ. Rü namaã nüxũ nixugüe ga guxüma ga jema ore ga ãëxgacügü ga jaguãxgü rü paigüarü ãëxgacügü namaã nüxũ ixuxü. <sup>24</sup>Rü jexguma Pedru rü Juãüxü naxĩnüëgu ga namüçügü, rü guxüma wüxigu najumuxëgü rü Tupanamaã nidexagü rü nhanagürügü: —Pa Corix, cuma cunaxü ga dauxügüxü ga naãne rü nhama ga naãne, rü taxü i taxtü, rü guxüma i tacü i nawa ngëxmaxü. <sup>25</sup>—Rü cumatama nixĩ ga nuxcüma Cuãe i Üünexüxü cumuxü na curü ngüxëëruü ga Dawíwa janadexaxüçax rü nhaxüçax:

“¿Tüxcüü ínipuræe i nhama i naãnecüãx i duũxügü i tama jaxögüxü? ¿Rü tüxcüü ngëma notüçaxmamare ixügüxügü narüxĩnüë i guxü i

nachiüãnecüãx? <sup>26</sup>—Nümagü i nachiüãnegüarü ãëxgacügü rü Tupanamaã nanuë, rü nügümaã nangutaquexegü na wüxigu nügümaã nagu naxĩnüëxüçax na nhuxãcü tá nüxü na najexeragüxüçax ja Cori ja Tupana rü Nane ja nüxü naxunetacü ja Cristu”,  
nhanagürü. <sup>27</sup>—Rü aixcuma nixĩ ga nhama ga ãnewa ga ãëxgacügü ga Erudi rü Piratu ga nangutaquexegüxü namaã ga to ga nachiüãnegüçüãx rü totanüxü ga Judëgü, na chixexü naxügüxüçax namaã ja curü ngüxëëruü ja üünecü ja Ngechuchu ja Cristuxü nüxü cuxunetacü. <sup>28</sup>—Rü jemaãcü ga nümagü rü najanguxëë ga guxüma ga jema cuma nuxcü mama nagu curüxĩnüxü rü nüxü cuxunetaxü rü tá na janguxü. <sup>29</sup>—¿Rü düçax, Pa Corix, cuma nüxü cucuax na nhuxãcü toxü naxãxünegüxü! Toma nixĩ i curü ngüxëëruügü rü tanaxwaxe na toxü cuporaexëëxü na tama tamuüëãcüma nüxü tixuxüçax i curü ore. <sup>30</sup>—¿Rü curü poramaã nameëxëë i duũxügü i idaaweexü! ¿Rü duũxügüxü nawex i cuaxruügü i curü poramaã cuxüxü i naëgagu ja curü ngüxëëruü ja üünecü ja Ngechuchu! —nhanagürügü. <sup>31</sup>Rü jexguma jumuxëwa nüxü nachauegu, rü guma ípata ga nawa nangutaquexëgüne rü naxüãxãchi. Rü Tupanaãe i Üünexü rü nüxna nangu ga guxüma. Rü tama namuüëãcüma nüxü nixugüe ga Tupanaãrü ore.

**Jema jaxögüxüãrü jemaxügü  
rü guxüãrü nixĩ**

<sup>32</sup>Rü namu ga jema jaxögüxü. Rü guxüma rü wüxigu narüxĩnüë. Rü

taxuũma nagu narũxĩnũ ga noxrũxicatama na jiĩxũ ga norũ jemaxũgũ, notũrũ guxũma ga namũcũgũmaã nangau. <sup>33</sup>Rũ jema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ na Tupanaãrũ puracũ naxũgũxũcax, rũ Tupanaãrũ poramaã nũxũ nixugũe ga nhuxãcũ wena na namaxũxũ ga Cori ga Ngechuchu. Rũ Tupana rũ poraãcũ nũxũ narũngũxũẽẽ ga guxũma ga jema jaxõgũxũ. <sup>34-35</sup>Rũ natanũwa rũ nataxuma ga wũxi ga nũxũ nataxuxũ, jerũ guxũma ga jema nũxũ jemaxũ ga naãnegũ rũ exna ĩpatagũ, rũ namaã nataxegũ. Rũ jema dũeru ga ngĩxũ najauxgũcũ rũ jema ngĩxũ nangegũ, rũ jema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũna ngĩxũ najaxãgũ. Rũ nhuxmachĩ nũgũ ngĩxũ ninuũxũ ga nhuxrechigũ nũxũ nataxuxũ ga wũxichigũ. <sup>36</sup>Rũ najexma ga wũxi ga jatũ ga Lewĩtanũxũ ga Chĩprecũãx ga Juchegu ãẽgacũ. Rũ jema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ na Tupanaãrũ puracũ naxũgũxũcax rũ Barnabẽmaã nanaxugũ. Rũ ngẽma naẽga, rũ: “Taãẽxẽẽruũ”, nhaxũchĩga nixĩ. <sup>37</sup>Rũ nũma ga Barnabẽ rũ nũxũ najexma ga wũxi ga naãne, rũ namaã nataxe. Rũ jema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũxũtawã ngĩxũ nana ga jema dũeru.

#### Ananĩã rũ Safiraaarũ pecaduchĩga

**5** <sup>1</sup>Rũ najexma ga wũxi ga jatũ ga Ananĩãgu ãẽgaxũ rũ Safira ga namãx. Rũ nũmagũ rũ namaã nataxegũ ga wũxi ga norũ naãne. <sup>2</sup>Notũrũ ga jema jatũ rũ namãxmaã nanamexẽẽ na nũgũxũ ngĩxne najauxgũxũ ga nhuxre

ga jema naãnetanũ. Rũ nhuxmachĩ jema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũxũtawã ngĩxũ nangegũ ga jema nũxũ ĩjaxũcũ. <sup>3</sup>Rũ jexguma ga Pedru rũ nhanagũrũ nũxũ: —Pa Ananĩãx, ¿tũxcũũ ngoxo i Chatanãga cuxĩnũ rũ Tupanaãẽ i Ûunexũmaã cuidora, rũ cugũxũ ngĩxne cujaxu i nhuxre i ngẽma curũ naãnetanũ? <sup>4</sup>—¿Exna jexguma taũta namaã cutaxegu, rũ tama exna cuxrũ jiĩxũ ga jema naãne? ¿Rũ jexguma namaã cutaxegu, tama exna cuxrũ jiĩxũ ga jema dũeru na ngĩxũ cugũxũẽẽxũcax i ngẽma cuma cunaxwãxexũãcũma? ¿Tũxcũũ i cunaxũxũ i nhaã? Tama jatũgũmaãxĩca cuidora, notũrũ Tupanamaã rũ ta nixĩ i cuidoraxũ —nhanagũrũ ga Pedru. <sup>5</sup>Rũ jexguma jema orexũ naxĩnũgu ga Ananĩã, rũ juxũma inajangu. Rũ poraãcũxũchĩma namuũẽ ga guxũma ga jema duũxũgũ ga jexguma jemaxũ nacuãchĩgagũgu. <sup>6</sup>Rũ nhuxre ga jema jexmagũxũ ga ngextũxũxũgũ rũ nanajauxgũ ga naxũne, rũ nananuquegũ, rũ inajataxgũ. <sup>7</sup>Rũ tamaẽxpũx ga ngorã ngupetũxgu rũ ĩngu ga namãx. Rũ jexma ĩxũcu notũrũ tama nũxũ icuãx ga tacũ na ngupetũxũ. <sup>8</sup>Rũ Pedru ngĩxna naca, rũ nhanagũrũ: —¿Jema natanũ ga ĩpexunetaxũgu jiĩxũ ga namaã petaxegũxũ ga peruã naãne? —nhanagũrũ. Rũ ngĩma rũ: —Ngũ, ngẽxgumaẽxpũxgu nixĩ —ngĩgũrũgũ. <sup>9</sup>Rũ Pedru rũ nhanagũrũ ngĩxũ: —¿Tũxcũũ pegũmaã ngẽmaãcũ wũxigu peruĩnũẽ na namaã peidoraexũcax i Tupanaãẽ i Ûunexũ? ¿Dũcax, ngẽma cutexũ ĩjataxgũxũ rũ marũ ĩnangugũ, rũ nhuxma rũ cuxũ rũ tá ta ngẽma nangegũ! —nhanagũrũ. <sup>10</sup>Rũ

jexgumatama juxcuma Pedrupexegu ijangu. Rû jexguma nachocuxgu ga jema ngextûxûxûgû, rû juxcuma ngxû inajangaugû. Rû ngxû najauxgû, rû ngîtexûtatutama ngxû najataxgû. <sup>11</sup>Rû jexguma nûxû nacuxgûgu ga jema ngupetûxû, rû guxûma ga jema jaxôgûxû rû jema togû ga duûxûgû rû ta poraâcûxûchima namuê.

**Tupanaârû poramaã nanaxûgû ga muxûma ga mexûgû**

<sup>12</sup>Rû jema nguexûgû ga Ngechuchu imugûxû, rû duûxûgûpexewa nanaxûgû ga muxûma ga mexûgû ga Tupanaârû poramaã naxûgûxû. Rû inanawexgû ga muxûma ga cuaxruûgû. Rû guxûma ga jema jaxôgûxû rû guxûguma naxîtaquexegûxû nawa ga jema tupauca ga taxûneârû chopetûchica ga Charumáûârû Chopetûchicagu áégaxû. <sup>13</sup>Rû jema togû ga duûxûgû ga tama jaxôgûxû rû namuê na jema jaxôgûxûtanûgu naxâgûxû, notîrû poraâcû jema jaxôgûxûxû nangechaûgû. <sup>14</sup>Rû nimuêtaniâma ga jema jaxôgûxû jerû muxûma ga duûxûgû ga jatûxûgû rû ngexûgû rû Coriaxû najaxôgûetanû. <sup>15</sup>Rû jema duûxûgû rû îâneamûgûwa nanagagûxû ga duûxûgû ga idaaweexû, rû jexma najamugûxû naxchápenûmaã rû norû caruûgûmaã na jexguma Pedru jéma ûpetûxgu, rû naxchîpetamare nûxû na jachixûçax. <sup>16</sup>Rû jexgumarûû ta rû jéma naxîtaquexegûxû ga muxûma ga duûxûgû ga Jerucharéûârû ngaicamana imugûne ga îanewa ne îxû. Rû jéma naxçax nanagagûxû ga jema idaaweexû rû jema ngoxoaxgûxû. Rû guxûma naxçax nitaanegû.

**Pedru rû Juáûwe ningêxûtanû ga paigû**

<sup>17</sup>Rû jexguma ga guma paigûeru rû guxûma ga jema natanûxûgû ga Chaduchéugû rû poraâcû nixâûxâchigû naxçax ga jema mexûgû ga naxûgûxû ga jema nguexûgû ga Ngechuchu imugûxû. <sup>18</sup>Rû jemacçax norû purichîagûxû namu na înajauxûâxûçax ga jema nguexûgû. Rû îâneârû pocupataûgu nanapocue. <sup>19</sup>Notîrû Coriarû orearû ngerûû ga dauxûcûâx naxçax najawâxna ga jema pocupataûârû îaxgû ga chûtacû. Rû înanamuxû, rû nhanagûrû nûxû: <sup>20</sup>—îNgéma tupauca ja taxûnewa pexî, rû guxû i duûxûgûmaã nûxû pejarûxu na nhuxâcû Tupana inaxâxû i ngexwacaxûxû i maxû! —nhanagûrû. <sup>21</sup>Rû jexguma ga jema nguexûgû ga Ngechuchu imugûxû rû naga naxîniê ga jema ore. Rû moxûâcû ga paxmamaxûchi rû tupauca ga taxûnewa naxî, rû duûxûgûxû nangûexêê. Rû joxni ga guma paigûeru rû natanûxûgû, rû nanangutaquexexêê ga guxûma ga jema togû ga âëxgacûgû ga âëxgacûgûtûcumûwa ûgûxû. Rû pocupataûwa nanamugû ga purichîagû na jagagûâxûçax ga jema nguexûgû ga Ngechuchu imugûxû. <sup>22-23</sup>Rû jexguma pocupataûwa nangugûgu ga jema purichîagû, rû taxuxûxûma inajangaugû. Rû najawoegu, rû nûxû najarûxugûe, rû nhanagûrûgû: —Jima pocupataû rû narûwâxta, rû meãma natachîrex, rû purichîagû nûxna nadaugû i naâxwa. Notîrû ngêxguma tajawâxnagu, rû taxuxûxûma itajangaugû i aixepewa —nhanagûrûgû.

<sup>24</sup>Rü jexguma jema orexũ naxĩnũëgu ga jema paigüeru rü jema togü ga paigü ga ãëxgacügü ixĩgũxũ rü jema tupauca ga taxũneãrũ purichĩagiãrũ ãëxgacü rü guxũma nabaixãchiãëgü jerũ tama nüxũ nacuaãxgü ga ngextá tá na nanguxũ ga guxũma ga jema rü nhuxãcü tá na ijanaxoxëëgüãxũ. <sup>25</sup>Rü jexguma jemagu ínaxĩnũëjane rü jéma nangu ga wüxi ga jatü, rü namaã nüxũ nixu, rü nhanagürü: —Ngëma jatügü i pepocuechiréxũ, rü tupauca ja taxũnewa nangëxmagü, rü ínanganüexëë i duũxũgü —nhanagürü. <sup>26</sup>Rü jéma naxĩ ga tupauca ga taxũneãrũ purichĩagiãrũ ãëxgacü wüxigu namaã ga norü purichĩagu na jagagüãxũcãx. Notürü namuũë na duũxũgü nutamaã jamuxũtanüxũ, rü jemacãx meãmare jema ngüexũgüxũ nigagü. <sup>27</sup>Rü jexguma namaã ínangugügu, rü jema ãëxgacügüpexewa nanagagü. Rü jema paigüeru rü namaã nidexa rü nhanagürü nüxũ: <sup>28</sup>—Marü poraãcü pexna tanachuxu na tama ngëma Ngechuchuégamaã penangüexëëxũcãx. Notürü i pema rü guxũne ja Jerucharéüwa penangüexëë i duũxũgü, rü nhüxmachi toxna penaxuxchaũ ga na togagu najuxũ ga jema Ngechuchu —nhanagürü. <sup>29</sup>Rü Pedru rü namücügümaã nanangãxũgü, rü nhanagürügü: —Narümemaë nixĩ na Tupanaga taxĩnũëxũ rü tama i jatügüga. <sup>30</sup>—Guma Tupana ga nuxcũmaxũgüxũ ga tóru oxigü nüxũ jaxögücü, rü guma nixĩ ga wena namaxëëcü ga Ngechuchu ga pema pejamácü ga jexguma curuchawa pejapotagügu. <sup>31</sup>—Notürü Tupana rü nanataxëëãma, rü nügiãrũ

tügünecüwawa nanatoxëë. Rü tóru cuãxruũ rü maxëxëëruũ najangucuchixëë na tatanüxũgü i Judëgüxũ nangũxëëxũcãx na nüxũ naxoëxũcãx i norü chixexũgü, rü Tupana nüxũ nüxũ nangechaũxũcãx i norü pecadugü. <sup>32</sup>—Rü toma nüxũ tacuaã na aixcuma jiixũ i guxũma i ngëma pemaã nüxũ tixuxũ erü tomatama nüxũ tadaugü. Rü ngëxgumarüũ ta i Tupanaãë i Üünëxũ i Tupana tüxna ãxũ ja jãxema naga ãnũëxë, rü nüxũ nacuaã na aixcuma jiixũ —nhanagürügü. <sup>33</sup>Rü jexguma jemaxũ naxĩnũëgu ga jema ãëxgacügü, rü poraãcüxũchima nanuë, rü nanadaixchaũ. <sup>34</sup>Notürü jema ãëxgacügütãnuwa najexma ga wüxi ga Parichéu ga Gamariéu ga naéga. Rü nüma rü meãma nanangüexëë ga Tupanaãrũ mugü. Rü guxũma ga duũxũgü rü nüxũ nangechaũgü. Rü nüma ga Gamariéu inachi rü nanamu na paxaãchi ínãmuxũãxũcãx ga jema ngüexũgü ga Ngechuchu imugüxũ. <sup>35</sup>Rü nhüxmachi namücügü ga ãëxgacügümaã nüxũ nixu rü nhanagürü: —Pa Chautãnũxũ, ¡pexuãëgü na ãacü tá namaã pexüexũ i nhaã jatügü! <sup>36</sup>—Rü nüxna pecuaãxãchie ga üpa ga nhuxãcü ãëxgacüxũ nügü ningucuchixëëchaũ ga Teudá. Rü nügütama nixu na wüxi ga ãacü na jiixũ. Rü maneca 400 naguxũ ga jatügü nawe narüxĩ. Notürü churaragü najamaãxgü, rü naju. Rü guxũma ga jema nawe rüxixũ rü nangĩachi, rü jexma najarüxo ga guxũma. <sup>37</sup>—Rü jixcüra ínangu ga to ga jexguma tachiũãneãrũ ãëxgacü duũxũgüxũ ixugügu, rü jema nixĩ ga Juda ga

Gariréaanecũãx ga ãëxgacũxũ nügü ingucuchixêëchaũxũ. Rũ najaxucuxêgü ga duũxũgü rü nawe narũxi ga nhuxre. Notürü jemaxũ rü ta nimãxgü rü naju. Rũ guxũma ga jema nawe rũxĩxũ rü nangĩachi. <sup>38</sup>—Rũ ngêmacãx i nhũxma rü pexũ chaxucuxê na pejangexgũxũ i nhaã jatügü, rü tama penapocuxũ. Erü ngêxguma nagagutama jixĩgu i ngêma nüma naxügũxũ, rü tá inajarũxo. <sup>39</sup>—Notürü ngêxguma Tupanaãrũ jixĩgu i nhaã naxügũxũ, rü taxuacũma ipejanaxoxêë. ¡Rũ pexuãëgü na tama ngürüãchi Tupanaãã jĩxũ i penuëxũ! —nhanagürü. Rũ guxũma ga jema ãëxgacügü rü naga naxĩnüë ga jema norü ucuxê. <sup>40</sup>Rũ nhũxmachi nanachocuxêë ga jema ngúexũgü ga Ngechuchu imugũxũ. Rũ najacuaixgü. Rũ nüxna naxãga na tama Ngechuchuchiga jadexagũxũcãx. Rũ jemawena rü najangexgü. <sup>41</sup>Rũ jema ãëxgacügüna ínixĩ ga jema ngúexũgü. Rũ nataãëgü jerü woetama Tupana nanaxwãxe ga jemaãcü Ngechuchucãx ngũxũ na jangegũxũ. <sup>42</sup>Rũ guxũ ga ngunexũgu tupaucã ga taxũnewa rü ĩpatagüwa, rü nanangüexêëãma, rü nüxũ nixugüetanü ga ore ga mexũ ga Ngechuchu ja Cristuchiga.

**Jema ngúexũgü ga Ngechuchu imugũxũ rü nüxũ naxuneta ga 7 ga jatügü na nüxũ nangũxêëgũxũcãx ga Tupanaãrũ puracũwa**

**6** <sup>1</sup>Rũ jexgumaãcüü rü jexeraãcü nimuchigü ga jema duũxũgü ga jaxögũxũ. Rũ natanüwa najexmagü ga Judéugüchirex ga Greguanewa ne ĩxũ rü Gregugawa idexagũxũ. Rũ najexma ta

ga jaxögũxũ ga Judéugü ga Jerucharéũcüãx ga woetama nagawa idexagũxũ. Rũ jema jaxögũxũ ga Gregugawa idexagũxũ rü nidexagüecha nachigagu ga jema jaxögũxũ ga Jerucharéũcüãxgü ixĩgũxũ, rü nhanagürügü: —Totanüwa jutegüxe rü tama meã õna tüxna naxãgũxũ i ngêxguma õna inaxãgũxũxgu i wüxichigü i ngunexũgu —nhanagürügü. <sup>2</sup>Rũ jexguma ga jema 12 ga ngúexũgü ga Ngechuchu imugũxũ rü guxũma ga jema jaxögũxũxũ nangutaquexexêëgü, rü nhanagürügü nüxũ: —Tama name na ĩtanangéxũ i Tupanaãrũ orearü uchiga i tomãx na õnamaã itacuãxũcãx. <sup>3</sup>—Rũ ngêmacãx, Pa Tomüçügüx, rü ¡Nãxçãx pedãx i petanüwa ja 7 ja jatügü ja guxãma nüxũ ngechaũcü, rü meã naãëxũ cuãcü, rü aixcuma Tupanaãã i Üünexũ nawa ngêxmacü! Rũ toma tá nüxna tanaxã i ngêma puracü na nümagü õnamaã inacuãxgũxũcãx. <sup>4</sup>—Rũ ngêxguma i toma rü jumuxêwa rü Tupanaãrũ orearü uchigawaxicatama tá tapuracüe —nhanagürügü. <sup>5</sup>Rũ jexguma ga guxũma ga jema duũxũgü rü: —Ngũ —nhanagürügü nãxçãx ga jema ore. Rũ nüxũ naxunetãgü ga Estéwãũ ga meã jaxöcü rü aixcuma Tupanaãã i Üünexũ nawa jexmacü, rü Piripi, rü Pócuru, rü Nicanúru, rü Timãũ rü Paruménu, rü Nicuráu ga Ātioquíacũãx ga taũta Ngechuchuaxũ jaxöõgu Judéugücũma jaxucü. <sup>6</sup>Rũ jema ngúexũgü ga Ngechuchu imugũxũxũtãwa nanagagü. Rũ nümagü naxmexmaã nüxũ jangögüãcũma nãxçãx najumuxêgü. <sup>7</sup>Rũ jema Tupanaãrũ ore rü jexeraãcü nixüchigü. Rũ porãcü

nimuêtanü ga jema jaxõgüxü ga Jerucharéüwa. Rü woo muxüchixüma ga Judéguäriü paigü rü ta Ngechuchuaxü najaxõgü.

### Estéwäüxü nijauxgü

<sup>8</sup>Rü Estéwäü nixi ga wüxi ga jatü ga Tupana poraäcü nüxü rüngüxëécü rü naporaxëécü na duüxügütanüwa naxüäxüçax ga mexügü ga taxügü rü cuaxruügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. <sup>9</sup>Rü najexma ga wüxi ga ngutaquexepataü ga Judéguäriü ga Ínguxüxüärü Ngutaquexepataüga äéfgane. Rü gumawa nangutaquexegü ga duüxügü ga üpaacü corigümexëwa jexmagüxü. Rü nhuxre ga guma ngutaquexepataüçüãx rü wüxigu namaã ga nhuxre ga Chireneäneçüãx, rü Arejádríaanecüãx, rü Chiríchiaanecüãx, rü Áchiaarü naäneçüãx, rü inanaxügüe ga Estéwäümaã na ijaporagatanüçüüxü. <sup>10</sup>Notürü taxuacüma Estéwäüxü narüjexeragü, jerü núma ga Estéwäü rü nidexa namaã ga jema cuax ga Tupanaãe i Üünexü nüxna äxü. <sup>11</sup>Rü jexguma ga jema duüxügü rü togüaxü nanaxütanügü na Estéwäüchiga doraxü jaxugüxüçax. Rü nhanagürügü ga jema idoraegüxü: —Toma nüxü taxinüëgu, rü Muíséchiga rü Tupanachigamaã chixexü ga ore nixugü ga Estéwäü —nhanagürügü. <sup>12</sup>Rü jemaäcü nananuëxëe ga duüxügü, rü äëxgacügü ga jaguãxgü, rü ngüxëëruügü ga ore ga mugüwa ngüxëëtaegüxü. Rü jemacax Estéwäüçax nibuxmü, rü najajauxgü, rü äëxgacügü ga tacügü Íngutaquexegüxüwa nanagagü. <sup>13</sup>Rü naxçax nadaugü ta ga jatügü ga doraxü

ixugüemarexü rü jema rü nhanagürügü: —Nhaã jatü rü guxüguma chixexümaã nidexa i nachigagu ja daa tupauca ja taxüne, rü nachigagu i Tupanaärü mugü. <sup>14</sup>—Rü toma rü nüxü taxinüë rü: “Jima Ngechuchu ja Nacharétucüãx rü tá nanangutaüxëe ja daa tupauca, rü tá inajanaxoxëe i nacümagü ga Muísé tüxü ngüxëëxü”, —nhanagürügü. <sup>15</sup>Rü jexguma Estéwäüxü nadaunügu ga guxüma ga jema äëxgacügü ga jéma rütogüxü, rü nüxü nadaugü ga nachametü rü wüxi ga dauçüçüãx ga orearü ngerüüchametürüü na jüxü.

### Estéwäüärü ore

**7** <sup>1</sup>Rü núma ga paigüeru, rü Estéwäüna naca rü nhanagürü: —¿Aixcuma jüxü i nhaã ore i nüxü jaxugüxü? —nhanagürü. <sup>2</sup>Rü Estéwäü nanangãxü, rü nhanagürü: —Pa Chautanüxü Pa Äëxgacügüx, ¿Choxü iperüxünüë! Guma Tupana ja mexëchicü, rü nuxcümamaxücü ga tórü oxi ga Abráüçax nangox ga jexguma Mechopotámiaärü naänegu naxächüügu ga jexguma taüta Aráüärü naänewa naxüxgu na jexma jaxächüüçax. <sup>3</sup>—Rü Tupana rü nhanagürü nüxü:

“¿Nüxna ixü i cuchiüãne rü cutanüxü, rü ngëma chama tá cuxü nüxü chadauxëëxü i naänewa naxü!”

nhanagürü. <sup>4</sup>—Rü jexguma ínaxüxü ga Abráü nawa ga jema Caudéçüãxärü naäne ga ngextá noxri ínaxächüüxüwa, rü Aráüärü naänegu najaxächüü. Rü jexguma nanatü juxguwena, rü nhama ga naäne i nhuxma nagu pexächüüxüwa naxü, jerü jemaäcü Tupana núma

nanaga. <sup>5</sup>—Notürü jexguma rü ta taxuũma ga noxrüxũchi ga naãne nüxna naxã ga Tupana i nhama i naãnewa, rü bai ga íraxũ ga noxrüxũchi ga naãne. Notürü Abráũmaã inaxuneta ga jixcaama tá nüxna na naxããxũ ga nhama i naãne na noxrüxũchi jíixũcax, rü jixcaama marü najuxguwena rü nanegüaru na jíixũcax. Rü jemaãcü Abráũmaã inaxuneta ga woo na nangexacüxũ ga jexguma. <sup>6</sup>—Rü nhanagürü Abráũxũ ga Tupana:

“Rü jixcama i cutaagü rü tá to i nachiũãne i tama noxrü ixixũwa nangẽxmagü. Rü ngẽma nachiũãnecũãx i duũxũgü rü norü duũxũgüxũ tá najaxígüxẽẽ. Rü 400 ja taunecü rü ngẽma duũxũgü rü tá chixri namaã nachopetü i cutaagü. <sup>7</sup>Notürü chama tá chanapocue i ngẽma nachiũãnecũãx i norü duũxũgüxũ jaxígüxẽẽxũ. Rü ngẽmawena i cutaagü rü tá ínachoxũ nawa i ngẽma naãne, rü nuã nhaã i naãnewa tá choxũ nicuãxũũgü”,

nhanagürü ga Tupana. <sup>8</sup>—Rü jexguma Tupana rü Abráũ rü nügũmaã nanamexẽẽ, rü nhanagürü ga Tupana:

“Chama rü tá cuxũ charüngũxẽẽ ega cuma rü guxũma i cutanũxũgü ípewiũchaxmüpexechiraũgu. Rü ngẽma tá nixĩ i cuãxruũ i jigũmaã imexẽẽxũ”,

nhanagürü ga Tupana. Rü nabu ga wüxi ga nane ga Abráũ, rü Isaquigu nanaxüéga. Rü jexguma 8 ga norü ngunexũwa nanguxgu ga Isaqui, rü nümatama ga Abráũ rü

ínanawiechaxmüpexechiraũ. Rü jexguma marü najaxgu ga Isaqui rü nabu ga nane ga Jacú, rü nümatama ga Isaqui rü ínanawiechaxmüpexechiraũ. Rü jixcama marü najaxgu ga Jacú rü nüxũ najexma ga 12 ga nanegü. Rü nümatama ga Jacú rü ínanawiechaxmüpexechiraũ ga guxũma ga jema 12 ga nanegü. Rü jema 12 ga nanegü nixĩ ga jema 12 ga nuxcũmaxũgüxũ ga tóru oxigü. <sup>9-10</sup>—Rü jema 12 ga Jacú nanegü ga tóru oxigü ixígüxũtanüwa rü wüxi rü Juche nixĩ ga naéga. Notürü naãneẽgü ga guma Juche rü nixãũxãchie, rü jemacax Ejituarü naãnewa íxũ ga taxetanüxũxũ Juchemaã nataxegü na Ejituarü naãnewa nagagüãxũcax. Notürü Tupana rü Juchemaã najexma, rü nüxũ narüngũxẽẽ na tama pecadu naxũxũcax ga jexguma guxchaxũwa najexmagu. Rü nüxna nanaxã ga cuãx, rü Juchexũ narüngũxẽẽ ga meã na najauxãxũcax ga Ejituaneãrü ãẽxgacü ga Faraó. Rü jemacax ga Faraó rü ãẽxgacüxũ najangucuchixẽẽ. Rü nüma ga Juche nixĩ ga ãẽxgacü ga Faraópatawa rü guxũma ga jema nachiũãnewa. Rü Faraóxicatama nixĩ ga Juchearü jexera na ãẽxgacü jíixũ ga jema naãnewa. <sup>11</sup>—Rü jexgumaũcüü najexma ga taija ga guxũ ga Ejituarü naãnewa rü Canaããrü naãnewa. Rü poraãcü taija nüxũ nangux ga duũxũgü. Rü jemacax ga jema nuxcũmaxũgüxũ ga tóru oxigü rü düxwa taxuacũma nüxũ inajangaugü ga nabü ga Canaããrü naãnewa. <sup>12</sup>—Notürü jexguma nüxũ nacuáchigaxgu ga Jacú ga na najexmaxũ ga nabü ga Ejituanewa, rü jéma nanamugü ga nanegü ga guma



tórü օxigü i xīgüci. Rū jema nixī ga nawa inaxügüxū ga noxrima nabūcax Ejitianewa na naxīxū. <sup>13</sup>—Rū jixcaama marū naguxgu ga jema nabū rü wenaxārū Ejitianewa naxī nawa ga nabū. Rū jexguma wenaxārū jéma naxīxgu ga naēneēgü, rü nügü nixu ga Juche namaã. Rū jexguma nüxū nacuax ga Faraó ga ngextácūãx na jīxū ga Juche. <sup>14</sup>—Rū jixcamaxūra ga Juche rü tūmacax nangema ga nanatü rü guxūma ga natanūxū. Rū maneca 75wa nangu ga jema duūxügü ga Juchetanūxū. <sup>15</sup>—Rū jemaácü Ejitianewa naxū ga Jacú na jexma jaxāchiūxūcax. Rū jexma naju ga nūmax. Rū jexma najue ta ga nanegü ga tórü օxigü. <sup>16</sup>—Rū jexguma najuxgu ga Jacú, rü Chiquéūwa nanangegü ga naxūne na jexma jataxgüãxūcax nagu ga jema naxmaxū ga Abráú díerumaã naxcax taxexū ga Emú nanegüxūtawa ga Chiquéūwa. <sup>17</sup>—Rū düxwa nawa nangu na Ejitianewa ínanguxūxūcax ga tatanūxū ga jexgumarūū ga Tupana Abráúmaã ixunetaxū. Rū jexguma rü marū poraácü nimu ga tatanūxū ga Ejitianewa. <sup>18</sup>—Rū jexguma ningucuchi ga to ga Ejituanearū ãēxcacü ga tama Juchehigaxū cuáxū. <sup>19</sup>—Rū jema ãēxcacü rü tatanūxūxū nawomüxē rü chixri tūmamaã naxūpetü ga guxema nuxcūmaxügüxe ga tórü օxigü. Rū tūxū namu na jexwaca buexe ga tūmaxácügüxū ítawogüxū na tajuexūcax. <sup>20</sup>—Rū jexgumaücüü nabu ga Muísé, rü Tupanaãxū nangúchaū. Rū tamaēxpüx ga tawemacü nüxna tadaugü ga tūmapatawa ga naē rü nanatü. <sup>21</sup>—Rū jexguma düxwa ítanataxgügu, rü

Faraóxacü inajaxu, rü ngīnexū inajaxēē. <sup>22</sup>—Rū jemaácü Muíséxū nanguxēēgü ga guxūma ga Ejituanecūãxārū cuax. Rū nūma ga Muísé rü wūxi ga ãēxcacü ga poracü nixī, rü norü dexawa rü ta naporá. <sup>23</sup>—Rū jexguma 40 ga norü taunecüwa nanguxgu ga Muísé rü nagu narūxīnū ga natanūxügü ga Judéugütanūgu na naxūãneãxū. <sup>24</sup>—Rū nüxū nadau ga wūxi ga Ejituanecūãx ga wūxi ga Judéxū na nacuaxixū. Rū jemacax ga Muísé rü jema Judéuétüwa ínajuxu, rü jema Ejituanecūãxū nimax rü nanajuxēē. <sup>25</sup>—Rū nūma ga Muísé nagu rüxīnūgu rü chí natanūxügü ga Judéugü rü chí nüxū nacuaxgü na Tupana jéma namuxū na ínanguxūxēēãxūcax. Notürü tama nüxū nacuaxgüéga ga jema natanūxügü. <sup>26</sup>—Rū moxūácü ga Muísé rü nüxū nadau ga to ga taxre ga Judéugü ga nügü jexma ðaixū, rü nüxna nachogüchaū. Rū nhanagürü nüxū:  
 “Pema rü pegütanūxügü peixígü. ¿Rü tūxcüü pegü pedai i pemax?”  
 nhanagürü. <sup>27</sup>—Rū jexguma ga jema namücüxū ícuaxixū rü Muíséxū nataxnetá, rü nhanagürü nüxū:  
 “¿Texé cuxū tamu na toeru cuiixūcax rü tomaã icucuáxūcax?” <sup>28</sup>—¿Exna choxū cuimáxchaū ta, ga íne cuimáxū ga Ejituanecūãxrüü?”  
 nhanagürü. <sup>29</sup>—Rū jexguma jemaxū naxīnūgu ga Muísé, rü ninha ga jema naãnewa. Rū Midiããnewa naxū. Rū jema nachüãne ga tama noxrü íxīgü najaxāchiū. Rū jexma naxāmax rü nabu ga taxre ga nanegü. <sup>30</sup>—Rū 40 ga taunecüguwena ga dauxchitawa ga Chinaĩ ga maxpúneärü ngaicamana, rü wūxi ga

naixêtaxacü ga jéma ijauraxüwa  
Muíséçax nangox ga wüxi ga Tupanaärü  
orearü ngeruü ga dauxüçüãx. <sup>31</sup>—Rü  
nabaixächiãe ga Muísé ga jexguma nüxü  
nadaçgu. Rü naxçax nixü rü nüxna  
nangaicama na meã nüxü nadauxüçax.  
Rü jexguma Muísémaã nidexa ga Cori  
ga Tupana, rü nhanagürü nüxü:

<sup>32</sup> “Chama nixí i curü oxigüarü  
Tupana chiixü rü Abráü rü  
Isaqui rü Jacúarü Tupana  
chiixü”,

nhanagürü. Rü jexguma ga Muísé rü  
inanaxügü ga norü muümaã na  
jaduruxü. Rü namuü ga jexma na  
nadawenüxü. <sup>33</sup>—Rü jexguma ga Cori  
ga Tupana rü nhanagürü nüxü:

“¡Inacuaixü i curü chapatu erü nhaã  
naãne i nagu cuchixü rü  
naxüüne, erü chanuxma!  
<sup>34</sup>Chama rü ngóxüwama nüxü  
chadau i nhuxäcü poraäcü  
ngúxü na jangegüxü i chorü  
duüxügü i Ejitanewa. Rü nüxü  
chaxínü i na naxauxexü. Rü  
ngëmacax núma chaxü na  
íchananguxüxëxüçax. ¡Nuã  
naxü na Ejitanewa cuxü  
chamuxüçax!”

nhanagürü. <sup>35</sup>—Rü woo ga noxri ga  
nümagü ga natanüxügü rü guma  
Muíséxü naxoe ga jexguma nhagügu:

“¿Rü texé cuxü tamu na toeru  
cuiixüçax rü tomaã icucuáxüçax?”  
nhagügu, notürü ga Tupana rü jéma  
nanamuãma na jema duüxügüxü  
ínanguxüxëxüçax rü norü ãëxgacü na  
jiixüçax. Rü jemaäcü Muíséxü namu ga  
Tupana ga jexguma naxütawa  
namuãxgu ga jema norü orearü ngeruü

ga jema naixêtaxacü ga ijauraxüwa  
naxçax ngóxü. <sup>36</sup>—Rü Muísé nixí ga  
Ejitarü naãnewa ínagaxüxü ga  
nuxcümamaxügüxü ga tóru oxigü. Rü  
Ejitanewa, rü Dauchiüxü ga Taxtüwa,  
rü dauxchitawa ga ngextá taxúema  
ixãpataxüwa inanawex ga cuaxruügü, rü  
nanaxü ga mexü ga taxügü ga  
Tupanaärü poramaã naxüxü. Rü  
jemaäcü 40 ga tauncü nüxü  
narüngüxëe ga jema duüxügü. <sup>37</sup>—Rü  
nümatama ga Muísé nixí ga tatanüxügü  
ga Judéugümaã nhaxü:

“Tupana rü jixcüra tá pexçax nüxü  
naxuneta i petanüwa i wüxi i  
norü orearü uruü ga  
jexgumarüü ga choxü na  
naxunetaxürüü”,

nhanagürü. <sup>38</sup>—Rü nümatama ga Muísé  
nixí ga nuxcümamaxügüxü ga tóru  
oxigümaã nangutaquexexü ga jema  
naãne ga ngextá taxúema ixãpataxüwa.  
Rü tóru oxigümaã najexma ga Chinaí ga  
maçpúnewa ga jexguma namaã  
jadexagu ga Tupanaärü orearü ngeruü  
ga dauxüçüãx. Rü nümatama ga Muísé  
nixí ga najauxaxü ga Tupanaärü ore i  
maxëxëeruü na nüxí tüxna naxããxüçax.  
<sup>39</sup>—Notürü ga tóru oxigü rü tama naga  
naxínüéchaü ga guma Muísé. Rü  
ínanataxüchigüama, rü Ejitaneguama  
narüxinüãëgü. <sup>40</sup>—Rü tóru oxigü rü  
Muíséenee ga Aráüxü nhanagürügü:  
“¡Rü toxçax naxü i tupanachicünaxägü  
na nawe tarüxüxüçax! Erü tama nüxü  
tacuaxgü i çacü nüxü na üpetüxü i  
ngëma Muísé ga Ejitanewa tüxü  
jagagüxü”, nhanagürügü. <sup>41</sup>—Rü  
jexguma nanaxügü ga wüxi ga  
wocaxacüchicünaxã norü tupanaxü. Rü

nhuxmachi naxçax nanadai ga nhuxre ga carnerugü na jemamaã nüxü jacuaxüüügüxüçax. Rü wüxi ga peta naxçax naxügu ga jema wocaxacüchicünaxã ga nümatama naxügüxü. <sup>42</sup>—Rü jemacax ga Tupana rü nüxna nixügachi ga jema duüxügu. Rü ínanawogü na woramacuri rü üaxcü rü tawemacümaã natupanaãxêêãxüçax. Jerü jemaãcü Tupanaãrü orearü uruügiarü poperagu naxümatü, rü nhanagürü:

“Pema, Pa Judéugüx, ¿Chauxçax jüxü ga penaðaixü ga carnerugü ga jexguma 40 ga taunecü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa pejexmagügu? <sup>43</sup>Tama aixcuma chauxçax nixü jerü ga pema rü ngextá ípexixüwa rü ípenangeexü ga napata ga perü tupananeta ga Moróqui rü ípenangeexü ga perü tupananeta ga Refáãrü woramacurichicünaxã. Rü jemaãcü pegümaã ípenangeexü ga jema tupanantachicünaxãgü ga pematama pexügüxü na nüxü peicuaxüüügüxüçax. Rü ngëmacax i nhuxma rü perü naãnewa tá pexü íchawoxü rü jaxüwa i Babiróniaarü jexerawa tá pexü chamugü”,

nhanagürü ga Tupana ga jema orewa. <sup>44</sup>—Rü jema naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa rü tóru oxigü nüxü najexma ga wüxi ga ípata ga naxchirunaxçax ga nagu namaã nanguxügüne ga Tupanaãrü mugü ga nutagu ümatüxü. Rü guma ípata ga naxchirunaxçax nixü ga nüxü

nawéácüma Tupana Muíséxü naxüxêxéne. <sup>45</sup>—Rü jexguma najuxguwena ga Muísé, rü Jochué ningucuchi ga ãëxgacü na jüxü. Rü tóru oxigü rü nuã tóru naãnewa nanangegü ga guma ípata ga naxchirunaxçax ga jexguma Jochuémaã napugüãgu ga nhaã naãne nüxna ga jema duüxügu ga Tupana íwoxüxü napexewa ga tóru oxigü. Rü núma najexma ga guma ípata rü nhuxmata Dawí ingucuchigu ga ãëxgacü na jüxü. <sup>46</sup>—Rü guma ãëxgacü ga Dawí rü Tupana rü poraãcü namaã nataãe, rü nüxü narüngüxêe. Rü núma ga Dawí rü Tupanana naxçax naca na naxüãxüçax ga wüxi ga tupauca ga taxüne ga nawa Tupanaxü na jacuaxüüügüxüçax ga tatanüxügu ga Jacútaagü. <sup>47</sup>—Notürü Dawí nane ga Charumáü nixü ga naxücü ga guma tupauca ga Tupanacax ixixüne.

<sup>48</sup>—Notürü ja Tupana ja tacüxüchima rü tama duüxügu üxüne ja tupaucagümaã naxãpata. Rü jemacax ga Tupana rü nuxcümamaxücü ga norü orearü uruüwa rü nhanagürü:

<sup>49-50</sup> “Chama nixü ja ãëxgacü ja tacüxüchima, rü dauxüguxü i naãne nixü i chorü toxmaxwaxerüü ixixü rü nhama i naãne nixü i chorü chicutürüü ixixü. ¿Rü nhuxücürüwa i nagu perüxínüëxü tá na penaxüxü ja wüxi ja tupauca ja chagu mexüne?”

nhanagürü ga Cori ja Tupana. Rü nhanagürü ta ga Tupana:

“¿Tama exna chama jüxü ichanaxüxü ga guxüma i tacü i ngëxmaxü? ¿Rü nhuxãcü chi

penaxixũ i wixi i nachica i  
nagu charüngũxũ?”

nhanagürü ga norü orewa. <sup>51</sup>Rü  
nhanagürü ga Estéwãũ: —Dücax Pa  
Ãëxgacügũx, pema rü guxũguma nüxũ  
pexoe i Tupanaãrü ore, rü tama  
iperüxĩnũëchaũ. Rü peãëwa rü tama  
pejaxögũchaũ. Rü pema rü guxũguma  
Tupanaãë i Üünexũmaã penuëëcha.  
Jema nuxcũmaxũgũxũ ga perü  
oxigürüütama peixĩgü i pemax. <sup>52</sup>—Rü  
perü oxigü rü chixeãcũma namaã  
nachopetü ga guxũma ga Tupanaãrü  
orearü uruũgü. Rü nanadai ga jema  
orearü uruũgü ga nüxũ ixuchigagũxũ ga  
na núma naxũxũ tá ga guma mecü ja  
Ngechuchu. Rü jexguma ínanguxgu ga  
guma Ngechuchu rü pema Piratuna  
penamu rü penajuxëë. <sup>53</sup>—Rü woo  
pema rü Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga  
daxũcũãxũtawata penajaxu ga  
Tupanaãrü ore, notürü tama naga  
pexĩnũë —nhanagürü ga Estéwãũ.

#### Naju ga Estéwãũ

<sup>54</sup>Rü jexguma nüxũ naxĩnũëgu ga  
jema ore, rü nanuëxũchiamã ga jema  
duũxũgü. Rü norü numaã Estéwãũcax  
nixũxchapütägü. <sup>55</sup>Notürü ga Estéwãũ  
rü aixcuma Tupanaãë i Üünexũ nawa  
najexma. Rü daxũ nadawenü, rü nüxũ  
nadau na nhuxãcü namexëchixũ ga  
Tupana. Rü nüxũ nadau ga Ngechuchu  
ga Tupanaãrü tügũneguama chicü. <sup>56</sup>Rü  
jexguma rü nhanagürü: —Nüxũ chadau  
i na jangoxnaãchixũ i naãnetuwe, rü  
nüxũ chadau ja Cristu ja Tupana Nane  
ja duũxũxũ ixĩcü ja Tupanaãrü  
tügũneguama chicü —nhanagürü ga  
Estéwãũ. <sup>57</sup>Notürü nümagü rü nügü

narütütamachixëgü, rü tagaãcü aixta  
naxüëãcũma nüxna najuxgü. <sup>58</sup>Rü  
ínanagaxüchigü ga íãnewa, rü  
nutagũmaã ínanamuxüchigü. Rü jéma  
najexma ga wixi ga ngextüxũxũ ga  
Chaurugu äëgaxũ. Rü jemaxũ  
nanawotanü ga norü dejuxũchirugü ga  
ínacuxuchigũxũ ga jema duũxũgü ga  
Estéwãũxũ imaxgũxũ. <sup>59</sup>Rü jexguma  
nutamaã ínamuxüchigüãgujane, rü  
najumuxë ga Estéwãũ rü nhanagürü:  
—Pa Cori Pa Ngechuchux, ¡Najaxu i  
chauãë! —nhanagürü. <sup>60</sup>Rü jemawena  
rü inacaxápüxũ, rü tagaãcü aixta naxü,  
rü nhanagürü: —Pa Cori Pa Tupanax,  
¡Tãũ i nhaã pecaducax cunapocuxü i  
nhaã duũxũgü! —nhanagürü. Rü  
jexguma jema nhaxguwena rü naju.

#### Chauru rü guxema jaxögũxewe ningëchigü

**8** <sup>1</sup>Rü Chauru rü norü me nixĩ ga  
Estéwãũxũ na jamaãxgũxũ. Rü  
jematama ngunexũgu rü norü uwanügü rü  
inanaxügüë ga na poraãcü nawe  
jangëxütanixũ ga jema jaxögũxũ ga  
Jerucharëüwa jexmagũxũ. Rü düxwa ga  
guxũma rü Judéaanegu rü Chamáriaanegu  
nügü nawoone. Rü jema ngüexũgü ga  
Ngechuchu imugüxũxicatama ínajaxügü  
ga Jerucharëüwa. <sup>2</sup>Rü nhuxre ga jatügü ga  
meãma Tupanaãxũ jaxögũxũ rü  
nanajauxgü ga Estéwãũxũne, rü  
inanataãxgü rü poraãcü naxcax naxauxe.  
<sup>3</sup>Notürü ga Chauru rü chixri tümamaã  
naxüpetü ga guxema jaxögũxë. Rü  
tümapatagu nixücuchigü na tüxũ  
ínejauxũxũcax. Rü jéma tüxũ ínatúxũ ga  
jatügü rü ngexegü, rü nhuxmachi  
pocupataũgu tüxũ nawocu.

**Chamáriawa nüxü nixuchiga ga  
Tupanaärü ore i mexü**

<sup>4</sup>Rü jema jaxögüxü ga Chauruchaxwa ibuxmüxü ga Jerucharéüwa, rü guxüwama ga ngextá ínaxíüwa rü nüxü nixuchigagü ga nhuxäcü Ngechuchu tüxü na maxêxêexü. <sup>5</sup>Rü Piripi nixí ga wüxi ga jema orexü ixuchigacü. Rü nüma rü íãne ga Chamáriawa naxü, rü jéma inanaxügü ga Cristuchigaxü na jaxuxü. <sup>6</sup>Rü jema duüxügü ga Chamáriacüãx, rü Piripicax nangutaquexegü. Rü guxüma meãma inarüxínüë ga jema ore ga namaã nüxü jaxuxü, jerü nüxü nadaugü ga jema mexügü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Piripi. <sup>7</sup>Rü muxëma ga duüxëgü ga ngoxogü tümawa jexmaxê rü tümacax nitaanegü. Rü jema ngoxogü rü tagaäcü aita naxüeäcuma tümawa ínachoxü. Rü jexgumarüü ta rü muxëma ga nawãixächigüxe rü chixeparagüxe rü tümacax nitaanegü. <sup>8</sup>Rü jemacax poraäcü nataãëgü ga guxüma ga duüxügü ga guma íãne ga Chamáriawa. <sup>9</sup>Notürü guma íãnewa najexma ga wüxi ga jatü ga Chimáügu äégaxü ga nhuxre ga tauncü norü juümaã duüxügüxü womüxêexü ga guma íãnewa. Rü nügü nixu ga na wüxi ga tacüxü cuáxü na jixü. <sup>10</sup>Rü guxüma meãma nüxü inarüxínüë woo ga buxügü rü jaxügü. Rü nhanagürügü: —Nhaã jatü rü aixcuma nüxü nangëxma i Tupanaärü pora i taxü —nhanagürügü. <sup>11</sup>Rü naga naxínüë ga duüxügü, jerü mucüma ga tauncü rü norü juümaã nanawomüxê. <sup>12</sup>Rü Piripi rü jema duüxügümaã nüxü nixu ga ore ga mexü

ga Ngechuchu ja Cristuchiga, rü nhuxäcü na äëxgacü jixü ja Tupana. Rü jexguma jema ore jaxögügu ga duüxügü, rü Piripi ínanabaiüxêë ga jatüxü rü ngexügü. <sup>13</sup>Rü nümatama ga Chimáü rü ta najaxö, rü ínabaie. Rü inanaxügü ga Piripixü na naxümücüxü. Rü jexguma nüxü nadaxgu ga jema cuaxrüügü rü mexügü ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Piripi, rü poraäcü naãaixächiãë ga Chimáü. <sup>14</sup>Rü jema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü ga Jerucharéüwa jexmagüxü rü nüxü naxínüëchiga ga meã na najauxgüãxü ga Tupanaärü ore ga Chamáriawa. Rü jemacax jéma nanamugü ga Pedru rü Juáü. <sup>15</sup>Rü jexguma Chamáriawa nangugügu ga Pedru rü Juáü, rü naxcax najumuxëgü ga jema jexwaca jaxögüxü ga duüxügü, na najauxgüãxücax ga Tupanaãë i Üünexü. <sup>16</sup>Jerü jexguma noxri jaxögüãgu ga jema duüxügü rü Piripi marü ínanabaiüxêëmare naëgagu ga Cori ga Ngechuchu, notürü taxuxúnata nangu ga Tupanaãë i Üünexü. <sup>17</sup>Rü jemacax ga Pedru rü Juáü naxmexmaã nüxü ningögügü ga jema jaxögüxü, rü jexguma nanajauxgü ga Tupanaãë i Üünexü. <sup>18-19</sup>Rü nüxü nadau ga Chimáü ga na duüxügüna nanguxü ga Tupanaãë i Üünexü ga jexguma Pedru rü Juáü naxmexmaã jema duüxügüxü jangögügügu. Rü jemacax diëru Pedru rü Juáüna ngixü naxäxchaü ga Chimáü rü nhanagürü nüxü: —;Choxna rü ta penaxã i ngëma pora, na jixema tüxü chingögüxe rü ta tüxna nanguxücax i Tupanaãë i Üünexü! —nhanagürü. <sup>20</sup>Rü jexguma ga Pedru rü nhanagürü nüxü:

—¡Cuxrũõtama ijanataxux i curũ dĩeru, erũ ngĩmaã naxçax cutaxeçhaũ i Naãe i Üünexũ i Tupana tũxna mumarexũ!  
<sup>21</sup>Cuma rũ taxucũrũwama cunajaxu i ngẽma pora, erũ curũ maxũ rũ tama name i Tupanapexewa. <sup>22</sup>¡Nũxũ rũxo i ngẽma curũ chixexũ, rũ Tupanana naxçax naca na cuxũ nũxũ nangeçhaũxũçax! Rũ bexmana tá cuxũ nũxũ nangeçhaũ i ngẽma chixexũ i cuãẽwa nagu curũxinũxũ. <sup>23</sup>Erũ nũxũ chacuax rũ poraãcũ cunuãẽwaxe, rũ ngẽma curũ chixexũ rũ cumaã inacuax rũ nhama cupocuxũrũũ cuxũ nixĩxẽẽ —nhanagũrũ. <sup>24</sup>Rũ Chimáũ nanangãxũ, rũ nhanagũrũ: —¡Pema Tupanana chauxçax peça na tama choxũ nangupetũxũçax i ngẽma nũxũ peixuxũ! —nhanagũrũ. <sup>25</sup>Rũ Pedru rũ Juáũ rũ jema Chamáriaanecũãx ga duũxũgũmaã nũxũ nixugũe ga Cori ga Ngechuchuchiga, rũ namaã nũxũ nixugũe ga Tupanaãrũ ore. Rũ jemawena rũ Jerucharẽũçax nawoegu. Rũ namawa rũ muxũne ga Chamáriaanewa jexmane ga ãanexãcũgũwa rũ nũxũ nixuetanũ ga Tupanaãrũ ore i mexũ.

**Piripi rũ namagu nũxũ nangau ga wũxi ga ãẽxgacũ ga Etiópiaanecũãx**

<sup>26</sup>Rũ jemawena, rũ Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga dauxũcũãx rũ Piripimaã nũxũ nixu, rũ nhanagũrũ: —¡Rũ paxa inaxũãchi rũ ãane ja Gachawaama naxũ nawa i ngẽma nama i Jerucharẽũwa ne daxũ rũ Gachawa ijarũgoxũ! —nhanagũrũ. Rũ ngẽma nixĩ i nama i dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxũwa dapetixũ. <sup>27</sup>Rũ inaxũãchi

ga Piripi rũ jema namawa naxũ. Rũ jexma nũgũ nangau namaã ga wũxi ga jatũ ga Etiópiaanecũãx. Rũ nũma nixĩ ga wũxi ga ãẽxgacũ ga tacũ ga Etiópiaanecũãxgũarũ ãẽxgacũarũ ngũxẽeruũ jĩixũ. Rũ ngĩmaã nanguxũ ga gũxcũma ga jema ãẽxgacũarũ dĩeru. Rũ ãneãcũ Jerucharẽũwa naxũ na Tupanaxũ janacuaxũũxũçax. <sup>28</sup>Rũ nachiũãneçax nataegu, rũ norũ carru ga cowaru itũchigũnewa narũto. Rũ nawa ningũchigũ ga jema ore ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ichaía ãmatũxũ. <sup>29</sup>Rũ Tupanaãe i Üünexũ rũ Piripixũ nhanagũrũ: —¡Paxa naxçax ixũ i ngẽma carru! —nhanagũrũ. <sup>30</sup>Rũ paxa jema carruçax ninha ga Piripi. Rũ jexguma naxũtawa nanguxgu rũ nũxũ naxĩnũ ga na Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ichaía ãmatũxũ ga orewa nangũxũ ga jema ãẽxgacũ. Rũ jexguma ga Piripi rũ nũxna naca rũ nhanagũrũ nũxũ: —¿Nũxũ cucuáxũ i tacũchiga na jĩixũ i ngẽma nawa cungũxũ? —nhanagũrũ. <sup>31</sup>Rũ nũma ga ãẽxgacũ ga Etiópiaanecũãx rũ nanangãxũ, rũ nhanagũrũ: —¿Nhxucũrũwa i nũxũ chacuáxũ ega taxúema chamaã inanguxũxẽegux? —nhanagũrũ. Rũ Piripicax naca na naxĩnagũxũçax, rũ naxũtawa na natoxũçax. <sup>32</sup>Rũ jema nawa jangũchigũxũ ga Tupanaãrũ ore ga ãmatũxũ, rũ nhanagũrũ:

“Rũ nhama wũxi i carneru i norũ maçwa nagagũxũrũũãcũ najagagũ. Rũ wũxi i carneruxacũ i ngẽma jajoxtaxagũxũpexewa tama aita ãxũrũũ nachianemare, rũ taxu nhanagũrũ. <sup>33</sup>Rũ jexguma

duũxũgũ poraãcü chixri namaã chopetũgu rü taxüema naétüwa tachogũ. ¿Rü texé tá meã nachiga tidexa ga jema duũxũgũ ga jemaãcü poraãcüxũchima chixexũ ügũxũ? Jerü najamãxgũ na nataxuxũçax i norü maxũ i nhama i naãnewa”, nhanagürü ga jema ore ga nawa nangúxũ. <sup>34</sup>Rü Piripina naca ga jema ãëxgacü ga Etiópiaanecũãx, rü nhanagürü: —¡Chamaã nüxũ ixu! ¿Rü texéchigagu nixĩ ga jadexaxũ ga jema Tupanaãrü orearü uruũ? ¿Nügüchigagutama rü exna toguechigagu? —nhanagürü. <sup>35</sup>Rü jexguma nanangãxũ ga Piripi. Rü jematama ore ga ümatüxũmaã inanaxügü na namaã nüxũ jaxuxũ ga ore i mexũ ga Ngechuchuchiga. <sup>36</sup>Rü jixcamaxũra ga jexguma inaxĩjane, rü dexá íjexmaxũwa nangugü. Rü nhanagürü ga jema ãëxgacü: —Nuã nangëxma i dexá. ¿Rü tama exna inamexũ na nuã choxũ ícubaixëëxũ? —nhanagürü. <sup>37</sup>Rü nhanagürü ga Piripi: —Ngëxguma aixcuma meãma cujãxõxgux, rü marü name i na cuxũ íchabaixëëxũ —nhanagürü. Rü nanangãxũ ga jema ãëxgacü, rü nhanagürü: —Ngëmããcü chajaxõ na Ngechuchu ja Cristu jiixũ ja Tupana Nane —nhanagürü. <sup>38</sup>Rü jexguma ínajachaxãchixëë ga norü carru, rü wüxigu dexáchiüwa nachoũ. Rü Piripi ínanabaixëë ga jema ãëxgacü. <sup>39</sup>Rü jexguma dexáwa ínachoõchigu, rü Tupanaãe i Üünexũ rü Piripixũ niga. Rü jema ãëxgacü rü marü tama wena

Piripixũ nadau. Notürü taãëãcü namagu nixũ. <sup>40</sup>Notürü Achotowa najangõx ga Piripi. Rü jema íãnewa inaxũãchi, rü nüxũ nixuchigü ga ore i mexũ ga guxũma ga íãnewa nhuxmata Checharëaarü naãnewa nangu.

#### Ngechuchuaxũ najaxõ ga Chauru

**9** <sup>1-2</sup>Rü joxni ga Chauru rü daimaã najaxãxũnechigiama ga jema duũxũgũ ga Cori ga Ngechuchuaxũ jaxõgũxũ. Rü jemacãx paigüeruxũtawana xũ, rü naxçax nüxna naca ga popera ga nüxna ägaxũ na Judëgüarü ngutaquexepataũgũ ga Damacuwa jexmagünegu jaxücuchigũxũçax rü jexma tümacãx nadauxũçax ga guxema jaxõgũxe ga jatüxe rü ngexegü na Jerucharéüwa tüxũ nagagũxũçax rü jexma tüxũ japocuexũçax. <sup>3</sup>Notürü jexguma marü Damacuxũ jangaicagu, rü ngürüãchi meãma nüxũ nabáxi ga wüxi ga omü ga poraxũ ga dauxũwa íbáxixũ. <sup>4</sup>Rü nhaxtüanegu najangu ga Chauru, rü nüxũ naxĩnü ga wüxi ga naga ga nüxna çagũxũ ga nhaxũ: —Pa Chauru Pa Chaurux, ¿tüxcüũ i nawe cuingëchigũxũ i ngëma duũxũgũ i choxũ jaxõgũxũ? —nhaxũ. <sup>5</sup>Rü Chauru nanangãxũ, rü nhanagürü: —¿Rü texé cuixĩ, Pa Corix? —nhanagürü. Rü nüma ga Cori rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Chama nixĩ i Ngechuchu, rü chorü duũxũgũ nixĩ i ngëma nawe cuingëchigũxũ. <sup>6</sup>¡Rü inachi, rü ngëma Damacuarü íãnewa naxũ! Rü ngëma rü wüxi ja jatü tá cumaã nüxũ nixu na tãcü tá cuxũxũ —nhanagürü. <sup>7</sup>Rü jema jatügü ga Chauruxũ íixümücügũxũ, rü inajanguãëgü, jerü nüxũ naxĩnüë ga

jema ore notürü taxúexũma nadaugü. <sup>8</sup>Rü nhuxmachi inachi ga Chauru ga nhaxtũanewa ga íjanguxũwa, rü nidauchixetü, notürü taxuũma nadau jerü nixoxetü. Rü jemacax ga namücügü, rü nachacüügu najajauxãchi, rü jemaãcü Damacuwa nanagagü. <sup>9</sup>Rü tamaẽxpüx ga ngunexũgu, rü nangexetü, rü tama nachibü, rü tama naxaxe. <sup>10</sup>Rü Damacuwa najexma ga wüxi ga jatü ga Ngechuchuaxü jaxõxü ga Ananiã ga naéga. Rü nangoxetü, rü Corixü nadau, rü nhanagürü: —Pa Ananiãx —nhanagürü. Rü nüma ga Ananiã nanangãxü, rü nhanagürü: —¿Tacü? Pa Corix —nhanagürü. <sup>11-12</sup>Rü nüma ga Cori nanangãxü, rü nhanagürü: —¡Dücax, ngẽma íanemaũ i Meã i Wéxügu áégaxũwa naxü! ¡Rü ngẽma Judapatawa naxcax ínaca i wüxi i jatü i Tarsucũãx i Chaurugu áégaxü! Rü nüma rü ngẽma ínajumuxë rü nangoxetü rü marü cuxü nadau, Pa Ananiãx, na ngẽxma cuxücuxü rü naxëtügu cuiingõgüxü na wena jadauchixüçax —nhanagürü ga Cori ga Tupana. <sup>13</sup>Rü jexguma jemaxü naxínügu ga Ananiã, rü nhanagürü: —Pa Corix, muxũma i duũxügu chamaã nüxü nixu i ngẽma jatüchiga na nhuxre i chixexü naxüxü namaã i curü duũxügu i Jerucharéüwa. <sup>14</sup>Rü nhuxma rü paigüarü áëxgacügüarü mumaã núma naxü na ínajauxũãxüçax i guxüma i duũxügu i cuégaгу jumuxëgüxü —nhanagürü. <sup>15</sup>Notürü nüma ga Cori rü nhanagürü nüxü: —¡Ngẽma naxü erü chama chanajaxu i ngẽma jatü na choxü jaxuchigaxüçax namaã i togü i nachiũãncüãxgü, rü norü áëxgacügü, rü Judëgü ta! <sup>16</sup>Rü

chama tá nüxü nüxü chadauxëë i nhuxre i ngúxü i tá jangexü i chauxcax —nhanagürü ga Cori. <sup>17</sup>Rü guma ípata ga Chauru nawa jexmanewa naxü ga Ananiã. Rü nagu naxücu, rü nüxü ningõgü, rü nhanagürü nüxü: —Pa Chaueneë Pa Chaurux, nüma ja Cori ja Ngechuchu ga guma namawa cuxcax ngócü ga jexguma núma cuxüxgu, rü núma choxü namu na wenaxãri cuidauchixüçax, rü cuxna nanguxüçax i Naãë i Üünexü —nhanagürü. <sup>18</sup>Rü jexgumatama rü nhama tacüchicutexerüü naxëtüwa ínaji, rü jexguma wenaxãri meã nidauchixetü. Rü jexguma inachi ga Chauru, rü Ananiã ínanabaixëë. <sup>19</sup>Rü jemawena nachibü, rü wenaxãri napora. Rü nhuxre ga ngunexũgu jexma Damacugu narüxãxü namaã ga jema jaxõgüxü ga jexma áchiügüxü.

#### Chauru rü Damacuwa nüxü nixu ga Ngechuchuchiga

<sup>20</sup>Rü jexguma inanaxügü ga Chauru ga ngutaquexepataügüwa nüxü na jaxuchigaxü na Ngechuchu jíxü ja Tupana Nane. <sup>21</sup>Rü guxüma ga jema nüxü ínüexü rü porãcü naãaixãchiãëgü, rü nhanagürügü: —¿Tama exna nhaã jatü jíxü ga Jerucharéüwa íjajauxügüxü ga guxüma ga duũxügu ga Ngechuchuaxü jaxõgüxü? ¿Rü tama exna nhaãtama jíxü ga jema núma üxü na ínajauxũãxüçax rü nhuxmachi paigüarü áëxgacüxütawa nagagüãxüçax i duũxügu i jaxõgüxü? —nhanagürügü. <sup>22</sup>Notürü ga Chauru rü guxü ga ngunexũgu jexeraãcü tama



namuũãcuma nüxũ nixuchigaama ga ore ga Ngechuchuchiga. Rü inajanangeaxgũxêê ga Judéugü ga Damacuwa jexmagũxũ, jerü meãma nanangoxêê na Cristu jiixũ ga Ngechuchu.

#### Chauru rü Judéugüchaxwa ninha

<sup>23</sup>Rü marü muxũma ga ngunexũgü ngupetüguwena rü jema Judéugü rü wüxigu nügümaã nagu narüxinüê na Chauruxü jamaxgũxũçax. <sup>24</sup>Notürü nüma ga Chauru rü nüxũ nacuáchiga ga na jamaxgũchaũãxũ. Rü jema Judéugü rü ngunecü rü chütacü rü guma ããneärü poxeguxũärü ããxgügu Chauruxü nanaãixgũxũ na jamaxgũãxũçax. <sup>25</sup>Notürü ga Chauruarü ngüexũgü rü chütacü rü wüxi ga pexchi ga tacügu guma ããneärü poxeguxũtapüxétüwa ínanachüxüetaũgüama, rü jemaãcü ninha ga Chauru.

#### Jerucharéüwa najexma ga Chauru

<sup>26</sup>Rü jexguma Jerucharéüwa nanguxgu ga Chauru, rü jema jaxögüxũmaã nangutaquexechaũ. Notürü jema jaxögüxũ rü nüxũ namuũê, jerü nüma nüxũ nacuaxgügu rü tama aixcuma Ngechuchuaxũ najaxõ. <sup>27</sup>Notürü Barnabé rü jema ngüexũgü ga Ngechuchu imugüxũtanüwa nanagaama. Rü jema ngüexũgümaã nüxũ nixu ga nhuxãcü Cori ja Ngechuchuxũ na nadauxũ ga Chauru ga namawa, rü nhuxãcü Cori namaã na idexaxũ. Rü nüxũ nixu ta ga nhuxãcü Damacuwa rü tama namuũãcuma nüxũ na jaxuxũ ga Ngechuchuchiga. <sup>28</sup>Rü jemaãcü ga Chauru rü Jerucharéügu narüxãũx. Rü

jema ngüexũgü ga Tupana imugüxũtanügu naxã. Rü tama namuũãcuma Cori ja Ngechuchuchigaxũ nixuchigü. <sup>29</sup>Rü jema Judéugü ga Gregugawa idexagüxũmaã nidexaxũ ga Chauru, rü Ngechuchuchigagu nügümaã najaporagaexũ. Notürü ga nümagü rü naxçax nadaugüama ga nhuxãcü tá na jamaxgũãxũ. <sup>30</sup>Rü jexguma nüxũ jacuaxãchitanügu ga jema togü ga jaxögüxũ, rü Checharéawa Chauruxũ nagagü. Rü jexguma jema nangugügu rü wüxi ga wapurugu najamuëgü rü Tarsuwa naxü. <sup>31</sup>Rü jexguma rü meãma nüxũ naxüpetü ga jema jaxögüxũ ga guxũma ga Judéaanewa, rü Gariréaanewa rü Chamáriaanewa. Rü jexeraãcü meã najaxögüetanü rü aixcuma Tupana naxwaxexũãcuma meã namaxê. Rü Tupanaãê i Üünexũärü ngüxêemaã nimuëtanüãma ga jema jaxögüxũ.

#### Enéã rü naxçax nitaane

<sup>32</sup>Rü jexguma Pedru jema jaxögüxũtanügu ixüãgüchigüxgu, rü jema Ridagu achiũgüxũ ga jaxögüxũtanüwa rü ta nangu. <sup>33</sup>Rü jexma nüxũ najangau ga wüxi ga jatü ga Enéã ga naéga ga 8 ga taunecü norü pechicagu cacü, jerü nanawãixãchi. <sup>34</sup>Rü Pedru nhanagürü nüxũ: —Pa Enéãx, Ngechuchu ja Cristu cuxũ narümexêê. ¡Inachi rü namexêê i cuxchapenüxũ! —nhanagürü. Rü jexgumatama inachi. <sup>35</sup>Rü guxũma ga jema Ridacũãxgü rü Charunacũãxgü rü nüxũ nadaugü ga na inachixũ ga guma jatü, rü nüxũ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ, rü Cori ja Ngechuchuwe narüxü.

### Wena imaxũ ga Dorca

<sup>36</sup>Rü jexgumaũcüü ga ããne ga Jopewa rü ijexma ga wüxi ga Tupanaãxũ jaxõxcü ga ngecü ga Tabita ga ngéega. Rü ngêma naéga i Gregugawa rü Dorca nhaxũchiga nixĩ. Rü ngĩma rü wüxi ga mecü ijixĩ ga ngĩrũ üwa, rü guxũguma nüxũ irüngũxêê ga jema duũxũgü ga tacü nüxũ taxuxũ. <sup>37</sup>Rü jexgumaũcüü ijadaawe ga Dorca, rü iju, rü ngĩmücügü nanamexêê ga ngĩxĩne. Rü ãpataarũ dauxũchiũwa jexmaxũ ga ucapugu nanaxũgü ga ngĩxĩne. <sup>38</sup>Rü Jopearũ ngaicamana najexma ga guma ããne ga Rida ga Pedru nawa jexmane. Rü jema jaxõgũxũ ga Jopecũãx rü nüxũ nacuxãgü ga Ridawa na najexmaxũ ga Pedru. Rü naxcãx jéma nanamugü ga taxre ga jatü nhaxũmaã: —jRü paxa toxcãx nuã naxũ! —nhaxũmaã. <sup>39</sup>Rü jexguma ga Pedru rü nawe narũxũ. Rü jexguma ãnguxgu, rü jema ucapu ga jema jueta nawa jexmaxũwa nanagagü. Rü guxũma ga jutegũxũ rü Pedruxũ ãnachomaêguãchi, rü naxauxe, rü nüxũ najawégü ga jema naxchirugü ga Tabita nüxũ ãxũxũxũ ga jexguma namaxũgu. <sup>40</sup>Rü Pedru rü düxétũwa nanamugü ga guxũma. Rü ãnacaxãpũxũ, rü najumuxê. Rü nhuxmachi ngĩxcãx nadauegu ga jema juxcü, rü nhanagürü: —Pa Tabitax, jĩrũda! —nhanagürü. Rü jexguma rü ijadauchixetü, rü Pedruxũ idau, rü ãĩrũto. <sup>41</sup>Rü jexguma ngĩxmexgu najajauxãchi, rü ngĩxũ ãnachixêê. Rü nhuxmachi naxcãx naca ga jema jaxõgũxũ rü jema jutegũxũ, rü maxũxcü nüxũ ngĩxũ nawex. <sup>42</sup>Rü guxũma ga jema duũxũgü ga Jopewa

jexmagũxũ rü nüxũ nacuãchigagü ga jema. Rü Cori ga Ngechuchuxũ najaxõgü ga muxũma. <sup>43</sup>Rü muxũma ga ngunexũ Jopegu narũxãũx ga Pedru napatagu ga Chimáũ ga naxcãxmũãrũ paxêewa puracũxũ.

### Pedru rü Cornériuchiga

**10** <sup>1</sup>Rü ããne ga Checharéawa najexma ga wüxi ga jatü ga Cornériu ga naéga. Rü 100 ga Itáriaanecũãx ga churaragüarũ capitãũ nixĩ. <sup>2</sup>Rü nüma nixĩ ga wüxi ga jatü ga meãma Tupanaãxũ jaxõcü. Rü wüxigu namãxmaã rü naxãcügümaã Tupanaxũ nangechaũgü. Rü mucüma ga norü ãĩerumaã nüxũ narüngũxêê ga duũxũgü ga Judéugü ga tacü nüxũ taxuxũ. Rü guxũguma najumuxê rü Tupanamaã nidexa. <sup>3</sup>Rü wüxi ga ngunexũ ga jexguma tamaêxpũxaru ngorawa nanguxchaũgu ga jáuanecü, rü nangoxetü. Rü meãma nüxũ nadau ga wüxi ga Tupanaãrũ orearũ ngerũ ga dauxũcüãx ga jema ucapu ga nawa najexmaxũgu ücuxũ. Rü nhanagürü nüxũ: —Pa Cornériux —nhanagürü. <sup>4</sup>Notürü nüma ga Cornériu rü meãma nüxũ nadawenü, rü poraãcü namuũãcüma nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Tacü cunaxwãxe, Pa Corix? —nhanagürü. Rü nanangãxũ ga jema orearũ ngerũ ga dauxũcüãx, rü nhanagürü: —Curü jumuxêgü rü Tupana marü cuxũ nüxũ naxĩnũ, rü cumaã nataãê na nhuxãcü nüxũ curüngũxêêxũ i duũxũgü i tacü nüxũ taxuxũ. <sup>5</sup>—jRü chanaxwãxe i Jopewa cunamugü i nhuxre i jatügü na naxcãx jacagũxũcãx i wüxi i jatü i Chimáũ i

Pedругu aégaxû! <sup>6</sup>—Rû to i Chimáû i naxchaxmüärü paxëewa puracûxûpatawa nangëxma rû ngëxma nape. Rû jima napata rû taxtû i taxûpechinüwa nangëxma —nhanagürü. <sup>7</sup>Rû jexguma nüxna ijanatauxgu ga jema orearü ngeruü ga namaã jéma idexaxü, rû Cornériu rû naxcax naca ga taxre ga norü puracütanüxü rû wüxi ga churara ga meã naga inüxü ga meã Tupanaãxü jaxöxü. <sup>8</sup>Rû namaã nüxü nixu ga guxüma ga jema nüxü nadauxü, rû nhuxmachí Jopewa nanamugü. <sup>9</sup>Rû moxüäcü ga jexguma namagu naxijane rû marü Jopexü jangaicagügu ga jema duüxügü ga Cornériu jéma mugüxü, rû Pedru rû dauxü naxí ga ípataétüwa na jéma najumuxëxüçax. Rû tocuchiarü ngoragu nixí ga jexguma. <sup>10</sup>Rû nataija, rû nüxü nachixéga ga na nachibüxü. Rû jexguma norü òna ínaxügüjane, rû nangoxetü ga Pedru. <sup>11</sup>Rû nüxü nadau ga na jangoxnaxü ga nañnetüwe, rû jéma ínarüxí ga wüxi ga naxchiru ga nhama wüxi ga taxü ga naxchápenüürü ixixü. Rû norü ägümücüpexewa naxácunü rû jemaäcü ínarüçhüxüe nhuxmata nhaxtúanewa nangu. <sup>12</sup>Rû jemagu ínarüçhüxüewetaxü ga nagúxüraüxü ga naëxügü, rû äxtapegü, rû werigü. Rû jema naxchápenüüwa najexma ta ga çacü ga tama nangöxgüxü ga Judéugü. <sup>13</sup>Rû Pedru nüxü naxínü ga Tupanaga ga nüxü nhaxü: —Pa Pedrux ¡Inachi, rû ta imax, rû nangöx! —nhaxü. <sup>14</sup>Rû Pedru nanangäxü rû nhanagürü: —Taxucürüwa nixí, Pa Corix, erü taguma chanangöx i çacü i toxçax äüächixü —nhanagürü. <sup>15</sup>Rû jexguma

ga jema Tupanaga, rû wenaxãri nhanagürü: —Ngëma chama chamexëëxü rû tama name i äüächí nüxü cuwogü —nhanagürü. <sup>16</sup>Rû tamaëxpüxcüna jemaäcü nangupetü. Rû jexguma wenaxãri dauxü nachüxnagü ga jema naxchápenüü namaã ga guxüma ga nawa jexmagüxü. <sup>17</sup>Rû poraäcü nagu narüxínü ga Pedru ga çacüchiga na jiixü ga jema nüxü nadauxü ga jexguma nangoxetügu. Rû jemagu ínaxínüjane, rû guma ípataaxwa nangugü ga jema jatügü ga Cornériu jéma mugüxü ga naxcax ínicaetanüxü ga guma Chimáúpata. <sup>18</sup>Rû jéma naxcax ínacagü rû aixcuma jexma nape ga wüxi ga jatü ga Chimáû ga Pedругu aégaxü. <sup>19</sup>Rû Pedru nagu írúxínüjane ga jema nüxü nadauxü ga jexguma nangoxetügu, rû Tupanaãe i Üünexü rû nhanagürü nüxü: —Ngëägü nixí i tamaëxpüx i jatügü i cuxçax daugüxü. <sup>20</sup>—¡Inachi, rû írúxí, rû tama cuxoegaãëcüma nawe rüxü! Erü chama nixí i núma chanamugüxü —nhanagürü. <sup>21</sup>Rû jexguma naxcax ínarüxí ga Pedru, rû nhanagürü nüxü ga jema jatügü: —Chama nixí i chauxçax pedaugüxü. çRû çacüwa nuã pexí? —nhanagürü. <sup>22</sup>Rû nümagü nanangäxügü, rû nhanagürügü: —Capitáû ja Cornériuxütawa ne taxí rû núma nixí i nuã toxü namugüxü. Rû wüxi ja jatü ja mecü nixí, rû Tupanaxü nangechaü. Rû guxüma i Judéugü nüxü nangechaü i nümax. Rû wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruü ga dauxüçüãx nanamu na cuxçax toxü jacaxëëxüçax ga Cornériu rû napatawa cuxüxüçax rû nüxü na naxínüxüçax i curü ore —nhanagürügü.

<sup>23</sup>Rü jexguma nanachocuxêẽ ga Pedru, rü jexma nanapegüxêẽ ga jema chütaxügu. Rü moxüãcü inaxiãchi rü nawe narüxü ga Pedru. Rü inajaxümücügü ga nhuxre ga Jopecüãx ga jaxögüxü. <sup>24</sup>Rü moxüãcü Checharéawa nangugü ga ngextá Cornériu inanguxêẽxüwa namaã ga guxüma ga natanüxügü rü namücügü ga nüxü nangechaügüxü ga nüxna naxuxü. <sup>25</sup>Rü jexguma Cornériupatawa nanguxgu ga Pedru, rü iãxtüwa naxçax naxü ga Cornériu, rü Pedrupexegu najacaxápüxü, rü nüxü nicuaxüü. <sup>26</sup>Notürü ga Pedru rü inanachixêẽ rü nhanagürü: —¡Inachi! Rü chama rü ta cuxrüü duüxümare chixĩ rü tama Tupana chixĩ —nhanagürü. <sup>27</sup>Rü nügümaã jadexagüãcüma wüxigu nichocu. Rü Pedru jéma namaã inajarüxü ga muxüma ga duüxügü ga jexma ngutaquexegüxü. <sup>28</sup>Rü jexguma ga Pedru rü nhanagürü nüxü ga jema duüxügü ga jexma ngutaquexegüxü: —Pema nüxü pecuax i toma i Judéugüçax rü nangëxma i torü mugü i toxna nachuxuxü na pemaã tangutaquexegüxü, rü pepatagu na tachocuxü. Notürü Tupana choxü nangoxetüxêẽ rü choxü nüxü nadauxêẽ na tama namexü na ngëmaãcü nagu na charüxinüxü pemaã. <sup>29</sup>Rü ngëmacax tama chaxoöcüma núma chaxü i ngëxguma chauxçax pengemagu. Rü nhuxma rü chanaxwaxe i chamaã nüxü peixu na tacüçax chauxçax pengemaxü —nhanagürü. <sup>30</sup>Rü Cornériu nanangãxü, rü nhanagürü: —Marü ägümücü i ngunexü nangupetü ga nhúxgumaãcü ga tamaãxpüxaru ngoragu ga jáuanecü, rü

nuã chapatawa chajumuxê erü guxüguma ngëmaãcü chanaxü. Rü jexguma chajumuxêgu rü changoxetü, rü chauxçax nangox ga wüxi ga jatü ga ijaurachirucüüxü. <sup>31</sup>—Rü nhanagürü choxü:

“Pa Cornériux, Tupana marü nüxü naxinü i curü jumuxê rü cumaã nataãẽ na nhuxãcü nüxü curüngüxêẽxü i duüxügü i tacü nüxü taxuxü. <sup>32</sup>—¡Rü Jopewa namugü i nhuxre i jatügü na naxçax jacagüxüçax i Chimáü i Pedrugu äégaü! Rü to i Chimáü i naxçaxmüãrü paxêewa puracüxüpatagu pexü. Rü jima napata rü taxtü i taxüpechinüwa nangëxma”, nhanagürü choxü. <sup>33</sup>Rü jemacax rü jexgumatama paxa cuxçax jéma chanamugü, rü cuma rü mexü toxçax cuxü erü núma cuxü. Rü nhuxma i guxãma i toma rü Tupanapexewa tangëxmagü. Rü nüxü taxinüiechaü i guxüma i ngëma ore i Cori namaã núma cuxü muxü na tomaã nüxü cuixuxüçax —nhanagürü ga Cornériu.

#### **Pedru rü Cornériupatawa nüxü nixu ga Ngechuchuchiga**

<sup>34</sup>Rü jexguma inanaxügü ga Pedru ga na jadexaxü, rü nhanagürü: —Nhuxma waxi nixi i nüxü chacuaxü na Tupanacax nawüxiguxü i guxüma i duüxügü erü núma rü aixcuma guxãxüma nangechaü. <sup>35</sup>—Rü núma rü wüxichigü i nachüãnëwa nanade i ngëma duüxügü i nüxü ngechaügüxü rü mexü ügüxü. <sup>36</sup>—Rü núma ga Tupana rü Judéugütanüwaxíra nanamu ga norü ore rü marü nüxü nixu na tüxü nüxü nangechaüxü i tóru pecadugü i ngëxguma Cristu ja guxãärü Cori

ixĩcüaxú jaxôgügu. <sup>37</sup>—Pema rü meãma nüxú pecuax na tacü ngupetüxú ga guxúwama ga Judéguiarü naãnewa. Rü noxri ga Juáü rü nüxú nixu na Tupana naxwaxexü na ínabaiüxú ga duüxügü. Rü jemawena ga Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü ga duüxügümaã nüxú na jaxuxú ga ore i mexü. <sup>38</sup>—Rü pema nüxú pecuax ga nhuxácü Tupana na naporaxêêxü ga Ngechuchu ja Nacharétücüãx jerü nüxna nanaxã ga Naãe i Üünexü. Rü nüma ga Ngechuchu rü mexü naxü ga jema íjaxügüxüwa, rü nanameêxêe ga guxúma ga jema duüxügü ga ngoxoãxgüxü. Rü jemaãcü nanaxü jerü Tupana nüxü narüngüxêe. <sup>39</sup>—Rü toma nixĩ ga nüxú tadaugüxü rü nüxü tixuchigaxü i guxúma ga naxüxü ga Ngechuchu ga Judéaanewa rü Jerucharéüärü íãnewa. Rü jemawena rü najamaxgü rü curuchawa najapotagü. <sup>40</sup>—Notürü ga Tupana rü tamaêxpüx ga ngunexü ngupetügu rü wena nanamaxêe rü toxçax nanangoxêe. <sup>41</sup>—Notürü tama guxü ga duüxügüçax nangox. Rü toxçaxicatama nangox ga toma ga üpamama Tupana toxü idexechixe na nüxü tixuxüçax i Ngechuchuchiga. Rü jexguma marü juwa ínadxguwena rü namaã tachibüe rü namaã taxaxegü. <sup>42</sup>—Rü nümatama ga Ngechuchu toxü nimugü na duüxügümaã nüxü tixuxüçax na Tupana marü ãêxgacüxü jangucuchixêêxü na guxü i duüxügüarü ngugüruü na jüxüçax. Rü nüma ja Ngechuchu nixĩ i tóru maxüxü nangugüxü, rü nüma tá nixĩ i guxü i duüxügü i maxêxü rü juexüxü jacagüxü naxçax i norü maxüchiga. <sup>43</sup>—Rü

üpamamatama guxúma ga Tupanaärü orearü uruügu rü Ngechuchuchiga nidexagü, rü nhanagürügü:

“Rü nüma tá nüxú nüxü nangechaü i norü pecadugü i guxúma i duüxügü i nüxü jaxôgüxü”,  
nhanagürügü.

**Tupanaãe i Üünexü rü jema  
duüxügü ga tama Judégu  
ixügüxütanüwa nangu**

<sup>44</sup>Rü jexguma íjadexajane ga Pedru, rü Tupanaãe i Üünexü nüxna nangu ga guxúma ga jema jema íruxínüxü ga jema ore. <sup>45</sup>Rü jema jaxôgüxü ga Judégu ga Pedrumaã jema íxü, rü poraãcü naãaixachiãêgü jerü Tupanaãe i Üünexü rü nüxna rü ta nangu ga jema duüxügü ga tama Judégu íxügüxü. <sup>46</sup>Rü nüxü naxĩnüe ga to ga nagawachigü na jadexagüxü, rü Tupanaxü na jacuaxüügüxü. <sup>47</sup>Rü jexguma ga Pedru rü nhanagürü: —¿Exna nangêxmaxü i texé na nüxna nachuxuxü i na ínabaiüxü i nhaã duüxügü i marü taxrüü Tupanaãe i Üünexü nüxna ngxü? —nhanagürü. <sup>48</sup>Rü nanamu na Ngechuchu ja Cristuégagu na ínabaiüxü ga jema duüxügü ga jexwaca jaxôgüxü. Rü jexguma Pedruxü nacãaxügü na jexma naxãüxüçax ga nhuxre ga ngunexü.

**Pedru rü Jerucharéüwa jexmagüxü  
ga jaxôgüxümaã nüxü nixu ga tacü  
na ngupetüxü ga Checharéawa**

**11** <sup>1</sup>Rü jema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü jema jaxôgüxü ga Judéagugüxü, rü nüxü nacuáchigagü na jema tama Judégu

ixîgûxũ rü ta najauxgüãxũ ga  
Tupanaãrû ore. <sup>2</sup>Notürü jexguma  
Jerucharéüwa nanguxgu ga Pedru, rü  
nhuxre ga Judéugü ga jaxögüxũ rü  
Pedruxũ nixugüe. <sup>3</sup>Rü nhanagürügü:  
—¿Rü tüxcüü natanüwa cuxü i ngêma  
tama Judéugü ixîgûxũ, rü namaã  
cuchibü? —nhanagürügü. <sup>4</sup>Rü Pedru  
meãma namaã nüxũ nixu ga guxũma ga  
täcu na ngupetüxũ, rü nhanagürü nüxũ:  
<sup>5</sup>—Chama rü Jopearü ïãnewa chajexma,  
rü jexguma íchajumuxêjane, rü  
changoxetü. Rü nüxũ chadau ga wüxi  
ga naxchápenüürüü ixixũ ga norü  
ãgümücüpexewa ãcunüxũ ga  
írüchüxüexũ nhuxmata chauxütawa  
nguxũ. <sup>6</sup>—Rü meãma nüxũ chadawenü  
na nüxũ chadauxũcax na täcü jemaxũ  
ga aixepewa. Rü nüxũ chadau ga  
naxünagü ga ixãgümücüparaxũ rü  
naëxügü ga idüraexũ, rü äxtapegü rü  
werigü. Rü jema naxchápenüüwa  
najexma ta ga täcü ga tama ingóxũ, erü  
taxcax i jixema i Judéugü rü naxãüächí.  
<sup>7</sup>—Rü nüxũ chaxĩnü ta ga Tupanaga ga  
choxũ nhaxũ:

“¿Inachi! Pa Pedrux. ¿Rü ta imãx, rü  
nangõx!” nhaxũ. <sup>8</sup>—Notürü chama  
chanangãxũ, rü nhacharügü:

“Taxucürüwa nixí, Pa Corix, erü  
taguma chanangõx i täcü i toxcax  
ãüächixũ”, nhacharügü. <sup>9</sup>—Rü jexguma  
wenaxãrü nhanagürü choxũ ga jema  
Tupanaga ga dauxüwa inaxüxũ:

“Ngêma chama i Tupana chamexêëxũ,  
rü tama name i ãüächí nüxũ cuwogü”,  
nhanagürü. <sup>10</sup>—Rü tamaëxpüxcüna  
jemaãcü nangupetü, rü jexguma  
wenaxãrü dauxũ naxhüxnagü ga jema  
naxchápenüü namaã ga guxũma ga

nawa jexmagüxũ. <sup>11</sup>—Rü jexgumatama  
guma í ga nawa chajexmanewa  
nangugü ga tamaëxpüx ga jatügü ga  
Checharéawa ne mugüxũ ga chauxcax  
daugüxũ. <sup>12</sup>—Rü Tupanaãë i Üünexũ  
choxũ namu na tama chaxoegããëcúma  
nawe charüxüxcax. Rü chamaã ta jéma  
naxí ga nhaã 6 ga jaxögüxũ. Rü  
napatawa tangugü ga guma jatü ga  
Cornériu, rü jexma tachocu. <sup>13</sup>—Rü  
tomaã nüxũ nixu ga nhuxãcü na  
napatawa nüxũ nadauxũ ga Tupanaãrü  
orearü ngerüü ga dauxüxcüãx ga jexma  
chixü ga nhaxũ nüxũ:

“¿Jopewa namugü i jatügü na naxcax  
jacagüxüxcax i Chimáü i Pedrugu  
ãëgaxü! <sup>14</sup>—Rü nüma tá cumaã nüxũ  
nixu na nhuxãcü tá cuma rü guxũ i  
cupatagügüxümaã penajaxuxũ i perü  
maxü i taguma gúxü”, nhanagürü nüxũ.  
<sup>15</sup>—Rü jexguma ichanaxügügu ga na  
chidexaxũ, rü nüxna nangu ga Tupanaãë  
i Üünexũ, jexgumarüü ga noxri tüxna  
nanguxgurüü. <sup>16</sup>—Rü jexguma ga  
chama rü nüxna chacuãxächí ga Cori ja  
Ngehchuarü ore ga jexguma nhaxgu:

“Rü aixcuma nixí ga Juãü ga  
dexáwamare ínabaiüxêëxũ, notürü i  
pema rü Tupanaãë i Üünexũ tá pexna  
nangu”, nhaxgu. <sup>17</sup>—Rü pema nüxũ  
pecuãx na nhuxãcü Tupana tüxna  
nanguxêëxũ ga Naãë i Üünexũ i jixema  
na Cori ja Ngehchuchu ja Cristuaxü  
jaxögüxũ. Rü nhuxma na taxrüü Tupana  
jema duüxügüna nanguxêëxũ ga Naãë i  
Üünexũ, ¿rü nhuxücürüwa i chama i  
nüxũ chaxoxũ na naga chaxĩnüxũ ja  
Tupana? —nhanagürü ga Pedru. <sup>18</sup>Rü  
jexguma jema orexü naxĩnüëgu ga jema  
jaxögüxũ ga Jerucharéüxcüãx, rü

nachianegümare. Rü Tupanaxü  
nicuaxüügü. Rü nhanagürtügu: —Rü  
ngēmawa nüxü tacuax na Tupana tüxü  
dexü ja jixema woo tama Judégu  
ixigüxe. Rü ngëxguma nüxü tarüxoegu i  
tümaärü chixexü rü Tupanacax  
tadaugügu, rü nüma tüxna nanaxã i  
maxü i taguma gúxü —nhanagürtügu.

**Jaxögüxü ga ãtioquíawa  
jexmagüxüchiga**

<sup>19</sup>Rü jexguma Estéwãxü  
jamaxgüguwena, rü norü uwanügu  
poraãcü nawe ningëxütanü ga jema  
jaxögüxü. Rü jemacax nügu nawoone.  
Rü Peníchiawa, rü Chiprewa rü  
ãtioquíawa nabuxmü. Rü jéma nüxü  
nixugüe ga ore ga mexü ga  
Ngechuchuchiga. Notürü  
Judéguümaãxícatama nüxü nixugüe ga  
jema ore rü tama ga togümaã. <sup>20</sup>Notürü  
jéma ãtioquíawa nangügu ta ga nhuxre  
ga togü ga jaxögüxü ga Chíperecüãx, rü  
Chire necüãx. Rü nümagü rü jema tama  
Judéguü ixigüxümaã rü ta nüxü nixugüe  
ga ore i mexü i Cori ja Ngechuchuchiga.  
<sup>21</sup>Rü Tupana nüxü narüngüxëë, rü  
nanaporaexëë. Rü jemacax muxüma ga  
jema duüxügü rü nüxü narüxoe ga  
nuxcümaxüxü ga nacümagü, rü Cori ja  
Ngechuchuxü najaxögü. <sup>22</sup>Rü jexguma  
jemaxü nacuáchigagügu ga jema  
jaxögüxü ga Jerucharéüwa jexmagüxü,  
rü ãtioquíawa nanamugü ga Barnabé.  
<sup>23</sup>Rü jexguma jéma nanguxgu ga  
Barnabé, rü nüxü nadau ga nhuxäcü  
Tupana nüxü na rüngüxëëxü ga jema  
jaxögüxü ga ãtioquíacüãx, rü poraãcü  
namaã nataãë. Rü najaxucüxëgü ga  
guxüma na meãma Cori ja

Ngechuchuwe naxüãmaxüçax, rü taguma  
nüxü naxoexüçax. <sup>24</sup>Jerü nüma ga  
Barnabé rü wüxi ga jatü ga mecü nixü.  
Rü aixcuma Tupanaãë i Üünexü rü  
nawa najexma, rü napora ga norü öwa.  
Rü jemacax muxüchixüma ga duüxügü  
rü Cori ja Ngechuchuçax naxü rü nüxü  
najaxögü. <sup>25</sup>Rü jemawena ga Barnabé rü  
Tarsuwa naxü na Chauruçax  
jadauxüçax. <sup>26</sup>Rü jexguma nüxü  
ijangaxgu, rü ãtioquíawa nanaga. Rü  
wüxi ga taunecü wüxiwa jéma  
najexmagü namaã ga jema jaxögüxü. Rü  
nanangüexëë ga muxüchixüma ga  
duüxügü. Rü ãtioquíawa nixü ga  
inaxügüxü ga duüxügü na  
Cristutanüxümaã na naxugüãxü ga jema  
jaxögüxü. <sup>27</sup>Rü jexgumaücüü  
Jerucharéüwa ne naxü ga nhuxre ga  
Tupanaärü orearü urügü rü  
ãtioquíawa naxü. <sup>28</sup>Rü natanüwa  
najexma ga wüxi ga orearü urü ga  
Ágabü ga naéga. Rü nanangutaquexëë  
ga jema jaxögüxü ga ãtioquíawa  
jexmagüxü. Rü jema ngutaquexewa rü  
inachi ga Agabu rü Tupanaãë i Üünexü  
nanamu ga na jadexaxü, rü nhanagürü:  
—Wüxi i taija i taxü tá ínangu i guxü i  
nhaã nachüãñewa —nhanagürü. Rü  
aixcuma ínangu ga jema taija ga  
jexguma Cráudiü äëxgacü ixigü. <sup>29</sup>Rü  
jexguma ga jema jaxögüxü ga  
ãtioquíawa jexmagüxü, rü marü wüxigu  
nagu narüxínüë na jéma ngixü  
namügüxüçax ga díëru na nüxü  
nangüxëëgüxüçax ga jema jaxögüxü ga  
Judéaanegu ächiügüxü. Rü wüxichigü  
ngixü inaxã ga díëru jexgumarüü ga  
nhuxre ga nüxü jexmacü. <sup>30</sup>Rü jemaãcü  
nanaxügü, rü Barnabé rü Chaurumaã

jéma ngĩxũ namugü ga jema dīeru naxçax ga jema jaxōgũxũārũ ãẽxgacügü ga Judéaanewa jexmagũxũ.

**Ãẽxgacü ga Erudi rü Tiaguxũ nimax  
rü Pedruxũ napocu**

**12** <sup>1</sup>Rü jexgumaũcüü inanaxügü ga ãẽxgacü ga Erudi ga na ínajauxũãxũ ga nhuxre ga jaxōgũxũ ga Jerucharéüçũãx na napocuexũçax. <sup>2</sup>Rü norü churaragũxũ namu na taramaã Tiagu ga Juáüeneẽxũ jamaxgũxũçax. <sup>3</sup>Rü jexguma nüxũ nadaxgu ga Erudi ga norü me na jiĩxũ ga Judéugü ga jema na naxũxũ, rü norü churaragũxũ namu na Pedruxũ rü ta jajauxgũxũçax. Rü jema nangupetü ga Judéugüarü peta ga Üpetüchigagu ga jexguma pōũ ga ngearü puxẽeruũãxũ nangõxgügu. <sup>4</sup>Rü jexguma Pedruxũ jajauxgügu, rü pocupataũgu najataxcuchi. Rü nhüxmachi ga Erudi rü nanamu ga ägümücütücumü ga norü churaragü na nüxna nadaugũxũçax. Rü wüxitücumüwachigü rü najexma ga ägümücü ga churaragü. Rü jemaäcü nanaxü ga Erudi, jerü nagu narüxinü ga jema petawena guxũ ga duũxũgüpexewa na nagaãxũçax na jamaxgũãxũçax. <sup>5</sup>Rü jemaäcü ga Pedru rü pocupataũwa najexma rü churaragü rü meãma nüxna nadaugü. Notürü ga jema jaxōgũxũ ga Jerucharéüçũãx rü poraäcü najumuxëgü, rü Tupanana naxçax nacagü.

**Tupana rü Pedruxũ ínanguxuchixëẽ  
ga pocupataũwa**

<sup>6</sup>Rü jematama ga chütaxũgu naxũpa ga jema ngunexũ ga Erudi

duũxũgüpexewa nagaxchaũxũ, rü taxre ga churaragüarü ngãxũwa nape ga Pedru. Rü taxre ga curëtimaã ninaĩxgüchacüü. Rü togü ga churaragü ga dauxũtaexũ nüxna nadaugü ga pocupataũārũ iãx. <sup>7</sup>Rü ngürüächi jema pocupataũwa nangox ga wüxi ga orearü ngeruũ ga dauxũcũãx ga Coriarü. Rü poraäcü nangóone ga guma pocupataũwa. Rü jema orearü ngeruũ Pedruxũ nacuxagü, rü nanañaixächixëẽ. Rü nhanagürü: —¡Paxama íruda! —nhanagürü. Rü jexgumatama íniewëgü ga guma curëti ga Pedru namaã inaĩxgüchacüücü. <sup>8</sup>Rü Pedruxũ nhanagürü ga jema orearü ngeruũ: —¡Rü icuxcuchichiru rü nacuaixcu i curü chapatu! —nhanagürü. Rü jemaäcü nanaxü ga Pedru. Rü nhanagürü ta: —¡Rü icuxcuchi i curü dejuxũchiru, rü chawe rüxü! —nhanagürü. <sup>9</sup>Rü nawe narüxü ga Pedru. Rü tama nüxũ nacuax ga aixcuma na jiĩxũ ga jema orearü ngeruũ namaã üxũ. Rü naxçax rü nangoxetümare. <sup>10</sup>Rü nüxũ nachopetü ga nüxĩraũxũ ga dauxũtaexũ, rü nhüxmachi ga jema to ga dauxũtaexũ. Rü jexguma nawa nangugügu ga jema iãx ga feromenaxãnaxçax ga iãnemaũwaama üxũ, rü nüëchama niwãxna. Rü ínachoxũ. Rü jexguma marü wüxi ga iãnemaũ inaxĩxgu, rü nüxna inajarütaxu ga jema orearü ngeruũ. <sup>11</sup>Rü jexguma nüxũ nicuaxächi ga Pedru, rü nügümaã nhanagürü: —Nhüxma waxi i nüxũ chacuáxũ na aixcuma Cori ja Tupana núma namuxũ i norü orearü ngeruũ na Erudimexëwa choxũ napuxũ, rü nawa choxũ ínanguxuchixëẽxũ i guxũma i ngëma



chamaã naxügüchaũxũ i ngêma  
 Judéugü i tama jaxögüxũ —nhanagürü.  
 12Rü jexguma jemaxũ jacuaxächigu ga  
 Pedru, rü ngípatawa naxü ga wüxi ga  
 ngecü ga Mariagu áégacü. Rü ngíma  
 ijixĩ ga Juáũ Marcu naē. Rü jéma  
 nangutaquexegü ga muxüma ga  
 duũxügü ga jéma jumuxëgüxũ. 13Rü  
 ããxtüarü poxegüxãrũ ããxwa, rü: —Tu  
 tu tu —nhanagürü ga Pedru. Rü wüxi ga  
 pacü ga Rode ga ngíéga íjadau. 14Rü  
 jexguma nagawa nüxũ nacuaxgu ga na  
 Pedru jixũ, rü ngírü taãémaã rü  
 íjanhamare na nüxũ janaxuxũ ga na  
 Pedru jixũ ga ããxtüarü ããxgu chicü. Rü  
 tama ijawãxna ga ããx. 15Rü jema  
 jexmagüxũ rü: —Cungëãẽmare  
 —nhanagürügü ngíxũ. Notürü ngíma rü:  
 —Aixcuma nixĩ —ngígürügü. Rü  
 jexguma nhanagürügü: —Maneca tama  
 nüma nixĩ. Rü norü daruũ i  
 dauxüçüãxmare nixĩ —nhanagürügü.  
 16Notürü ga Pedru rü joxni ããxwa: —Tu  
 tu tu —nhanagürüama. Rü jexguma  
 naxçax jawãxnaãgu rü nüxũ nadaugügu  
 ga Pedru na jixũ, rü naãaixächiãëgü.  
 17Notürü nüma naxunagümexë, rü  
 naxmexmaã najanachianexëëgü. Rü  
 namaã nüxũ nixu na nhuxãcü Cori  
 ínanguxuchixëëxũ ga pocupataũwa. Rü  
 nhanagürü ta: —¡Tiagumaã rü ngêma  
 togü i jaxögüxümaã nüxũ peixu i ngêma  
 ore! —nhanagürü. Rü jexguma  
 inaxüächi, rü toxnamana naxü. 18Rü  
 jexguma jangunegu, rü jema churaragü  
 ga pocupataũwa dauxütaegüxũ rü  
 poraãcü nanaxixächiãëgü jerü tama  
 nüxũ nacuaxgü ga çacü na ngupetüxũ  
 namaã ga Pedru. 19Rü jemacax ga Erudi  
 rü jema churaragüxũ namu na Pedruçax

jadaugüxüçax. Rü jexguma taxuxüüma  
 ijangaugügu, rü Erudi rü jema  
 churaragügutama nananguxëë na  
 najuxüçax. Rü jemawena ga Erudi rü  
 ínaxüxü ga Judéaanewa, rü  
 Checharéagu najaxächiũ.

### Naju ga Erudi

20Rü Erudi rü namaã nanu ga  
 Tirucüãxgü rü Sidãüçüãxgü. Notürü ga  
 jema Tirucüãxgü rü Sidãüçüãxgü rü  
 naxçax nadaugü na nhuxãcü Erudixũ  
 nangüxmüxëëgüxũ, jerü  
 Erudichiüãnewa nixĩ ga najauxgüãxũ ga  
 nabü. Rü jemacax wüxi ga Erudiarü  
 duũxũ ga ããxgacü ga Bratumaã  
 naxãmücügü na nüxũ nangüxëëxüçax na  
 Erudimaã jadexagüxüçax. 21Rü Erudi rü  
 namaã inaxuneta ga wüxi ga ngunexũ  
 na namaã jadexaxüçax. Rü jexguma  
 jema ngunexũ ga nagu inaxunetaxüwa  
 nanguxgu, rü jema Tirucüãx rü  
 Sidãüçüãx rü Erudixütawa nangügü. Rü  
 nicçxcuchi ga Erudi ga norü  
 ããxgacüchiru, rü norü tochicaxüwa  
 narüto, rü duũxügümaã nüxũ nixu ga  
 norü ore. 22Rü jexguma ga guxüma ga  
 jema duũxügü rü tagaãcü nhanagürügü:  
 —Nhaã ããxgacü rü tama duũxüãrũ  
 dexarüü nixĩ i norü dexa, notürü nhama  
 Tupanaãrũ dexarüü nixĩ  
 —nhanagürügü. 23Rü Erudi rü jema  
 duũxügüarü oremaã nataãē, rü tama  
 Tupanaxü nicuaxüüchaũ ga nhuxãcü  
 Tupana nüxũ narüngüxëëxũ. Rü  
 jemacax wüxi ga Tupanaãrũ orearü  
 ngeruũ ga dauxüçüãx rü jexgumatama  
 Erudixũ niãaawexëë. Rü õxmigü  
 nanangõx, rü jemamaã naju. 24Notürü  
 jema jaxögüxũ rü jexeraãcü guxüwama

nüxü nixugüe ga Cori ga Tupanaärü ore. Rü muxüchixü ga duüxügü nüxü najaxögü. <sup>25</sup>Rü jexguma marü janguxëëägu ga norü puracü ga Chauru rü Barnabé, rü ínachoxü ga Jerucharéüwa, rü wenaxärü Ätioquíacax nawoegu. Rü najagagü ga Juáü ga Marcugu äégaxü.

**Barnabé rü Chauru rü inanaxügüe  
ga to ga nachüüanewa na  
nangegüäxü ga Tupanaärü ore**

**13** <sup>1</sup>Rü jema jaxögüxü ga Ätioquíawa jexmagüxütanüwa rü najexma ga nhuxre ga jattügu ga Tupanaärü orearü uruügu, rü nhuxre ga jattügu ga Tupanaärü orewa ngxüëtaegüxü. Rü jematanüwa najexma ga Barnabé, rü Chimáü ga Waxwegu äégaxü, rü Rúchiu ga Chireneçüäx, rü Manaé ga wüxigu äëxgacü ga Erudimáa jaexü, rü Chauru. <sup>2</sup>Rü wüxi ga ngunexü ga jexguma Coricax íngutaquexegügu rü tama nachibüëácüma ínajumuxëgügujane, rü Tupanaäe i Üünexü rü nhanagürü nüxü: —¡Choxna penamugü i Chauru rü Barnabé na naxügüäxüçax i ngëma puracü i chama nawa chanamugüchaxü! —nhanagürü. <sup>3</sup>Rü jexguma nüxü nachauegu ga tama nachibüëácüma na najumuxëgüxü, rü Chauru rü Barnabéétügu naxümëxgü ga jema jaxögüxü, rü nhuxmachi inanamuächitanü na naxügüäxüçax ga Tupanaärü puracü.

**Chiprewa naxí ga  
Barnabé rü Chauru**

<sup>4-5</sup>Rü Tupanaäe i Üünexü rü inanamuächitanü ga Barnabé rü Chauru.

Rü ñäne ga Cheúchiawa naxí, rü gumaärü türewa inaxíachi, rü Chipre ga capaxüwa naxí. Rü Juáü Marcu nawe narüxü na nüxü nangüxëëxüçax. Rü jexguma Charamína ga ñanéärü türewa nangugügu, rü inanaxügüe ga nüxü na jaxugüxü ga Tupanaärü ore ga Judëgüiarü ngutaquexepataügüwa. <sup>6</sup>Rü guxügu nixíägütanü ga jema capaxüwa nhuxmata Pafu ga ñänewa nangugü. Rü jema namañ inajarüxí ga wüxi ga Judë ga juüxü ga Barechúgu äégaxü. Rü nüma rü wüxi ga idorataxáxü nixí jerü nügu jaxuxgu rü aixcuma Tupanaärü orearü uruü nixí. <sup>7</sup>Rü najexma ga jema capaxüärü äëxgacü ga Chérquiü ga Paurugu äégaxü. Rü nüma nixí ga wüxi ga jatü ga meä naäëxü cuáci. Rü jema juüxü rü guma äëxgacüarü ngüxëëruü nixí. Rü nüma ga äëxgacü rü norü duüxügüxü namu na Chauru rü Barnabéçax jacagüxüçax, jerü nüxü naxínüchaü ga Tupanaärü ore. <sup>8</sup>Notürü jema juüxü ga Gregugawa Erimíniügu äégaxü, rü Chauru rü Barnabéna najanuxü na Tupanaärü orexü jaxugüxü. Jerü tama nanaxwaxe na jaxöoxü ga guma äëxgacü. <sup>9-10</sup>Notürü ga Chauru ga Paurugu ta äégaxü, rü aixcuma Tupanaäe i Üünexü nawa najexma. Rü nüma ga Pauru rü meäma nüxü nadawenü ga jema juüxü, rü nhanagürü nüxü: —Pa Idorataxáxü Pa Ngoxo Nanex, cuma rü chixexüicatama cuxüchaxü, rü nachi cuxai i guxüma i mexü. ¿Nhuxgura tá ta i nüxü curüxoxü na ícujatóxëëxü i Cori ja Tupanaärü ore i aixcuma ixíxü? <sup>11</sup>—Nhuxmatátama cuxü napocu ja Cori ja Tupana. Rü tá cüngexetü, rü nhuxre i ngunexügu rü

tãuxûtáma nüxũ cudau ja üaxcü  
 —nhanagürü. Rü jexgumatama naxçax  
 naxëänexũchi ga jema juüxũ, rü  
 naxmëxmaã nadaugü na texé naxmëxgu  
 jajauxächixũçax rü namaã ítixũçax.  
 12Rü jexguma jemaxũ nadaxgu ga jema  
 capaxüärü äëxgacü rü najaxô ga  
 Tupanaärü ore, jerü namaã  
 nabaixächiaë ga jema Pauru rü Barnabé  
 nüxũ ngyxëëxũ ga Cori ja Tupanachiga.

**Pauru rü Barnabé rü  
 Pichíriaanewa jexmane ga ïäne ga  
 Átioquíawa nangugü**

13Rü Pafuwa inaxĩachi ga Pauru  
 namüçügümaã rü nixãũ ga taxtü ga  
 taxüwa. Rü Perpe ga ïänewa nangugü  
 ga Pãfíriaanewa. Notürü jéma nüxna  
 naxo ga Juáũ Marcu, rü Jerucharéuçax  
 nataegu. 14Rü Perpewa inaxĩachi ga  
 Pauru rü Barnabé rü ïäne ga Átioquíawa  
 nangugü ga Pichíriaanewa. Rü jéma rü  
 ngüxchigaarü ngunexũgu rü  
 Judéugüarü ngutaqexepataũgu  
 nachocu, rü jéma narütögü natanüwa ga  
 jema íngutaqexegüxũ. 15Rü jema  
 ngutaqexewa rü nüxũ nadaumatügü ga  
 Tupanaärü mugü ga Muísé ümatüxũ rü  
 jema ore ga Tupanaärü orearü uruügü  
 ümatüxũ. Rü jemawena, rü guma  
 ngutaqexepataãrü äëxgacügü, rü  
 Barnabé rü Pauruna nacagü, rü  
 nhanagürügü: —Pa Toeneëgüx,  
 ngëxguma pexũ nangëxmagu i perü ore  
 i taãëxëëruü i toxçax rü marü name i  
 nhuxma tomaã nüxũ peixu  
 —nhanagürügü. 16Rü jexguma inachi ga  
 Pauru, rü naxunagümëxë na  
 ijanachianexũçax ga duüxũgü. Rü  
 jexguma duüxũgümaã nidexa, rü

nhanagürü: —Pa Duüxũgü Pa  
 Chautanüxũgüx rü Guxãma i Pema i To  
 i Nachiüãnecüãx Ixigüxex ja Tupanaxü  
 Ngechaũgüxe, rü jiperüxĩnüë! 17—Jima  
 tóru Tupana i jixema i Judéugü, rü tüxũ  
 nidexechi ga nuxçumaxũgüxe ga tóru  
 oxigü na tüxũ nangüxëëxũçax. Rü  
 poraãcü tüxũ nimuxëë ga jexguma woo  
 to ga nachiüãne ga Ejitianewa  
 tajexmagügu. Rü jemaãcü wüxi ga taxü  
 ga nachiüãne tüxũ nixigüxëë. Rü  
 nhuxmachi jemawena, rü norü poramaã  
 tüxũ ínagaxü ga jema naãnewa. 18—Rü  
 dauxchitawa ga ngextá taxúema  
 íxãpataxüwa tüxũ nagagü. Rü jéma 40  
 ga taunecü Tupana jaxna tùmamaã  
 naxĩnü ga guxema tóru oxigü. 19—Rü  
 Tupana nanadai ga jema 7 ga  
 äëxgacügü ga Canaããnecüãxgü guxüma  
 ga norü duüxũgümaächigü. Rü jemaãcü  
 nanaxü na tóru oxigüna naxãaxũçax ga  
 jema naãne na tumaãrügüxũchi  
 jĩxũçax. 20—Rü 450 ga taunecü rü  
 jemaãcü tüxũ narüngüxëë. Rü  
 jemawena rü tüxna nanamu ga togü ga  
 äëxgacügü ga daruügü nhuxmata  
 Tupanaärü orearü uruü ga Chamuéü  
 íngucuchix. 21—Rü jexguma ga  
 duüxũgü rü Tupanana naxçax nacagü ga  
 wüxi ga äëxgacü ga rei na namaã  
 ínacúaxũçax. Rü Tupana rü nüxna  
 nanamu ga Chaú ga Chiche nane ga  
 Bejamítaa íxĩcü. Rü nüma nüxna nadau  
 ga duüxũgü ga 40 ga taunecügu. 22Rü  
 jemawena ga Tupana rü ínataxũchi  
 ga Chaú, rü Dawíxũ naxuneta na guma  
 norü rei jĩxũçax. Rü Dawíxũ nixuchiga  
 ga Tupana, rü nhanagürü:

“Nüxũ chadau rü Dawí ja Jesí nane  
 rü wüxi ja jatü ja poraãcü

choxŭ́ ngúchaũcũ nixĩ. Rũ nũma tá nanaxũ i guxũma i ngẽma chama chanaxwaxexũ”, nhanagũrũ ga Tupana. <sup>23</sup>Rũ nuxcũma ga Tupana rũ marũ inaxuneta rũ wũxi i Dawítaa tá nixĩ i Cristu ixĩxũ, rũ tá nanamaxẽxẽe i Judéugũ. Rũ Ngechuchu nixĩ ga guma maxẽxẽerũ ga tórũ oxigũmaã nũxũ jaxucũ ga Tupana. <sup>24</sup>Notĩrũ naxũpa ga Ngechuchu na ínguxũ, rũ Juáũ ga baiũxẽerũ rũ guxũma ga Judéugũmaã nũxũ nixuchiga ga ore i mexũ rũ nhanagũrũ:

“Rũ name nixĩ i nũxũ perũxoe i pecũma i chixexũ, rũ Tupanacax pedaũgũ, rũ ípebaiũ”, nhanagũrũ. <sup>25</sup>Rũ jexguma marũ jangaicaxgu ga tá na najuxũ ga Juáũ, rũ nhanagũrũ:

“Rũ tama chama nixĩ i ngẽma pema nagu perũxĩnũxũ i Cristu chiĩxũ. Notĩrũ chaweama ne naxũ i nũma ja aixcuma Cristu ixĩcũ. Rũ chama rũ napexewa taxuwama chame, rũ bai i norũ chapatucunũarũ wẽgũwaxũra chame erũ nũma rũ wũxi i ãẽxgacũ i tacũxũchima nixĩ”, nhanagũrũ ga Juáũ.

<sup>26</sup>Rũ nhanagũrũ ga Pauru, —Pa Chautanũxũgũ i Abráũtaagũx, rũ Guxãma i Pema i To i Nachiũãnecũãx i Tupanaxũ Ngechaũgũxex, rũ pexcax nixĩ i nhaã ore i tũxũ maxẽxẽxũ.

<sup>27</sup>—Rũ aixcuma jema Jerucharéũcũãxgũ ga duũxũgũ rũ jema norũ ãẽxgacũgũ rũ tama nũxũ nacũxgũ ga Tupana Nane na jĩĩxũ ga Ngechuchu. Rũ tama meã nũxũ nacũxgũ ga tacũchiga na jĩĩxũ ga jema ore ga nuxcũmaxũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ ũmatũxũ i nhũxma perũ ngutaqexepataũwa nũxũ

pedaumatũgũxũ i wũxichigũ i ngũxchigaarũ ngunexũgu. Rũ jemaãcũ nũmagũtama ga jema duũxũgũ ga Ngechuchuxũ imaxgũxũ rũ jexguma jamaxgũãgu rũ najanguxẽe ga jema ore ga nuxcũma ũmatũxũ. <sup>28</sup>—Rũ woo taxũma ga tacũ ga chixexũ nawa inajangaũgũ na najuxẽẽãxũcax, notĩrũ Píratuna naxcax nacagũ na jamããxũcax. <sup>29</sup>—Rũ ningu ga guxũma ga jema ore ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ ũmatũxũ ga Ngechuchuchiga ga nhuxãcũ tá na najuxũ. Rũ jemawena rũ nanajauxgũ ga naxũne ga curuchawa, rũ wũxi ga naxmaxũgu najanaxũcuchigũ.

<sup>30</sup>—Notĩrũ ga Tupana rũ wena nanamaxẽe ga woo marũ na najuxũ.

<sup>31</sup>—Rũ nũma ga Ngechuchu rũ muxũma ga ngunexũ naxcax nangox ga jema duũxũgũ ga nawe rũxĩxũ ga jexguma Gariréaanewa ne naxũxgu rũ Jerucharéũwa naxũxgu. Rũ ngẽma duũxũgũ nixĩ i nhũxma i guxũ i duũxũgũmaã nũxũ ixugũxũ i nachiga.

<sup>32-33</sup>Rũ ngẽmaãcũ i toma rũ nũma tangugũ na pemaã nũxũ tixuxũcax i ngẽma ore i aixcuma mexũ. Rũ dũcax, rũ jema uneta ga nuxcũmaxũgũxũ ga tórũ oxigũmaã nũxũ jaxuxũ ga Tupana, rũ taxcax najanguxẽe ga jexguma Ngechuchuxũ wena namaxẽẽgu. Rũ wijaegũpanewa i norũ taxre i capíturuwa rũ ngẽmachiga nũxũ nixu i ngẽxguma:

“Cuma nixĩ i Chaune, rũ chama nixĩ i Cunatũ chiĩxũ”, nhaxgu. <sup>34</sup>—Rũ Tupana rũ nuxcũma rũ marũ nũxũ nixu ga wena tá na namaxẽẽãxũ ga Ngechuchu na tama jajixixũcax ga naxũne. Rũ norũ orewa rũ nhanagũrũ:

“Rü chama tá pexçax çajanguxêẽ ga jema unetagü i üünegüxü i aixcuma ixīgüxü ga nuxçüma Dawímaã nüxü chixuxü”, nhanagürü. <sup>35</sup>—Rü ngêmacax toxnamana i Tupanaãrü orewa rü nhanagürü ta:

“Tama cunaxwaxe na jajixixü i naxüne ja Cune ja üüneçü,” nhanagürü. <sup>36</sup>—Rü jexguma namaxügu ga Dawí, rü nüxü narüngüxêẽ ga norü duüxügü, jexgumarüü ga nhuxäcü Tupana namuxü. Notürü nhüxmachi naju, rü nanatü rü naëxütägu natax ga naxüne, rü nijixi. <sup>37</sup>—Notürü guma Tupana wena namaxêëcü ga Ngechuchu rü tama nijixi ga naxüne. <sup>38</sup>—Rü nhüxmax, Pa Chaueneëgüx, rü chanaxwaxe i nüxü pecuax rü jimatama Ngechuchugagu Tupana tüxü nüxü nangechaü i törü pecadugü ngêxgumarüü i pemaã nüxü tixuxürüü. <sup>39</sup>—Rü nhüxma ja guxäma ja jixema nüxü jaxögüxe, rü Ngechuchugagu Tupana tüxü nüxü nangechaü i guxüma ga jema pecadugü ga noxri taxucürüwa tüxü nüxü nangechaüxü ga jexguma nagu taxixgu ga jema mugü ga Muísé ümatixü. <sup>40</sup>—Rü pexuãëgü na tama pegu nanguxüçax i ngêma pocu i Tupanaãrü orearü uruügü nüxü ixuchigaxü ga jexguma nhagügu:

<sup>41</sup> “Rü düçax, Pa Duüxügü i Tupanaãrü Orexü Cügüexüx, rü tá pebaixächie rü tá peje erü pema pemaxëjane rü tá chanaxü i tacü i taxü. Rü pema rü täxütátama pejaxögü i woo texé pemaã nüxü ixuxgu”, nhanagürü. Rü jexma najacuaxêẽ ga Pauru ga norü ore. <sup>42</sup>Rü jexguma guma

ngutaquexepataüwa ínachoxügü ga Pauru rü namüçügü, rü jema duüxügü ga tama Judéugü ixīgüxü rü nüxü nacçaxügü na to ga ngüxchigaarü ngunexügu rü wenaxärü jematama orexü namaã jaxuxüçax. <sup>43</sup>Rü jexguma marü nüxü nachauegu ga na nangutaquexegüxü, rü Pauru rü Barnabéwe narüxü ga muxüma ga Judéugü rü müxüma ga togü ga duüxügü ga tama Judéugü ixīgüxü notürü Judéugürüü jaxögüxü. Rü Pauru rü Barnabé rü namaã nidexagü rü najaxucuxëgü na guxüguma nagu naxünüëëchaxüçax ga nhuxäcü Tupana nüxü ngechaüäcüma na nadexü. <sup>44</sup>Rü jema to ga ngüxchigaarü ngunexügu, rü wixgutaax guxüma ga jema iãneçüãx nangutaquexegü na inaxünüëxüçax ga Tupanaãrü ore. <sup>45</sup>Notürü najexma ga nhuxre ga Judéugü ga tama ngutaquexegu chocuxü. Rü jexguma nüxü nadaugügu ga na namuxüchixü ga duüxügü ga Pauruçax ngutaquexegüxü rü poraäcü nixäxächie. Rü inanaxügüe ga na Pauruxü nachoxügagüxü rü namaã naguxchigagüxü. <sup>46</sup>Notürü ga Pauru rü Barnabé rü tama namüëäcüma jema Judéugüxü nangäxügü, rü nhanagürügü: —Tupana nanaxwaxe na pemaãxira nüxü tixuxü i norü ore. Notürü nhüxma na nüxü pexoexü i ngêma ore rü tama na penajauxgüchaüxü i maxü i taguma güxü, rü ngêmacax i nhüxmax i toma rü tá ngêma tama Judéugü ixīgüxütaniüwa taxí. <sup>47</sup>—Jerü jemaäcü toxü namu ga Cori, rü nhanagürü:

“Duüxügü i tama Judéugü ixīgüxüãrü ngóonexëëruü marü

cuxũ chixĩxẽẽ, na guxũwama i nhama i naãnewa cunangexũçax i chorũ ore i maxẽxẽerũ”,

nhanagürũ. <sup>48</sup>Rũ jexguma jema orexũ naxĩniẽgu ga jema duũxũgu ga tama Judéugũ ixĩgũxũ, rü nataãẽgu rü nhanagürũgũ: —Rũ namexẽchi nixĩ i nhaã Cori ja Tupanaãrũ ore —nhanagürũgũ. Rũ najaxõgũ ga guxũma ga jema duũxũgu ga Tupana marũ nixũ unetaxũ na najauxgũãxũçax i maxũ i taguma gũxũ. <sup>49</sup>Rũ jemaãcü guxũwama ga jema naãnewa nanguchigũ ga Cori ja Tupanaãrũ ore. <sup>50</sup>Notürũ jema Judéugũ ga tama Ngechuchuaxũ jaxõgũchaũxũ, rü chixexũmaã najaxucuxẽgũ ga nhuxre ga ngexũgũ ga mexũgũ ga Tupanaxũ ngechaũgũxũ rü guma ããneãrũ ãẽxgacũgũ na Pauru rü Barnabéxũ ínawoxũxũçax. Rũ jemaçax ínanawoxũ ga jema naãnewa. <sup>51</sup>Rũ jexguma ga Pauru rü Barnabé rü ínapagũcutũ ga norũ úxaxũcutũ na jemawa nüxũ jacuxãchitanũxũçax ga norũ chixexũ ga jema ããneçũãxgũ ga duũxũgũ. Rũ nhuxmachĩ ga Pauru rü Barnabé rü ããne ga Icúniũwa naxĩ. <sup>52</sup>Notürũ jema jaxõgũxũ ga guma ããne ga nawa ínachoxũnewa jexmagũxũ rü poraãcü Tupanamaã nataãẽgũ, rü Naãẽ i Üünexũ rü aixcuma nawa najexma.

**Pauru rü Barnabé rü ããne ga  
Icúniũwa najexmagũ**

**14** <sup>1</sup>Rũ Icúniũwa rü wũxigu Judéugũarũ ngutaqexepataũgu nachocu ga Pauru rü Barnabé. Rũ meãma nüxũ nixuchiga ga Tupanaãrũ

ore rü jemaãcü najaxõgũ ga muxũma ga duũxũgũ ga Judéugũ rü jema tama Judéugũ ixĩgũxũ rü ta. <sup>2</sup>Notürũ jema Judéugũ ga tama Ngechuchuaxũ jaxõgũxũ, rü chixexũmaã najaxucuxẽgũ ga jema tama Judéugũ ixĩgũxũ na jema jaxõgũxũchi naxaixũçax. <sup>3</sup>Rũ jemaçax muxũma ga ngunexũ jexma narũcho ga Pauru rü Barnabé, rü tama namuũẽãcüma nüxũ nixuchiga ga Cori ja Tupanaãrũ ore. Rũ jema duũxũgũmaã nüxũ nixu na nhuxãcü Tupana poraãcü tũxũ nangechaũxũ. Rũ nüma ga Cori rü jema duũxũgũxũ nüxũ nadauxẽẽ na namaã nataãẽxũ ga jema ore. Rũ jemaçax Pauru rü Barnabéxũ narũngũxẽẽ na inawexgũãxũçax ga cuaxruũgũ rü na naxũgũãxũçax ga mexũgũ ga Tupanaãrũ poramaã naxũgũxũ. <sup>4</sup>Notürũ ga guma ããneçũãx ga duũxũgũ rü nitoje. Rũ nümaxũ rü jema Judéugũwaama naxũgũ rü togũ rü Pauru rü Barnabéwaama naxũgũ. <sup>5</sup>Rũ jexguma ga jema Judéugũ, rü jema duũxũgũ ga tama Judéugũ ixĩgũxũ, rü guma ããneãrũ ãẽxgacũgũmaã wũxigu nagu narũxĩniẽ na Pauruxũ rü Barnabéxũ jajauxgũxũ na nutamaã ínamuxũchigũãxũçax. <sup>6-7</sup>Notürũ jexguma nüxũ nacuáchigagũgu ga Pauru rü Barnabé, rü nibuxmũ. Rũ Ricóniũãnewa jexmane ga ããnegũ ga Rista rü Derbewa naxĩ. Rũ guma ããnegũwa rü guxũma ga jema naãnewa ipeagũxũ ga duũxũgũmaã rü ta nüxũ nixuchigagũ ga ore i mexũ.

**Ristawa rü Pauruxũ  
ínamuxũchigũ nutamaã**

<sup>8-9</sup>Rũ jema Ristawa najexma ga wũxi ga jatũ ga ínapogũcutũxũ norũ

bucümatama. Rü jéma narüto rü inarüxínü ga jema Pauru nüxü ixuxü ga ore. Rü Pauru rü meäma nüxü nadawenü, rü nüxü nadau ga na nüxü najexmaxü ga norü õ na naxçax jataanexüçax. <sup>10</sup>Rü jexguma ga Pauru rü tagaäcü nhanagürü nüxü: —¡Inachi, rü meäma ínangacutü! —nhanagürü. Rü jexguma inajuxnagü ga guma jatü, rü inanaxügü ga na ijaxüxü. <sup>11</sup>Rü jexguma jema muxüma ga duüxügü nüxü daugügu ga jema na naxüxü ga Pauru, rü tagaäcü jema Ricóniügawa nidexagü, rü nhanagürügü: —Tupanagü i naduüxügüraüxü inarüxígü, rü tatanüwa nangugü —nhanagürügü. <sup>12</sup>Rü Barnabé rü tupana ga Júpiteumaã nanaxüégagü. Rü Pauru rü Mercúrimaã nanaxüégagü jerü nüma nixí ga jadexaxü. <sup>13</sup>Rü guma ñane íxücucüwa najexma ga tupana ga Júpiteuarü tupauca ga taxüne. Rü guma tupaucaarü pai rü jéma nanagagü ga wocagü ga ijatüxü ga putüramaã ngaxäégüxü. Rü nüma ga pai rü ga duüxügü rü nanadaixchaü ga jema wocagü naxçax ga Pauru rü Barnabé na jemamaã nüxü jacuaxüügüxüçax. <sup>14</sup>Notürü jexguma nüxü jacuaxächitanügu ga Barnabé rü Pauru, rü norü dejuxüchirugu nagáugüe na jema duüxügü nüxü cuaxgüxüçax na tama namexü ga jema naxçax naxüechaüxü. Rü jema muxüma ga duüxügütanüwa nabuxmü, rü nhaxümaã aita naxüe: <sup>15</sup>—Pa Jatügüx, çtügüxü toxçax penaxü i ngëma? Toma rü pexrüü duüxügümare tixígü. Rü nuã taxí na pemaã nüxü tajarüxuxüçax na nüxü perüxoexüçax i ngëma chixexügü i taxuwama mexü rü naxçax

pedaugüxüçax ja Tupana ja maxücü ga naxücü ga dauxügüxü i naãne, rü nhama i naãne, rü taxtü i taxü, rü guxüma i nawa ngëxmaxü. <sup>16</sup>—Rü nuxcümajerü nixí ga Tupana ga jaxna namaã naxínüxü ga duüxügü ga woo nümagü nanaxwaxegüxü naxügügu. <sup>17</sup>—Notürü nüma ga Tupana rü taguma nüxü narüchau na duüxügüxü nangüxëëxü. Rü jemaäcü tüxü nüxü nacuaxëë na Tupana jíixü i nümax. Rü nümatama nixí i nüma namuãxü ja pucü rü meã pexü najaexëëxü i penetügü. Rü nüma nixí i pexna naxäãxü i pewemü na ngëmaäcü petaãégüxüçax —nhanagürügü ga Pauru rü Barnabé. <sup>18</sup>Notürü woo jema orexü namaã na jaxügüxü rü poraäcü nüxü naguxcha ga Pauru rü Barnabé ga nüxna na nachogüxü ga duüxügü ga tama naxçax na nadaíaxüçax ga jema wocagü na jemamaã nüxü jacuaxüügüxüçax. Rü düxwa jemacax tama naxçax nanadai. <sup>19</sup>Notürü jexgumajane rü ínangugü ga nhuxre ga Judéugü ga Átioquíawa rü Icúniüwa ne íxü. Rü chixexümaã najaxucüxügü ga jema muxüma ga duüxügü na tama Pauru rü Barnabéga naxínüëxüçax, rü namaã nanuëxüçax. Rü jemacax ga jema duüxügü rü nutamaã Pauruxü ínamuxüchigü, rü ñanepechinüwa nanatüchigügü, jerü nüma nüxü nacuaxgügu rü marü naju. <sup>20</sup>Notürü jexguma jema jaxögüxü naxütawa ngutaquexegu, rü inachi ga Pauru, rü wenaxäru nagu naxücu ga guma ñane. Rü moxüäcü inaxüächi ga jéma, rü Barnabémaã Derbewa naxü. <sup>21</sup>Rü guma ñanewa nüxü nixugüe ga ore ga mexü.

Rü nanangúexêê ga duũxügü, rü muxüma Tupanaãxü najaxögü. Rü jemawena rü wenaxãrü naxçax nawoegu ga Rista, rü Içünüi, rü Ātioquía. <sup>22</sup>Rü guma ãnegüwa rü jema jaxögüxü nixucuxêgü, rü nüxü nanangúchaũxêêgü na guxüguma meã na jaxögüãxüçax. Rü namaã nüxü nixugüe, rü nhanagürügü: —Ngêma Tupana ãëxgacü íxixüwa na ixücuxüçax, rü tanaxwaxe na muëxpüxcüna guxchaxügümaã jaxna ixínüëxü i nhama i naãnewa —nhanagürügü. <sup>23</sup>Rü Pauru rü Barnabé rü wüxichigü ga ãnewa rü nüxü nixunetatanü ga nhuxre ga jatügü na jaxögüxüãrü ãëxgacügü jixügüçax. Rü tama nachibüëãcüma naxçax najumuxêgü. Rü jemawena rü jima Cori ja Tupana ga nüxü jaxögüãcüna nanaxuaxügü na guxüguma namaã inaxüxüçax rü meã nüxna nadauxüçax ga jema jaxögüxüãrü ãëxgacügü.

**Pauru rü Barnabé rü naxçax  
nawoegu ga Ātioquía ga  
Síriaanewa jexmane**

<sup>24</sup>Rü Pichíriaanewa nichopetü, rü Pãfíriaanewa nangugü. <sup>25</sup>Rü Perpe ga ãnewa nüxü nixugüe ga Tupanaãrü ore, rü nhüxmachi Atária ga ãnewa naxí. <sup>26</sup>Rü jéma rü wüxi ga wapurugu nichoü na Ātioquíaçax nawoeguxüçax. Rü guma ãne ga Ātioquíaawa nixí ga noxri duũxügü Tupanana namugüxü ga Pauru rü Barnabé na naxügüãxüçax ga jema puracü ga nhüxma marü janguxêêgüxü. <sup>27</sup>Rü jexguma ínangugügu ga Pauru rü Barnabé, rü nanangutaquexexêê ga guxüma ga jema duũxügü ga jaxögüxü. Rü namaã nüxü nixugügü ga guxüma ga

nhuxãcü Tupana poraãcü nüxü na rüngüxêêxü. Rü jexgumarüü ta rü namaã nüxü nixugügü ga nhuxãcü na jaxögüãxü ga jema duũxügü ga tama Judégu íxügüxü, jerü Tupana nüxü nanatauxchaxêê na jaxögüãxüçax. <sup>28</sup>Rü muxüma ga ngunexügu jema jaxögüxütanüwa najexmagü ga Pauru rü Barnabé.

**Jerucharéüwa nangutaquexegü**

**15** <sup>1</sup>Rü jexgumaãcüü rü najexma ga nhuxre ga duũxügü ga Judéaanewa ne íxü ga Ātioquíaawa ngugüxü. Rü nümagü inanaxügüe ga tüxü na nangúexêêxü ga guxema jaxögüxe ga Ātioquíaçüãx, rü nhanagürügü: —Ngëxguma tama pegü ípewüchaxmüpexechiraügu jema Muísé tüxü muxürüü rü taxuacütáma pexü nangëxma i maxü i taguma gúxü —nhanagürügü. <sup>2</sup>Notürü ga Pauru rü Barnabé rü tama norü me nixí ga jema, rü jemacax poraãcü nügü namaã nachoxügagü ga jema duũxügü ga Judéaanewa ne íxü. Rü düxwa Pauru rü Barnabé rü nhuxre ga togü ga Ātioquíaçüãx ga jaxögüxüxü naxunetagü na Jerucharéüwa naxixüçax na jema ngüxügü ga Ngechuchu imugüxü rü jema jaxögüxüãrü ãëxgacügümaã jamexêêgüãxüçax ga jemachiga. <sup>3</sup>Rü jemaãcü ga jema jaxögüxü ga Ātioquíaçüãx rü Jerucharéüwa nanamugü ga jema jatügü na naxçax íjacagüxüçax rü jamexêêgüãxüçax ga jema ore. Rü Peníchiaanewa rü Chamáriaanewa nachopetü ga Pauru rü Barnabé. Rü jéma rü duũxügümaã nüxü nixugüe ga



nhuxácü jema tama Judéugü ixíngüxü rü nüxü na naxoexü ga nuxcümáxüxü ga nactümagü na Tupana naxíxüçax. Rü jema oremaã poraãcü nanataãêxêégü ga guxüma ga jema jaxögüxü. <sup>4</sup>Rü Jerucharéüwa nangugü ga Pauru rü Barnabé. Rü guxüma ga jema jaxögüxü rü jema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü jema jaxögüxüãrü ãêxgacügü rü meãma nanajauxgü. Rü Pauru rü Barnabé namaã nüxü nixugügü ga guxüma ga nhuxácü Tupana poraãcü nüxü na rüngüxêêxü na duüxügümaã nüxü jaxugüxüçax ga ore i mexü. <sup>5</sup>Notürü nhuxre ga Parichéugü ga Ngechuchuaxü jaxögüxü, rü inachigü, rü nhanagürügü: —Name nixí na nügü ínawíüchaxmüpexechiráüngüxü i ngêma tama Judéugü ixíngüxü i ngexwaca jaxögüxü. Rü name nixí na naga naxínüêxü i ngêma mugü ga Muísé ümatüxü —nhanagürügü. <sup>6</sup>Rü jexguma nangutaquexegü ga jema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü jema jaxögüxüãrü ãêxgacügü na namexêégüãxüçax ga jema ore. <sup>7</sup>Rü jixcama marü nhuxgumama nügümaã jéma japoragatanücügu, rü inachi ga Pedru, rü nhanagürü nüxü: —Pa Chaueneégüx, pema nüxü pecuax ga na üpamama Tupana choxü jaxuxü ga petanüwa na jema duüxügü i tama Judéugü ixíngüxümaã nüxü chixuxüçax i norü ore i mexü i maxêxêëruü, na nümagü rü ta Ngechuchuaxü jaxögüãxüçax. <sup>8</sup>—Rü jima Tupana ja guxããêxü cuácü rü tüxü nüxü nadauxêê na nadeãxü i ngêma duüxügü i tama Judéugü ixíngüxü, jerü nüxna nanamu ga Naãe i Üünexü jema tüxna namuãxürüü.

<sup>9</sup>—Rü Tupanapexewa rü jixema i Judéugü rü namaã tawüxigu i ngêma duüxügü i tama Judéugü ixíngüxü. Jerü nümagü rü ta Tupana nüxü nüxü nangechaü ga norü pecadugü ga jexguma nüxü jaxögüãgu. <sup>10</sup>—¿Rü tüxücüü tama namaã petaãe i nhuxma i ngêma Tupana üxü? ¿Rü tüxücüü ngêma ngexwacax jaxögüxüxü penaxüxêêchaü i ngêma Muíséarü mugü i guxchaxü ga tórü oxigü rü taxuacüma naga taxínüêxü rü woo jixemagü rü ta taxuacüma inguxêêxü? <sup>11</sup>—Rü tama ngêma mugü nixí i tüxü maxêxêêxü. Notürü jixema rü tajaxögü na tórü Cori ja Ngechuchu tamaã mecümáxügüagu jüüxü na tüxna naxãmareãxü i maxü i taguma gúxü. Rü ngêxgumarüü ta nixí i naxçax i nümagü i tama Judéugü ixíngüxü —nhanagürü ga Pedru. <sup>12</sup>Rü inanaxügü ga Barnabé rü Pauru na jadexagüxü. Rü guxüma ga jema duüxügü rü inarüchianegü rü inarüxínüëmare. Rü Barnabé rü Pauru rü namaã nüxü nixugüe ga nhuxácü Tupana na nüxü rüngüxêêgüxü na naxügüãxüçax ga mexü ga taxügü ga Tupanaãrü poramaã naxügüxü natanüwa ga jema duüxügü ga tama Judéugü ixíngüxü. <sup>13</sup>Rü jexguma Barnabé rü Pauru igüegagügu, rü nüxixãrü nidexa ga Tiagu, rü nhanagürü: —Pa Chaueneégüx, ¡choxü iperüxínüë! <sup>14</sup>—Pedru i Chimáü rü tamaã nüxü nixu na nhuxácü Tupana inaxügüxü ga nüxü na nangüxêêxü ga jema duüxügü i tama Judéugü ixíngüxü. Rü tamaã nüxü nixu ta na nhuxácü Tupana jema duüxügütanüwa nadeãxü ga nhuxre ga duüxügü na noxrü jixíngüxüçax. <sup>15</sup>—Rü

ngêma Pedru nûxû ixuxû rû nawûxigu namaã ga jema ore ga nuxcûmaxûgûxû ga orearû uruûgû ûmatûxû ga nhaxû:

<sup>16</sup> “Rû ngêmawena rû tá chataegu, rû tá nûxû charûngûxêê i Dawítaagû i Judéugû. Rû woo nawoonemare i nhûxmax, notûrû wena táxarû wûxiwa chanaxîxêê, rû tá íchanadagûxêê na noxrirûû naporaexûcax. <sup>17</sup>Rû ngêmaãcü tá nûxû charûngûxêê na ngêma duûxûgû i tama Judéugû ixîgûxû rû chauxcax nadaugûxûcax, wûxigu namaã i guxûma i chorû duûxûgû i Judéugû i chama chidexechixû. <sup>18</sup>Rû jemaãcü nûxû nixu ga nûma ga Cori ja Tupana ga nuxcûmama tûxû nûxû cuaxêêcü ga jema”,

nhanagûrû ga jema ore ga nuxcûma ûmatûxû. <sup>19</sup>Rû nhanagûrû ga Tiagu: —Rû ngêmacax, Pa Chaueneêgûx, rû chauxcax rû tama name na guxû i Muísé ûmatûxû i mugûmaã nûxû ichixewexû i ngêma duûxûgû i tama Judéugû ixîgûxû i nûxû rûxoexû i nuxcûmaxûxû i nacûmagû na Tupanawe naxîxûcax. <sup>20</sup>—Rû narûmemaê nixî i naxcax tanaxûmatû i popera, rû ngêmwawa namaã nûxû tixu:

(1) Rû tama name na nangõxgûãxû i ngêma naxûnagûmachî i togû norû tupanenetachicûnaxãgûcax ðaixû.

(2) Rû tama name na naî i ngemaã rû exna naî ja jattûmaã inapexû.

(3) Rû tama name na nangõxgûãxû i namachi i ngêma naêxû rû exna naxûna i wêxnaãxû rû exna natûgu ngxû.

(4) Rû tama name na nangõxgûãxû ja nagû.

Rû ngêxîcatama nixî i inaxwaxexû na naxcax naxûmatûxû. <sup>21</sup>—Eri guxûne ja îñewa nangêxma ja Judéugûari ngutaquexepataû i ngextá nuxcûmama guxû i ngûxchigaarû ngunexûgu nawa íngagûe rû nûxû nixuchigagû i guxûma i ngêma mugû ga Muísé ûmatûxû —nhanagûrû ga Tiagu.

**Popera ga jema duûxûgû ga tama Judéugû ixîgûxûcax ûmatûxû**

<sup>22</sup>Rû jema ore rû norû me nixî ga jema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû, rû jema jaxõgûxûârû ãêxgacûgû, rû guxûma ga jema jaxõgûxû. Rû nûgûmaã nhanagûrûgû: —îNgîxã tatanûwa tanade ja taxre ja jatûgû na Ætioquíawa namugûxûcax namaã ja Pauru rû Barnabé! —nhanagûrûgû. Rû nûxû naxunetagû ga Juda ga Barsabágu ãêgaxû rû Chira. Rû nûmagû ga Juda rû Chira rû ãêxgacûgû nixî ga natanûwa ga jema jaxõgûxû ga Jerucharéûwa jexmagûxû. <sup>23</sup>Rû namaã jema nanamugû ga popera, rû nhaã nixî ga jema ore ga nagu naxûmatûgûxû:

“Pa Toeneêgû i Tama Judéugû Ixîgûxe i Ætioquíagu rû Síriaanegu rû Chiríchiaanegu Æchîgûxe, rû toma i peeneêgû i Ngechuchu toxû imugûxe rû toma i jaxõgûxûârû ãêxgacûgû ixîgûxex, rû pexû tarûmoxêgû. <sup>24</sup>Rû nûxû tacuáchigagû rû nhuxre ga duûxûgû ga

núma ne ìxũ rü woo tama toma jéma tanamugü notürü nümagü rü jéma naxĩ rü Muĩséarü mugümaã pexũ nachixewegü rü jemaãcü pexũ ínatiüxêê. <sup>25</sup>Rü jemacax guxâma ga toma rü wüxigu nagu tarüxĩniê na totanüwa nüxũ taxunetaxũ ga taxre ga taeneêgü na pexcax ngéma tanamugüxüçax namaã i taeneêgü i nüxũ ingechaũgüxũ i Barnabé rü Pauru. <sup>26</sup>Rü nümagü i Barnabé rü Pauru nixĩ ga poraãcü äücümawüwa najexmagüxũ naxcax ga tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu. <sup>27</sup>Rü nhuxma rü pexcax ngéma tanamugü i Juda rü Chira na nümagüxüchi pemaã nüxũ jaxugüxüçax rü pemaã nangoxêêgüãxüçax i guxüma i torü ore. <sup>28-29</sup>Erü Tupanaãê i Üünexüçax name, rü toxcax rü ta name na tama muxüma i mugü pexna taxägüxũ. Rü nhaã ägümücü i mugüxicatama nixĩ i pexũ tamuxü:

- (1) Rü tama name na penangóxũ i naxünagümachi i togü norü tupananetachicünaxägüçax ðaixũ.
- (2) Rü tama name na penangóxũ i namachi i ngéma naxünagü i wëxnaãxũ.
- (3) Rü tama name na penangóxũ ja nagü.
- (4) Rü tama name na naĩ i ngemaã rü exna naĩ ja jatümaã ipepexũ.

Rü mexü tá pexügü ega penaxauregu i ngéma mugü. Rü nuãma pexna”, nhanagürü ga jema ore ga naxümatügüxũ. <sup>30</sup>Rü natanüxüxü namoxêgüguwena, rü inaxĩãchi ga jema jéma mugüxũ, rü Átioquíawa naxĩ. Rü

jexguma jéma nangugügu rü nanangutaquexexêê ga guxüma ga jema jaxögüxũ ga duũxügü, rü nüxna nanaxägü ga jema popera. <sup>31</sup>Rü jexguma nüxü nadaumatügügu, rü poraãcü nataãêgü namaã ga jema ucuxêgü ga nüxna naxägüxũ. <sup>32</sup>Rü Juda rü Chira ga Tupanaãrü orearü uruügü na jixĩgüxũ, rü muxüma ga oremaã najaxucuxêgü ga jema jaxögüxũ, rü nüxü narüngüxêê na jexeraãcü jaxögüãxüçax. <sup>33</sup>Rü marü nhuxre ga ngunexü jéma najexmagüguwena, rü ínixĩ. Rü jema jaxögüxũ ga Átioquíacüãx, rü taãêãcüma Juda rü Chiraxü narümoxêgü rü meãma ínajamugü na naxcax nawoeguxüçax ga jema Jerucharéüçax ga noxri natanüwa namugüxũ. <sup>34</sup>Notürü ga Chira rü nagu narüxĩnũ na jexma Átioquíagu naxáüxũ, rü jemacax Judaxicatama Jerucharéüçax nataegu. <sup>35</sup>Rü Pauru rü Barnabé rü ta jexma narücho. Rü wüxigu namaã ga muxüma ga togü, rü nanangüxexêê ga duũxügü, rü namaã nüxü nixugügü ga Cori ja Tupanaãrü ore i mexü.

**Pauru rü wenaxãrü inaxüachi ga to ga nachüãnegüwa na nangeaxü ga Tupanaãrü ore**

<sup>36</sup>Rü jexguma marü nhuxre ga ngunexü ngupetügu, rü nhanagürü ga Pauru Barnabéxü: —¡Ngixã wenaxãrü natanügu tanaxĩãne i ngéma jaxögüxũ i guxüne ja ðãne ga ngextá nüxü íixuchigaxüwa ga Cori ja Tupanaãrü ore na nüxü idauxüçax na nhuxãcü nüxü ínangupetügüxũ! —nhanagürü. <sup>37</sup>Rü Barnabé rü najagaxchaũ ta ga Juáü

Marcu. <sup>38</sup>Notürü ga Pauru rü tama nanaxwaxe ga na jagaãxũ, jerü Pãfíriawa nüxna naxo ga noxri, rü tama ínajaxümicü ga jema puracüwa. <sup>39</sup>Rü poraãcü nügümaã niporagatanücüü naxçax ga jema, rü düxwa nügüna nixígachi. Rü Barnabé najaga ga Marcu, rü Chiprearü capaxüwa naxü. <sup>40</sup>Rü joxni ga Pauru rü Chiraxũ niga. Rü jema Átioquafacũãx ga jaxögüxũ rü naxçax najumuxëgü na Tupana nüxũ rüngüxëëgüxüçax. Rü jexguma inaxĩachi. <sup>41</sup>Rü Síriaanewa rü Chiríchiaanewa nachopetü, rü jéma Tupanaãrü oremaã nanataãëxëëgü ga jema jaxögüxũ.

**Pauru rü Chirawe narüxü  
ga Timúteu**

**16** <sup>1</sup>Rü Derbe rü Ristawa nangugü ga Pauru rü Chira. Rü jéma najexma ga wüxi ga jaxöcü ga Timúteu ga naéga. Rü naë rü wüxi ga Judéu ga jaxöxcü ijixí. Rü nanatü rü wüxi ga Gregu tixí. <sup>2</sup>Rü meãma Timúteuchigagu nidexagü ga guxüma ga jema jaxögüxũ ga Ristacũãxgü rü Icóniücũãxgü. <sup>3</sup>Rü nanaxwaxe ga Pauru ga na nüxũ íjaxümicüxü ga Timúteu. Notürü naxüpa ga na jagaãxũ rü ínanawiechaxmüpexechiraũ, jerü jemaãcü nanaxwaxegü ga jema Judéugü ga jema naãnewa jexmagüxũ. Jerü guxüma nüxü nacuxgü ga na Gregu tíxü ga nanatü. <sup>4</sup>Rü guxünema ga guma íänegü ga nawa nachopetünewa, rü duüxügümaã nüxü nixugüetanü ga jema ucyxë ga jema Jerucharéücũãx ga ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü rü jema jaxögüxüãrü ãëxgacügü nüxü

ixugüxũ. <sup>5</sup>Rü jemaãcü jexeraãcü meã najaxögü ga guxüma ga jema jaxögüxũ, rü guxü ga ngunexü rü jexeraãcü nimuëtanü ga jema jexwacax jaxögüxũ.

**Pauru nangoxetü rü wüxi ga jatü ga  
Machedóniãcũãxü nadau**

<sup>6</sup>Rü Áchiaanewa naxíxchaũ na jéma nüxü jaxugüxüçax ga ore i mexü. Notürü Tupanaãë i Üünexü rü nüxna nanachüxu ga jema. Rü jemacax Fríjiaanewa rü Gárateanewaama nachopetü. <sup>7</sup>Rü Mísiaarü naãnewa nangugü, rü jéma nagu narüxínüë ga na Bitníiaãrü naãnewa naxíxü. Notürü jéma rü ta Tupanaãë i Üünexü nüxna nanachüxu ga na jéma naxíxü. <sup>8</sup>Rü jemacax Mísiaanewa nachopetümare rü íäne ga Truádewa nangugü. <sup>9</sup>Rü jema chütaxügu rü Pauru nangoxetü rü nüxü nadau ga wüxi ga jatü ga Machedóniãcũãx ga napexegu chicü. Rü nüxü nacaaxü, nhaxümaã: —¡Machedóniãwa naxü, rü toxü rüngüxëë! —nhaxümaã. <sup>10</sup>Rü jexguma jemaxü nadaxgu ga Pauru, rü jexgumatama togü tamexëëgü na Machedóniãwa taxíxüçax. Jerü nüxü tacuxgü rü aixcumaxüchi nixí ga Tupana toxçax çaxü na jema duüxügümaã nüxü tixuxüçax ga ore i mexü.

**Piripuwa najexmagü ga  
Pauru ru Chira**

<sup>11</sup>Rü Truádearü türewa itaxĩachi, rü capaxü ga Chamotáchiucax wëxgu taxí. Rü moxüãcü Neáporiwa tangugü. <sup>12</sup>Rü jéma rü dauxchitagu taxí rü Piripuwa tangugü. Rü guma nixí ja

Romacûãxgüarü ããne ga Machedóniããnegu naxügüne. Rü guma nixĩ ga guxũne ja ããneãrũ tamaẽne ga jẽma. Rü jẽma tajexmagü ga nhuxre ga ngunexũgü. <sup>13</sup>Rü ngũxchigaarü ngunexũgu, rü guma ããne ijacuãxũwa taxĩ ga natüpechinüwa, jerü nagu tarüxinüẽgu rü jẽma najexma ga Judéugüarü jumuxẽchica. Rü jẽma tarütogü, rü namaã tidexagü ga nhuxre ga ngexũgü ga jẽma ngutaquexegüxũ, rü namaã nüxũ tixugü ga Tupanaãrũ ore. <sup>14</sup>Rü jẽma ijexma ga wüxi ga ngecü ga Díria ga ngíẽga ga Tupanaxũ icuaxüũxcü. Rü Tiatíra ga ããnecũãx ijixĩ. Rü dauxrachaxũ ga naxchirumaã itaxe jerü jema nixĩ ga ngĩrũ puracü. Rü ngĩma rü meãma jẽma irüxinü, jerü nüma ga Cori ja Tupana rü ngĩxũ nanangúchaũxẽẽ na meã inaxĩnũxũcax ga jema ore ga Pauru nüxũ ixuxũ. <sup>15</sup>Rü jemawena rü nhuxmachi íbaie wüxigu namaã ga guxũma ga ngĩtanũxũgü. Rü jixcama rü toxũ icãxũ nhaxũmaã: —Ngẽxguma pema choxũ pedaxgu na aixcuma nüxũ chajaxõxũ ja Cori ja Tupana, rü marü name ega chapatagu pejapegügu —ngĩgürügü. Rü jẽma toxũ ixĩxẽẽ. <sup>16</sup>Rü wüxi ga ngunexũgu ga jexguma jumuxẽwa taxĩxgu ga tomax, rü jexma ngĩxũ tajangau ga wüxi ga pacü ga corigüxũtaxũ ixĩcü ga ngoxoãxcü. Rü jema pacü rü wüxi ga tacüxũ cuãxcü ijixĩ, rü duũxũgümaã nüxũ ijaxu ga tacü tá jixcüra na ngupetüxũ. Rü jemacax ga duũxũgü rü dĩẽrumaã ngĩxũ nanaxütanü na nüxũ jaxuxũcax na tacü tá na ngupetüxũ. Rü jemaãcü poraãcü dĩẽruxũ itü naxcax ga ngĩrũ corigü. <sup>17</sup>Rü ngĩma towe ingẽ ga

toma rü Pauru, rü tagaãcü ngĩgürügü: —Nhaã jatügü rü Tupana ja tacüxũchimaãrũ duũxũgü nixĩ, rü pemaã nüxũ nixu na nhuxãcü tá penajaxuxũ i maxũ i taguma gúxũ —ngĩgürügü. <sup>18</sup>Rü jemaãcü ijixĩ ga muxũma ga ngunexũgu. Rü düxwa nüxũ nawaxtümüxũ ga Pauru, rü ngĩcax nadauegu, rü nhanagürü nüxũ ga jema ngoxo ga ngĩwa jemaxũ: —Ngechuchu ja Cristuégagu cuxũ chamu, na ngĩwa ícuxũxũcax —nhanagürü. Rü jexgumatama ngĩwa ínaxũxũ ga jema ngoxo. <sup>19</sup>Rü jexguma nüxũ nadaugügu ga ngĩrũ corigü ga marü tama ngĩgagu dĩẽru ngĩxũ na najauxgüxũ, rü Pauru rü Chiraxũ ínajauxũ, rü ãẽxgacügüarü ngutaquexechicawa nanagagü. <sup>20</sup>Rü ãẽxgacügüna nanaxuxũ ga jema ngĩrũ corigü, rü nhanagürügü: —Nhaã Judéugü rü tórü ããnewa nanachixeãẽxẽẽgü i duũxũgü. <sup>21</sup>—Rü tũxũ nangúexẽẽ na naxaurexũcax i nactümagü i tũxna chuxuxũ i jixema i Romacûãxgü —nhanagürügü. <sup>22</sup>Rü jexguma ga guxũma ga jema ããnecũãx, rü Pauru rü Chirana najuxgü. Rü jema ãẽxgacügü nanamu na ínacuãxũcax rü ngexchiruxũma naĩxmenãxãmaã jaçuaixgüãxũcax. <sup>23</sup>Rü jexguma marü poraãcü jaçuaixgüãguwena, rü pocupataũgu nanawocu. Rü nüxna naxãga ga jema pocupataũãrũ daruũ na meãma nüxna nadauxũcax. <sup>24</sup>Rü jexguma jemaxũ naxĩnũgu ga jema daruũ, rü pocupataũãrũ aixepexgüxũchixũ ga ucapugu nanawocu, rü meãma najachotaparagü. <sup>25</sup>Notürü ngãxũcüũgu rü najumuxẽgü ga Pauru rü Chira, rü nawijaegü, rü Tupanaxũ

nicuaxũũgũ. Rũ jema togũ ga pocuexũ  
rũ nũxũ naxĩnũ. <sup>26</sup>Rũ ngũrũĩachi  
poraãcũ naxĩãxãchiane, rũ  
ĩnãjangogũtanũĩachi ga guma  
pocupataũãrũ caxtagũ. Rũ jexgumatama  
niwãxnagũ ga guxũma ga ããxgũ ga  
guma pocupataũ. Rũ guxũma ga jema  
pocuexũãrũ curẽtiparagũ rũ niwẽgũ.  
<sup>27</sup>Rũ pewa nãbaixãchi ga jema  
pocupataũãrũ daruũ. Rũ jexguma nũxũ  
nadãxgu ga na jawãxnagũxũ ga ããxgũ ga  
guma pocupataũ rũ nanajaxu ga norũ  
tara na nũgũ jamãxũcãx, jerũ nũma  
nũxũ nacuãxgu rũ marũ nibuxmũ ga  
jema pocuexũ. <sup>28</sup>Notũrũ tagaãcũ aixta  
naxũ ga Pauru, rũ nhanagũrũ nũxũ:  
—¡Tãũ i cugũ cuimãxũ! Rũ guxãma i  
toma rũ tanuxmagũ —nhanagũrũ. <sup>29</sup>Rũ  
jexguma ga jema pocupataũãrũ daruũ  
rũ naxcãx ĩnaca ga wũxi ga omũ, rũ  
ĩnanhaãchiãcũma jema duũxũgũ  
ĩpocuexũgu najangaxi, rũ jadũrũxãcũma  
Pauru rũ Chirapẽxegu najacaxãpũxũ.  
<sup>30</sup>Rũ jexguma ããxtũwa Pauru rũ Chiraxũ  
nagagũ, rũ nhanagũrũ nũxũ: —Pa  
Corigũx, ¿Tacũ tá chaxũxũ i chama na  
choxũ nangẽxmaxũcãx i maxũ i taguma  
gũxũ? —nhanagũrũ. <sup>31</sup>Rũ nũmagũ rũ  
nanangãxũgũ rũ nhanagũrtũgũ nũxũ:  
—¡Nũxũ jaxõ ja Cori ja Ngechuchu, rũ  
tã cuxũ nangẽxma i maxũ i taguma  
gũxũ i cuma rũ guxũ i cupatacũãã!  
—nhanagũrtũgũ. <sup>32</sup>Rũ namaã rũ guxũma  
ga jema napatacũããxgũmaã rũ ta nũxũ  
nixugũe ga Cori ja Tupanaãrũ ore. <sup>33</sup>Rũ  
jematama ngoragu ga chũtacũ, rũ jema  
pocupataũãrũ daruũ najajauxgũ ga norũ  
oxrigũ ga Pauru rũ Chira. Rũ  
jexgumatama ga Pauru rũ Chira rũ  
ĩnanabaieixẽ ga jema pocupataũãrũ

daruũ wũxigu namaã ga guxũma ga  
napatacũããxgũ. <sup>34</sup>Rũ nhũxmachi  
napatawa nanagagũ, rũ õna nũxna naxã,  
rũ nataãe ga nũma rũ guxũma ga  
napatacũããxgũ ta, jerũ Tupanaãxũ  
najaxõgũ. <sup>35</sup>Rũ moxũãcũ pãxmama rũ  
jema ããneãrũ ãẽxgacũgũ rũ jema  
pocupataũãrũ daruũxũtawã nanamugũ  
ga purichãgũ na namaã nũxũ  
janaxugũxũcãx na Pauru rũ Chiraxũ  
ĩnamuxũxũ. <sup>36</sup>Rũ jexguma ga jema  
pocupataũãrũ daruũ rũ nhanagũrũ  
Pauruxũ: —Rũ ngẽma ãẽxgacũgũ rũ nuã  
nanamugũ i ore na pexũ  
ĩchamuxũxũcãx. ¡Rũ ecũ ĩpechoxũ, rũ  
meã ĩpeixĩ! —nhanagũrũ. <sup>37</sup>Notũrũ ga  
Pauru rũ nhanagũrũ nũxũ ga jema  
purichãgũ: —Marũ chixri tomaã  
nachopetũ i toma i Romacũããxũchigũ na  
tixĩgũxũ, rũ tama toxna nacaxiraãcũma  
toxũ niçuaixgũ ga napexewa ga guxũma  
ga duũxũgũ, rũ nhũxmachi pocupataũgu  
toxũ nawocu. Rũ nhũxma rũ cúãcũma  
toxũ ĩnamuxũchaũ. Rũ tãũxũtãma  
ngẽmaãcũ nixĩ. ¡Rũ ecũ nũmatama  
nũma naxĩ i ãẽxgacũgũ na nũmatama  
toxũ ĩjamuxũxũcãx! —nhanagũrũ ga  
Pauru. <sup>38</sup>Rũ jexguma ga jema  
purichãgũ rũ ãẽxgacũgũmaã nũxũ  
najarũxugũe ga jema ore. Rũ porãcũ  
nãbaixãchiãẽgũ ga jema ãẽxgacũgũ ga  
jexguma nũxũ naxĩnũẽgu ga na  
Romacũããxũchi jixĩgũxũ. <sup>39</sup>Rũ jẽma naxĩ,  
rũ Pauru rũ Chirana najacagũ na nũxũ  
nũxũ nangechaũgũxũcãx naxcãx ga  
jema namaã naxũgũxũ. Rũ ĩnanamuxũ,  
rũ nũxũ nacaãxũgũ na nawa  
ĩnachoũxũcãx ga guma ããne. <sup>40</sup>Rũ  
jexguma pocupataũwa ĩnachoũũgu ga  
Pauru rũ Chira, rũ Dĩriapatawa naxĩ. Rũ

jema jaxögüxümaã nangutaquexegü, rü najaxucuxëgü, rü Tupanaärü oremaã nanataãëxëëgü. Rü nhuxmachi jemawena rü inaxiãchi.

**Pauru rü Chiramaã nanuë ga duüxügü ga Techarónicawa**

**17** <sup>1</sup>Rü iãnegü ga Äpípori rü Aporóniãwa nachopetü ga Pauru rü Chira, rü iãne ga Techarónicawa nangugü. Rü jéma najexma ga Judéugüarü ngutaquexepataü. <sup>2</sup>Rü nawa naxü ga Pauru, jerü woetama jema nixi ga nacüma. Rü tamaëxpüx ga ngüxchigaarü ngunexügu namaã jéma nidexa nachiga ga Tupanaärü ore ga ümatüxü. <sup>3</sup>Rü meãma namaã inananguxüxëë ga jema ore, rü namaã nüxü nixu ga tüxcüü ngüxü na jangexü ga Cristu rü tüxcüü wena na namaxüxü. Rü nhanagürü: —Rü jima Cristu rü Ngechuchu nixi, rü nachiga nixi i pemaã nüxü chixuxü —nhanagürü ga Pauru. <sup>4</sup>Rü nhuxre ga jéma jexmagüxü ga Judéugü rü najaxögü, rü Pauru rü Chiratanügu naxägü. Rü jexgumarüü ta Ngechuchuxü najaxögü ga muxüma ga Gregugü ga noxri Judéugürüü jaxögüxü. Rü muxüma ga ngexügü ga dïëruãxgüxü rü ta najaxögü. <sup>5</sup>Rü jemacax ga jema Judéugü ga tama jaxögüxü, rü nanuë rü nixãüächigü jerü muxüma ga duüxügü nüxü najaxögü ga Pauru rü Chiraarü ore. Rü norü numaã nanaxitaquexexëë ga nhuxre ga jatügü ga chixexügü ga taxuwama mexü. Rü jemaxü namugü na nanuëxëëaxü ga jema iãnecüãx ga duüxügü. Rü Jacháüpatawa nabuxmü ga jema chixexü ga duüxügü na Pauru

rü Chiracax nadaugüxüçax, jerü jema muxüma ga duüxügüpexewa nanagagüchaü. <sup>6</sup>Notürü jexguma tama jexma nüxü jangaugügu, rü Jacháüxü nijauxgü, rü nhuxre ga jaxögüxüxü rü ta ínajauxü. Rü najagauxütanü, rü guma iãneärü äëxgacügüpexewa nanagagü. Rü tagaäcü nhanagürügü: —Ngëma Pauru rü Chira i guxü i naãnewa duüxügüxü chixexëëgüxü, rü núma rü ta nangugü. <sup>7</sup>—Rü Jacháü nixi ga najaxuxü ga napatawa. Rü guxüma i nümagü i ngëma jatügü rü tama naga naxínüëchaü i tóru äëxgacü ja Romacüãxärü mugü, erü nüxü nixugüe rü nangëxma i to i äëxgacü i Ngechuchu —nhanagürügü ga jema chixexü ga duüxügü. <sup>8</sup>Rü jexguma nüxü naxínüëgu ga jema oregü, rü poraäcü nanuë ga jema muxüma ga duüxügü rü jema iãneärü äëxgacügü ta. <sup>9</sup>Notürü ga Jacháü rü namücügü rü dïërumaã nügü naxütanügü, rü jemacax najangexgü.

**Pauru rü Chira rü Beréawa najexmagü**

<sup>10</sup>Rü jematama ga chütaxügu rü jema jaxögüxü ga Techarónicacüãx rü iãne ga Beréawa nanamugü ga Pauru rü Chira. Rü jexguma jéma nangugügu, rü Judéugüarü ngutaquexepataüwa naxi. <sup>11</sup>Rü jema Judéugü ga Beréacüãx, rü jema togü ga Judéugü ga Techarónicawa jexmagüxüärü jexera narümemaëgü. Rü norü ngüchaümaã meãma nanajauxgü ga jema ore. Rü guxü ga ngunexügu rü Tupanaärü ore ga ümatüxüwa nangúe na meã nüxü nacuxgüxüçax ngoxi aixcuma jüxü ga jema ore ga Pauru rü Chira namaã nüxü

ixuxũ. <sup>12</sup>Rũ muxũma ga jema Beréacũãx ga Judéugũ rũ Ngechuchuxũ najaxôgũ. Rũ jexgumarũ ta ga muxũma ga Gregugũ ga Jatũxũgũ rũ ngexũgũ ga ãëxgacũgũ namax ixĩgũxũ, rũ najaxôgũ. <sup>13</sup>Notĩrũ jexguma jema Judéugũ ga Techarónicacũãx nũxũ cuáchigagũgu ga na Beréawa rũ ta nũxũ na jaxuxũ ga Tupanaãrũ ore ga Pauru, rũ jéma naxĩ, rũ nananuxẽxẽ ga jema ãñecũãx ga duũxũgũ na Paurumaã chixri nachopetũxũcax. <sup>14</sup>Notĩrũ jexguma jemaxũ nacuáchigagũgu ga jema jaxôgũxũ, rũ paxama Pauruxũ ínaxũxũxêégũ ga guma ãñewa. Rũ nhuxre ga jema jaxôgũxũ rũ Pauruxũ ínixũmũcũgũ. Rũ dauxchitagu naxĩ rũ nhuxmata taxtũpechinũwa nangugũ. Notĩrũ ga Chira rũ Timúteu rũ Beréagu narũchooma. <sup>15</sup>Rũ jema duũxũgũ ga Pauruxũ ínixũmũcũgũxũ, rũ wapurugu ínajaxũmũcũgũ nhuxmata ãñe ga Atenawa nangugũ, rũ nhuxmachi Beréacax nawoegu. Rũ Pauru rũ jema duũxũgũxũ jéma namuga na paxa naxũtawa naxĩxũcax ga Chira rũ Timúteu.

#### Atenawa najexma ga Pauru

<sup>16</sup>Rũ jexguma Pauru rũ Atenawa Chira rũ Timúteuxũ nanguxêegu, rũ tama nataãëcũraxũ jerũ nũxũ nadau ga guma ãñewa ga na poraãcü naxchicũnaãamaãmare na natupanaãxgũxũ. <sup>17</sup>Rũ jemacax ga Pauru rũ Judéugũarũ ngutaquexepataũwa namaã niporagacũũ ga jema Judéugũ rũ jema togũ ga tama Judéugũ ixĩgũxũ ga Tupanaxũ icuaxũũgũxũ. Rũ guxũ ga ngunexũgu ga

ãñeãrũ ngãxũwa ùxũ ga ãñeñchicawa rũ ta namaã niporagacũũ ga jema jéma ngutaquexegũxũ. <sup>18</sup>Rũ najexmagũ ta ga nhuxre ga jatũgũ ga Epicũriugũarũ nguxêëtaewa ngũxũ, rũ togũ ga Estóicugũarũ nguxêëtaewa ngũxũ. Rũ nũmagũ rũ inanaxũgũe ga Paurumaã na japoragatanũcũxũ. Rũ nhuxre ga nũmagũ rũ nhanagũrũgũ: —¿Rũ tacũ nixĩ i nũxũ jaxuxũ i nhaã jatũ i idexaechamarexũ? —nhanagũrũgũ. Rũ togũ nanangãxũgũ, rũ nhanagũrũgũ: —Maneca wũxi i to i nachiũñecũãxãrũ tupanagũarũ orearũ uruũ nixĩ —nhanagũrũgũ. Rũ jemaãcü nidexagũ ga jema duũxũgũ, jerũ Pauru rũ nũxũ nixu ga ore ga mexũ ga Ngechuchuchiga ga nuxãcü wena na namaxũxũ. <sup>19</sup>Rũ dũxwa norũ ãëxgacũgũarũ ngutaquexechica ga Areópagu ãëgaxũwa nanagagũ. Rũ jéma nũxna nacagũ, rũ nhanagũrũgũ nũxũ: —Toma nũxũ tacuáxchaũ na tacũ rũ nguxêëtae i ngexwacaxũxũ jĩxũ i ngẽma namaã cunguxêëtaexũ. <sup>20</sup>Erũ toxçax rũ wũxi i taguma nũxũ taxĩnũëxũ nixĩ i ngẽma ore, rũ nũxũ tacuáxchaũ na tacũchiga jĩxũ i ngẽma nũxũ cuixuxũ —nhanagũrũgũ. <sup>21</sup>Rũ jemaãcü nidexagũ, jerũ guxũma ga Atenacũãxgũ rũ jema to ga nachiũñecũãxgũ ga jexma ãchiũgũxũ, rũ woetama jexicagu narũxĩnũë ga na nũxũ jaxuxũcax rũ nũxũ naxĩnũëxũcax ga jexwacaxũxũ ga oregũ. <sup>22</sup>Rũ jemacax ga Pauru rũ inachi norũ ngãxũtaniwa ga jema duũxũgũ ga jema Areópaguwa ngutaquexegũxũ, rũ nhanagũrũ: —Pa Atenacũãxgũxũ, nũxũ chadau na poraãcü perũ tupanagũgu perũxĩnũëxũ. <sup>23</sup>—Erũ ngëxguma perũ



ngutaquexechicagüwa  
 chixüpetüchigügu, rü nüxü chadau i  
 naxchicünaxägü i nüxü peicuaxüügüxü.  
 Rü wüxi i nachicawa namaã chajarüxü i  
 wüxi i jumuxêchica, rü ngêxma  
 naxümatü i naéga i nhaxü: “Tupana ja  
 tama nüxü icuácü”, nhaxü. Rü jima  
 Tupana ja tama nüxü pecuáácüma nüxü  
 peicuaxüügücü nixí ja chama pemaã  
 nüxü chixuchigacü. <sup>24</sup>—Rü guma  
 Tupana ga naxücü ga guxüma ga  
 naãnegü rü guxüma i nawa ngêxmaxü,  
 rü nüma nixí i norü jora jixü i  
 dauxügüxü i naãne rü nhama i naãne.  
 Rü ngêmacax nüma rü tama duüxügü  
 üxüne ja tupaucagügu naxächü. <sup>25</sup>—Rü  
 nümatama ja Tupana rü taxuüçaxma  
 nanaxwaxe i duüxügüarü ngüxêê na  
 namaxüxüçax i nümax, erü taxuüma  
 nüxü nataxu. Rü nümatama guxána  
 nanaxã i maxü, rü tüxna nanaxã ja  
 buanecü ja namaã ingüãtanücücü. Rü  
 nümatama tüxna nanaxã i guxüma.  
<sup>26</sup>—Nüma rü wüxi ga duüxüwatama  
 nanaxü ga guxüma ga duüxügü na guxü  
 i naãnewa nangêxmagüxüçax. Rü nüma  
 inaxuneta i nhuxgu tá na nabuxü i  
 duüxügü rü ngexta tá naxächüxü i  
 wüxichigü. <sup>27-28</sup>—Rü jemaãcü nanaxü  
 na naxçax nadaugüxüçax ga duüxügü rü  
 nhama êãnexüwa çacüçax idaugüxüürü  
 nüxü ijangaugüxüçax. Notürü nüma ja  
 Tupana rü woetama guxügüma tüxna  
 nangaicamachirex, erü nagagu nixí i  
 imaxêxü rü ixíãxtanücüxü rü  
 ingêxmaxü, ngêxgumarüü i nhuxre i  
 perü poperaarü ümatüxügü  
 naxümatüxüürü, rü nhanagürügü:  
 “Rü Tupanaxãcü tixígu”, nhanagürügü.  
<sup>29</sup>—Rü nhuxma na Tupanaxãcügu

ixígüxü, rü tama name i nagu tarixünüê  
 rü Tupana rü wüxi i naxchicünaxã i  
 uirumüwa rü exna dïerumüwa rü exna  
 nutawa ixüürüü nixí. Erü guxüma i  
 ngêma naxchicünaxägü rü nümatama i  
 duüxügü nagu naxünüêxüácüma  
 nanaxügü. <sup>30</sup>—Rü nuxcüma ga duüxügü  
 rü naêchitamare ínatüe, notürü nüma ga  
 Tupana rü namaã jaxna naxünü. Notürü i  
 nhuxma ja Tupana rü nanamu i duüxügü  
 i guxüwama na naxçax nadaugüxü rü  
 nüxü naxoxü i nacüma i chixexügü.  
<sup>31</sup>Jerü nüma ga Tupana rü marü nüxü  
 naxuneta i wüxi i ngunexü i nagu tá  
 aixcuma guxü i nhama i naãnecüãx i  
 duüxügüna naçaxü i norü maxüchiga. Rü  
 marü nüxü naxuneta ja wüxi ja jatü ja  
 Ngechuchu, rü jima tá nixí ja duüxügüna  
 çacü. Rü Tupana rü guxãxüma nüxü  
 nacuaxêê ga jema ga jexguma  
 Ngechuchuxü wena namaxêêgu  
 —nhanagürü ga Pauru. <sup>32</sup>Rü jexguma  
 jema wena na namaxêxüchigaxü  
 naxünüêgu ga duüxügü, rü nhuxre ga  
 nümagü rü Pauruxü nacugüe. Notürü ga  
 togü rü nhanagürügü: —Rü wenagu  
 táxarü cuxü itarixünüê i ngêmachiga  
 —nhanagürügü. <sup>33</sup>Rü jexguma ga Pauru  
 rü ínaxüxü ga natanüwa. <sup>34</sup>Notürü  
 nhuxre ga duüxügü rü Pauruwe narixí,  
 rü Ngechuchuaxü najaxögü. Rü  
 natanüwa najexma ga Diuníchiu ga wüxi  
 ga Areópagutanüxü, rü wüxi ga ngecü ga  
 Dámari ga ngéga. Rü nhuxre ga togü rü  
 ta najaxögü.

#### Corítüwa najexma ga Pauru

**18** <sup>1</sup>Rü jemawena rü inaxüãchi ga  
 Pauru ga Atenawa, rü íãne ga  
 Corítüwa naxü. <sup>2</sup>Rü jema namaã

inajarũxũ ga wũxi ga jatũ ga Aquiru ga Põtuanecũãx ga jexwacax Romawa ga Itáriaanewa ne ùxũ namax ga Prichiramaãx. Rũ jéma Corĩtiuwa najexma jerũ Romacũãxgũarũ ãẽxgacũ ga Cráudiu nanamu ga na ínachoxũxũcax ga guxũma ga Judéugũ ga Romawa. Rũ Pauru rũ naxũtagu nanaxũãne. <sup>3</sup>Rũ jexma nape rũ naxchirunaxcax ga dũxenũãrũ iwa nũgũmaã napuracũe jerũ woetama jema nixĩ ga norũ puracũ ga Pauru rũ Aquiru rũ Prichira. <sup>4</sup>Rũ guxũ ga ngũxchigaarũ ngunexũgu rũ Judéugũarũ ngutaquexepataũwa naxũxũxũ ga Pauru, rũ duũxũgũmaã nidexaxũ, rũ najaxucuxẽgũxũ. Rũ jexgumarũũ ta najaxucuxẽgũxũ ga jema duũxũgũ ga tama Judéugũ ixĩgũxũ. <sup>5</sup>Rũ jixcamaxũra íngugũ ga Chira rũ Timúteu ga Machedóniãwa ne íxũ. Rũ jexguma ínanaxũgũ ga Pauru ga aixcuma poraãcũ nũxũ na jaxuxũ ga Tupanaãrũ ore. Rũ meãma Judéugũxũ nangúexẽẽ na Ngechuchu rũ Tupana Nane ja Cristu na jĩixũ. <sup>6</sup>Notũrũ nũmagũ ga jema Judéugũ rũ ínanaxũgũe ga Paurumaã na nanuẽxũ, rũ namaã naguxchigagũxũ. Rũ jexguma ínapamũchiru ga Pauru, jerũ jema nixĩ ga wũxi ga cuãxruũ naxcax ga jema duũxũgũ na jemawa nũxũ jacuãxãchitanũxũcax ga norũ chixexũ. Rũ nhanagũrũ nũxũ: —Pegagu tátama nixĩ i na ípejarũtauxexũ, rũ marũ tama chaugagu tá nixĩ. Rũ nhamaũcũũ i chama rũ tá ngẽma tama Judéugũ ixĩgũxũtanũwa chaxũ —nhanagũrũ ga Pauru. <sup>7</sup>Rũ ínaxũxũ ga guma ngutaquexepataũwa. Rũ jéma najexma ga wũxi ga jatũ ga Tíchiu ga Juchugu

ãẽgaxũ. Rũ nũma rũ Tupanaxũ nangechaũ rũ jexma ngutaquexepataũcũwagu naxãpata. Rũ jemaxũtawã naxũ ga Pauru, rũ jexma nape. <sup>8</sup>Rũ Crispu ga ngutaquexepataũãrũ ãẽxgacũ rũ namax rũ guxũma ga naxãcũgũ rũ Cori ja Ngechuchuaxũ najaxõgũ. Rũ jexgumarũũ ta rũ muxũma ga Corĩtiucũãxgũ rũ najaxõgũ ga jexguma nũxũ naxĩnũẽgu ga jema ore, rũ nhũxmachi Pauru ínanabaiũxẽẽ. <sup>9</sup>Rũ wũxi ga chũtaxũ rũ nangõxetũ ga Pauru. Rũ Cori ja Tupana namaã nidexa, rũ nhanagũrũ: —¡Rũ táũ i cumuũxũ! ¡Rũ nũxũ íxuama i chorũ ore! ¡Rũ táũ i curũchianexũ! <sup>10</sup>—Erũ chama rũ chacuxũtagu, rũ taxúetãma chixexũ cumaã taxũ. Erũ daa íãnewa rũ choxũ nangẽxma i muxũma i chorũ duũxũgũ —nhanagũrũ ga Tupana. <sup>11</sup>Rũ wũxi ga taunecũarũ ngãxũ Corĩtiuwa najexma ga Pauru. Rũ jéma jema duũxũgũtanũwa namaã nangúexẽẽtae ga Tupanaãrũ ore. <sup>12</sup>Notũrũ jexguma Acajaaneãrũ ãẽxgacũ jixĩgu ga Gãriu, rũ jema Judéugũ rũ wũxigu Pauruxũ nijauxgũ, rũ ãẽxgacũpexewa nanagagũ. <sup>13</sup>Rũ nhanagũrũgũ nũxũ ga guma ãẽxgacũ: —Nhaã jatũ rũ duũxũgũxũ naxucuxẽ ga Tupanaxũ jacuãxũũgũxũcax rũ tama naga na naxĩnũẽxũcax i tachũãneãrũ mugũ —nhanagũrũgũ. <sup>14</sup>Rũ Pauru marũ nachonagũchaũ, notũrũ nũma ga ãẽxgacũ ga Gãriu rũ jema Judéugũxũ nangãxũ, rũ nhanagũrũ: —Rũ ngẽxguma chi wũxi i taxũ i chixexũ naxũxgu, rũ exna namãẽtagu, rũ ngẽxguma chi nixĩ i chama i pexũ ichaxĩnũxũ, Pa Judéugũx. <sup>15</sup>—Notũrũ

ngêma pecûmachiga rû perû mugûchiga rû perû nguxêêtaechiga na jîxû, rû chama rû tama nûxû chacuáxchaû i ngêma. ¡Rû pematama penamexêêx! Rû chama rû tama ngêmachigaarû âêxgacû chixîxchaû —nhanagürü. <sup>16</sup>Rû jexguma ínanawoxû ga jéma. <sup>17</sup>Rû jexguma guxûma ga jema duûxûgü rû Judéugüarü ngutaquexepataûârü âêxgacû ga Chótenegu âêgaxûxû jexma nijauxgü. Rû jexmatama âêxgacû ga Gáriupexegu nanaçuaixgü. Notürü nûma ga Gáriu rû taxu nhanagürüama.

**Pauru rû Ātioquíaçax nataegu, rû nhuxmachi wenaxârü inaxûâchi na norü tamaêxpûxcûna to ga nachiûânegüwa nangeaxû ga Tupanaârü ore**

<sup>18</sup>Rû jemawena rû muxûma ga ngunexû jéma Corítuwa najexma ga Pauru. Rû jixcama nûxû narûmoxê ga jema jaxôgûxû rû nûxna inaxûâchi. Rû îâne ga Chêcréawa naxû namaâ ga Prichira rû Aquiru. Rû Chêcréawa nûgü nidûpûxüeru ga Pauru jerü marü najanguxêê ga wüxi ga uneta ga Tupanamaâ nûxû jaxuxû. [Rû woetama jema nixî ga nacûmagü ga Judéugü ga jexguma janguxêêgüâxgu ga wüxi ga uneta ga Tupanamaâ nûxû jaxuxû.] Rû nhuxmachi Chêcréaarü türewa rû wüxi ga wapurugu nichoû na Síriaanewa naxîxûçax. <sup>19</sup>Rû jexguma Epéchiuwa nangugügu, rû Pauru nûxna nixûgachi ga Prichira rû Aquiru, rû Judéugüarü ngutaquexepataûwa naxû. Rû jéma namaâ nidexa ga jema Judéugü ga guma ngutaquexepataûwa ngutaquexegüxûxû. <sup>20</sup>Rû jema Judéugü,

rû muxûma ga ngunexûgü nûxû nacaçaxûgü ga jexma na naxáûxûçax, notürü ga nûma rû tama nanaxwaxê. <sup>21</sup>Rû jemacax nûxû narûmoxêama, rû nhanagürü nûxû: —Rû ngêxguma Tupana naxwaxegu, rû wena táxarü pexçax chataegu —nhanagürü. Rû jemawena rû Epéchiuarü türewa najarîxüe, rû inaxûâchi. <sup>22</sup>Rû Checharéaarü türewa nangu, rû jéma ínaxüe. Rû nhuxmachi Jerucharéüwa naxû na nûxû janamoxêxûçax ga guxûma ga jema jaxôgûxû. Rû nhuxmachi Ātioquíawa naxû. <sup>23</sup>Rû jexguma marü nhuxre ga ngunexû jéma Ātioquíawa najexmagu, rû wenaxârü inaxûâchi ga Pauru na wüxichigü ga îâne ga Gárataanewa rû Fríjiaanewa jexmagünewa íjadauxûçax rû jataâêxêêgüâxûçax ga guxûma ga jema jaxôgûxû ga guma îânegüwa jexmagûxû.

**Aporu rû Epéchiuwa nûxû nixu ga Tupanaârü ore**

<sup>24</sup>Rû jexgumaücüü rû Epéchiuwa nangu ga wüxi ga Judéu ga Aporugu âêgaxû. Rû nûma rû îâne ga Arejádriacûâx nixî, rû nûxû natauxcha ga duûxûgüpexewa na jadexaxû. Rû meâma nûxû nacuçax ga Tupanaârü ore i ûmatûxû. <sup>25</sup>Rû nûma meâ nûxû nacuçax ga Juáû ga baiûxêêruûârü nguxêêtae ga Cori ga Ngechuchuchiga, rû nûxû nacuçax na nhuxácü Juáû duûxûgûxû íbaiûxêêxû. Notürü jexicaxûtama nacuçax ga Ngechuchuchiga. Notürü poraâcü nataâêâcûma nidexa rû aixcuma nanangüexêê ga duûxûgü. <sup>26</sup>Rû nûma ga Aporu rû tama namuûâcûma

inanaxügü ga na jadexaxü ga Judéguäriü ngutaquexepataüwa. Notürü jexguma Aporuxü naxinüëgu ga Prichira rü Aquiru, rü napatawa nanagagü na jexeraäcü namaã inanguxüxëäxüçax ga Ngechuchuchiga. <sup>27</sup>Rü jexguma Acajaanewa naxüxchaügu ga Aporu, rü jema jaxögüxü ga Epéchiucüãx nüxü narüngüxëëgü. Rü popera jéma namugü naxçax ga jema jaxögüxü ga Acajacüãx na meã Aporuxü najauxgüxüçax. Rü jexguma Acajawa nanguxgu ga Aporu rü poraäcü nüxü narüngüxëë ga jema duüxügü ga Tupanaärü ngechaügagu Ngechuchuaxü jaxögüxü. <sup>28</sup>Rü guxü ga duüxügüpexewa nüxü nüxü nacuaxëë ga poraäcü na inatüexü ga jema Judéguäriü ga tama Ngechuchuxü cuáxchaügüxü. Rü nümagü ga Judéguäriü taxucürüwama nhuxü nhanagürügü, jerü ga Aporu rü Tupanaärü ore ga ümatüxüwa meãma nüxü nanawex ga na Ngechuchu rü aixcuma Tupana Nane ja Cristu na jüxü.

#### Epéchiuwa najexma ga Pauru

**19** <sup>1</sup>Rü jexguma Corítuwa najexmajane ga Aporu, rü Pauru rü naxpüxanegu idaxü ga namawa nixüpetü, rü Epéchiuwa nangu. Rü jexma nüxü najangau ga nhuxre ga jaxögüxü. <sup>2</sup>Rü nüxna naca, rü nhanagürü nüxü: —¿Marü penajaxuxü i Tupanaãë i Üünexü ga jexguma pejaxögügu? —nhanagürü. Rü nümagü nanangäxü, rü nhanagürügü: —Tama. Taguma nüxü taxinüëchiga na tacü jüxü i Tupanaãë i Üünexü —nhanagürügü. <sup>3</sup>Rü jexguma ga Pauru rü nüxna naca rü

nhanagürü nüxü: —¿Texéaxü pejaxögüxü ga jexguma ípebaiügu? —nhanagürü. Rü nümagü nanangäxü, rü nhanagürügü: —Toma nüxü tajaxö ga jema Juãü ga baiüxëëruüärü nguxëëtae —nhanagürügü. <sup>4</sup>Rü jexguma ga Pauru rü nhanagürü nüxü: —Juãü ínanabaiüxëë ga jema duüxügü ga nüxü rüxoexü ga nacüma ga chixexü rü Tupanacax daugüxü. Notürü jema duüxügümaã nüxü nixu ta na nüxü jaxögüäxüçax ga Ngechuchu ga naweama äcü —nhanagürü ga Pauru. <sup>5</sup>Rü jexguma jemaxü naxinüëgu ga jema duüxügü rü ínabaiü naégagu ga Cori ja Ngechuchu. <sup>6</sup>Rü jexguma Pauru rü jema jaxögüxüëttügu naxümexgu, rü nüxna nangu ga Tupanaãë i Üünexü, rü to ga nagawachigü nidexagü, rü nüxü nixugüe ga Tupanaärü ore. <sup>7</sup>Rü maneca 12 ga jatü nixigü ga jema duüxügü. <sup>8</sup>Rü tamaëxpüx ga tawemacü jéma najexma ga Pauru. Rü Judéguäriü ngutaquexepataüwa naxüüxü rü tama namuüäcüma nüxü nixuuxü ga Tupanaärü ore. Rü nanangüxëë na nhuxäcü äëxgacü na jüxü ja Tupana, rü nüxü nanangüchaüxëë na Ngechuchuaxü jaxögüäxüçax. <sup>9</sup>Notürü najexma ga nhuxre ga duüxügü ga tama nüxü cuaxgüchaüxü rü tama jaxögüchaüxü. Rü nümagü inanaxügüe ga na jema muxüma ga duüxügüpexewa chixexü jaxugüexü nachigagu ga Cori ja Ngechuchu. Rü jemacax nüxna nixügachi ga Pauru, rü toxnamana nanagagü ga jema jaxögüxü. Rü guxü ga ngunexügu namaã nüxü nixuchiga ga ore nawa ga wüxi ga ngutaquexepataü ga Tiranuärü ngüepataü ga naéga. <sup>10</sup>Rü

jemaãcü nanaxü ga taxre ga taunecü, rü jemaãcü guxüma ga Áchiaanecüãxgü ga Judéugü rü Gregugü rü nüxü naxínüë ga Cori ja Tupanaãrú ore. <sup>11</sup>Rü Tupana Pauruxü narüngüxëë ga na naxüãxü ga taxügü ga mexügü ga Tupanaãrú poramaã naxüxü. <sup>12</sup>Rü aïxrüxü ga norü dechugü ga Pauru rü naxchirugü rü duüxügü rü jema ãdaaweexüxütawa nanangegü. Rü jexguma jema ãdaaweexü nüxü ingögügüga ga jema naxchiru rü exna dechu, rü naxçax nitaanegü. Rü jema duüxügü ga ngoxoãxgüxü rü ta naxçax nitaanegü. <sup>13</sup>Notürü najexma ga nhuxre ga Judéugü ga ãanegüwachigü ixïetanüxü rü ngoxogüarü woxüwa puracüexü. Rü nüxü naxügü na Cori ja Ngechuchuégagu na ãnawoxüãxü ga ngoxogü nawa ga jema duüxügü ga ngoxoãxgüxü. Rü nhanagürügü: —Ngechuchu ja Pauru nüxü ixuchigacüéagagu pexü tamu na ípechoxüxüçax —nhanagürügü ga jema Judéugü. <sup>14</sup>Rü jema 7 ga jema ügüxü, rü wüxi ga Judéugüarü paigüarü ãëxgacü ga Chewagu áëgaxü nanegü nixügü. <sup>15</sup>Notürü wüxi ga ngunexügu ga jexguma wüxi ga ngoxoxü ãnatãxüchigüchãügu, rü jema ngoxo nanangãxü, rü nhanagürü: —Nüxü chacuax ja Ngechuchu, rü nüxü chacuax ja Pauru na texé jïixü. ¿Notürü i pema rü texégü peixügü? —nhanagürü. <sup>16</sup>Rü jexguma ga jema jatü ga ngoxoãxü rü jema duüxügü ga ãnatãxüchigüchãüxüna najuxu, rü nüxü narüporamaë ga guxüma, rü ãnanagãüxüne. Rü jemaãcü ngexchiruxüma rü napíexüma nibuxmü

ga guma ãwa. <sup>17</sup>Rü guxüma ga Judéugü rü Gregugü ga Epéchiuwa jexmagüxü rü nüxü nacuáchiga ga jema. Rü poraãcü namüë ga guxüma. Rü jemaãcü jexeraãcü natachiga ga Cori ga Ngechuchu ga jéma. <sup>18</sup>Rü muxüma ga jema jaxögüxü rü jéma ningugüetanü, rü guxü ga duüxügüpexewa nüxü nixugüechigü ga nüma rü ta na najuüechiréxü, notürü tá nüxü na naxoexü ga jema. <sup>19</sup>Rü muxüma ga jema ijuiechiréxü, rü jéma nanana ga norü poperagü ga juüpane ga nawa nangüexü, rü guxãpexewa ãnanagu. Rü jexguma nangugügüãgu ga natanü ga jema poperagü, rü maneca 50,000 tachinü ga díëru ga tatanüxüwa nangu. <sup>20</sup>Rü jemaãcü ga Cori ja Tupanaãrú ore, rü jexeraãcü nixüchigü, rü jexeraãcü duüxügü nüxü nadau na nhuxãcü naporaxü ga jema ore. <sup>21</sup>Rü jemawena ga Pauru, rü nagu narüxünü ga Machedóniãñewa rü Acajanewaxíra na naxüxü, rü jéma nhuxmachi Jerucharéüwa na naxüxü. Jerü jema nhanagürü: —Rü ngéma Jerucharéüwa tá chaxü, rü jixcama rü Romawa rü tá ta chaxü —nhanagürü. <sup>22</sup>Rü jemacax nügüpexegu Machedóniãñewa nanamugü ga taxre ga norü ngüxëëruü ga Timüteu rü Erastu. Notürü nüma ga Pauru rü nhuxre ga ngunexü Áchiaanegu narüxãüx.

#### Nanuë ga duüxügü ga Epéchiuwa

<sup>23</sup>Rü jexgumaãcüü rü Epéchiuwa rü nanaxixächitanüãë ga duüxügü, rü poraãcü nanuë nachigagu ga Cori ja Tupanaãrú ore. <sup>24</sup>Rü jemaãcü naxüpetü nagagu ga wüxi ga jatü ga díërumüwa

puracûxũ ga Demétriugu ãégaxũ. Rũ nũma rũ ínanaxũxũ ga norũ tupana ga Diánaãrũ tupaucachicũnaçãgũ ga dîêrumũnaxçãx. Rũ najexma ga muxũma ga norũ puracũtanũxũ ga jemawa puraciẽxũ. Rũ guxũma poraãcũ meã nũxũ naxãtanũ ga jema puracũ. <sup>25</sup>Rũ nũma ga Demétriũ rũ nanangutaquexexẽẽ ga guxũma ga puracũtanũxũ ga jemawa puraciẽxũ, rũ nhanagũrũ nũxũ: —Pa Chamũcũgũx, meã nũxũ pecuãxgũ na nhaã tóru dîêrumũãrũ puracũgu na ngĩxũ íjaxuxũ i tóru dîêru. <sup>26</sup>Rũ marũ nũxũ pedaugũ i ngẽma Pauru rũ nũxũ pexĩnũẽ na nhuxãcũ jaxucyũegũãxũ i duũxũgũ, rũ nhuxãcũ namaã nũxũ jaxuxũ na tama aixcuma tupanagũ jĩxũ i ngẽma tupanagũ i jixema ixũgũxũ. Rũ ngẽmaãcũ muxũma i duũxũgũxũ nũxũ narũxoexẽẽ na tama tóru tupanagũaxũ jaxõgũãxũçãx. Rũ tama núma Epéchiuwaxicatama ngẽxũ nawagũ notũrũ wixguxũchi taãx guxũ i Áchiaanewa ngẽmaãcũ chixri najaxucyũegũ i duũxũgũ. <sup>27</sup>Rũ pema nũxũ pecuãx rũ tóru puracũçãx rũ naxãũcũma i ngẽma. Rũ wũxi i chixexũ ta nixĩ i naxçãx i tóru tupana i Diánaãrũ tupauca ja taxũne. Rũ nhuxma rũ muxũma i duũxũgũ rũ ngĩxũ nangechaũ i Diána i guxũ i Áchiaanewa rũ guxũ i naãnewa. Notũrũ ngẽma Pauruarũ ucyũegagu rũ dũxwa tãũxũtãma ngĩxũ nangechaũ i duũxũgũ, rũ ngẽmaãcũ dũxwa inaãrũxo tá ta i tóru puracũ —nhanagũrũ ga Demétriũ. <sup>28</sup>Rũ jexguma jemaxũ naxĩnũẽgu, rũ poraãcũ nanuẽ, rũ tagaãcũ nhanagũrũgũ: —jNamaxũ i Epéchiucũãxgũarũ tupana i

Diána! —nhanagũrũgũ. <sup>29</sup>Rũ guxũma ga jema ãnecũãxgũ rũ poraãcũ jexma ínatũeãẽ. Rũ ínanajauxũ ga Gaju rũ Aristãcu ga Machedõniãnecũãxgũ ga Paurumũcũgũ, rũ guma í ga ãneãrũ ngutaquexepataũwa nanagauxũtanũ. <sup>30</sup>Rũ Pauru rũ ta jexma naxũcuchaũ na jema duũxũgũmaã jadexaxũçãx, notũrũ jema jaxõgũxũ nũxna nanachũxũ ga jexma na naxũcuxũ. <sup>31</sup>Rũ jema Áchiaaneãrũ ãẽxgacũgũtanũwa rũ najexma ga nhuxre ga Paurumũcũgũ ixũgũxũ. Rũ nũmagũ rũ ta Pauruxũtawa namugagũ na tama jema ngutaquexechicagu naxũcuxũçãx. <sup>32</sup>Rũ joxni ga duũxũgũ ga jema íngutaquexegũxũwa, rũ nũmaxũ rũ wũxi ga oremaã aita naxũe, rũ togũ ga to ga oremaã aita naxũe. Jerũ poraãcũ nanaxĩxãchiãẽgũ ga guxũma ga jema duũxũgũ ga jema ngutaquexegũxũ. Rũ muxũma rũ tama nũxũ nacuãxgũ ga ãacũçãx na nangutaquexegũxũ. <sup>33</sup>Notũrũ jema najexma ga wũxi ga Judéu ga Arejãdregu ãégaxũ. Rũ jema togũ ga Judéugũ rũ namaã nũxũ nixu ga ãacũçãx na nangutaquexexũ. Rũ duũxũgũpexewa nanamugũ na jadexaxũçãx rũ naẽtũwa nachogũxũçãx ga jema Judéugũ ga jema jexmagũxũ. Rũ nũma ga Arejãdre rũ naxunagũmexẽ na íjanachianegũxũçãx ga duũxũgũ, na namaã jadexaxũçãx. <sup>34</sup>Notũrũ jexguma nũxũ jacuãxãchitanũgu ga Arejãdre rũ Judéu na jĩxũ, rũ guxũma ga jema duũxũgũ rũ wũxigu tagaãcũ aita naxũe. Rũ taxre ga ngora ninge ga na tagaãcũ nhagũxũ: —jNamaxũ i Epéchiucũãxgũarũ tupana i Diána! —nhagũxũ. <sup>35</sup>Rũ dũxwa jema ãneãrũ ãẽxgacũ nanachiãchixẽẽ ga jema

muxũma ga duũxũgũ, rü nhanagürü nüxũ: —Pa Epéchiucũãxgũx, guxũma i duũxũgũ nüxũ nacuax na Diánaärü tupauca ja taxũneärü daruũ na ixĩgũxũ. Rü guxũma nüxũ nacuax na núma tüxũ nangẽxmaxũ i Diánachicũnaã i dauxũwa rünguxũ. <sup>36</sup>—Rü nhuxma na guxũma nüxũ na cuaxũ na aixcuma jĩĩxũ i ngẽma, rü name nixĩ na pechiãchixũ, rü taxuũma i chixexũ pexüexũ. <sup>37</sup>—Eri nhaã jatũgũ i nuã pegagũxũ, rü taxuũma i chixexũ ngĩmaã naxũgũ i tórü tupana, rü tama chixexũ nixugũe ngĩchigagu. <sup>38</sup>—Rü ngẽxguma chi Demétriu rü ngẽma namücügũ i namaã napuracüexũ rü nüxũ nangẽxmagu i tacü i tama norü me ixĩxũ, rü nangẽxma i ngutaquexechicagü i ngextã ãẽxgacügü duũxũgũxũ fĩcagũxũwa. Rü name nixĩ na ngẽma ãẽxgacügüpexewa namexẽẽãxũ i tacü i tama norü me ixĩxũ. <sup>39</sup>—Rü ngẽxguma nangẽxmagu i tacü i to i perü guxchaxũgũ, rü name nixĩ i iãneärü ãẽxgacügüarü ngutaquexewa penamexẽẽ i ngẽma. <sup>40</sup>—Eri nhuxma rü taxãũcũmaxũgũgü rü ngürüãchi ãẽxgacü ja tacü ja Romawa ngẽxmacü rü tüxna tá naxçax naca i ngẽma nhuxma ngupetũxũ. Eri aixcuma taxumaãma tanangãxũẽga i ãẽxgacü, ega tüxna nacaxgu naxçax i nhaã ngutaquexe i nawa pexãũgatanũxũ —nhanagürü. <sup>41</sup>Rü jexguma marü jema nhaxguwena, rü ínajamugũ ga jema duũxũgũ.

**Machedóniãñewa rü  
Gregugũchiũãñewa naxũ ga Pauru**

**20** <sup>1</sup>Rü jexguma marü nangupetũgu ga jema na íjacuxcuxũ ga duũxũgũ, rü Pauru

naxçax nangema ga jema jaxõgũxũ na jaxucũxẽgũãxũçax. Rü jexguma marü namaã nüxũ nachaugu, rü nüxũ narüimoxẽ, rü inaxũãchi ga Machedóniãñewa na naxũxũ. <sup>2</sup>Rü jexguma jema naãñewa jaxüpetũgu, rü taãẽxũ ga oremaã najaxucũxẽgũ ga jema jaxõgũxũ ga wüxichigü ga iãñewa jexmagũxũ. Rü jemaãcü Gregugũchiũãñewa nangu. <sup>3</sup>Rü jema najexma ga tamaẽxpũx ga tawemacü. Rü jexguma marü inaxũãchichaũgu ga Síriañewa na naxũxũ, rü tama wapurugu nixũ jerü nüxũ nacuãchiga ga na nhuxre ga Judéugü jamãxgũchaũxũ. Rü jemacãx nagu narüxĩnũ ga dauxchitagu na nataeguxũ, rü wenaxãrü Machedóniãñewa na naxüpetũxũ. <sup>4</sup>Rü ínajaxũmücügü ga Sopátru ga Beréacũãx ga Píu nane, rü Aristácu rü Secũdu ga Techarónicacũãxgũ, rü Gaju ga Derbecũãx, rü Timúteu, rü Tíquicu, rü Trófimü ga Áchiañecũãxgũ. <sup>5</sup>Rü jema jatũgũ rü nüxĩra topexegu naxãgũ, rü Truádega toxũ najarũnguxẽẽgũ. <sup>6</sup>Rü nawena ga jema Judéugüarü peta ga üpetũchiga ga põu ga ngearü puxẽẽruũãxũ nagu nangõxgũxũ, rü wapurugu Piripuwa itaxĩãchi. Rü wüximẽxpũx ga ngunexũ ngupetũgu, rü Truádegu nüxũ tajangaugü ga jema topexegu ãgũxũ. Rü jexma tarũcho ga 7 ga ngunexũ.

**Truádegu nanaxũãne ga Pauru**

<sup>7</sup>Rü jema jüxüarü ngunexũgu rü tangutaquexegü namaã ga jema jaxõgũxũ na tanangõxũçax ga põu ga bücuxũ jema Ngechuchu toxũ ngúexẽẽxũrũũ. Rü jema jaxõgũxũmaã

nidexa ga Pauru. Rũ nanamaxẽẽ ga nori dexa nhũxmata ngãxũcüwa nangu, jerũ moxũãcü inaxũãchichaũ. <sup>8-9</sup>Rũ dauxũwa ga guma ãpataarũ tamaẽxpũxchiũwa jexmaxũ ga ucapuwa tangutaqexegũ. Rũ namu ga omũ ga jẽma naĩgũxũ. Rũ najexma ga wũxi ga ngextũxücü ga Eutĩcugu aẽgacũ. Rũ jẽma wũxi ga jema ucaputapũxaru ããxwa narũto. Notũru ga Pauruarũ dexa, rũ poraãcü namax. Rũ jemacax ga guma ngextũxücü rũ poraãcü najaxta, rũ dũxwa nipeãchi rũ jema ããxwa narũngu, rũ nhaxtũanegu nangu. Rũ jẽma jucũma nanajauxgũ. <sup>10</sup>Rũ ãnarũxi ga Pauru, rũ najanawũxũchi ga guma ngextũxücü, rũ duũxũgũxũ nhanagũru: —ĩTãũ i peãaixãchixũ, erũ namaxũ nixĩ! —nhanagũru. <sup>11</sup>Rũ jexguma wenaxãrũ dauxũ naxĩ, rũ inanabũcu ga jema pũũ, rũ nanangõx. Rũ wenaxãrũ nidexa nhũxmata jangune, rũ jexguma inaxũãchi. <sup>12</sup>Rũ guma ngextũxücü rũ maxũcü napatawa nanagagũ. Rũ jemacax poraãcü nataãegũ ga guxũma ga nũmagũ.

**Truãdewa inaxũãchi ga Pauru rũ Miretuwa naxũ**

<sup>13</sup>Rũ jexguma ga Pauru rũ nhanagũru: —Dauxchitagu tá chixũ nhũxmatáta ããne ja Achuwa changu na ngẽma pexũ chixũexũcax —nhanagũru. Rũ jemacax ga toma rũ wapurugu tichoũ rũ joxni napexegu taxĩ nhũxmata Achuwa tangugũ. <sup>14</sup>Rũ jexguma Achugu Paurumaã togũ tajangauxgu, rũ jẽma toxũ nixũe. Rũ tachopetũ ga jẽma nhũxmata Miterẽnewa tangugũ. <sup>15</sup>Rũ jẽma itaxĩãchi rũ moxũãcü Quũuarũ

toxmãxtawa tachopetũ. Rũ jemaãrũ moxũãcü Chamuwa tangugũ. Rũ jemaãrũ moxũãcüama Miretuwa tangugũ. <sup>16</sup>Rũ jemaãcü ãtxĩ jerũ ga Pauru rũ tama Áchiaanegu nanuxcüchaũ. Jerũ nanaxwaxe ga paxa Jerucharẽũwa na nanguxũ naxcax ga Pẽtecõstearũ ngunexũ. Rũ jemacax nagu narũxinũ na tama Epẽchiugu ãjdauxũ.

**Jaxõgũxũãrũ aẽxgacũgu ga Epẽchiucũãxmaã nidexa ga Pauru**

<sup>17</sup>Notũru jexguma Miretuwa tangugũgu rũ Epẽchiuwa naxcax namuga ga Pauru na naxũtawa naxĩxũcax ga jema jaxõgũxũãrũ aẽxgacũgu ga Epẽchiucũãx. <sup>18</sup>Rũ jexguma Pauruxũtawa nangugũgu, rũ nhanagũru nũxũ: —Pema meã nũxũ pecuãxgũ ga nhuxãcü pepexewa na chamaxũxũ ga guxũgu ga jexguma noxritama nuã Áchiaanewa chaxũxgu. <sup>19</sup>Rũ guxũguma ga jexguma petanũwa chajexmagu, rũ meãma chanaxũ ga Cori ja Tupanaãrũ puracũ, taguma chaugũ chicuãxũãcüma. Rũ woo muẽxpũxcũna poraãcü changechaũgu, nagagu ga jema chixexũ ga chamaã naxũgũchaũxũ ga Judẽgũ, notũru naẽtũwa chanaxũama ga jema puracũ. <sup>20</sup>Rũ taguma ãchajachaxãchi ga pemaã nũxũ na chixexũ ga guxũma ga jema ore ga perũ mexũcax ixĩxũ. Rũ guxũ ga duũxũgũpexewa, rũ pepatagũwa rũ ta pexũ changũexẽẽ ga jema ore. <sup>21</sup>Rũ Judẽgũmaã rũ jema tama Judẽgũ ixĩgũxũmaã nũxũ chixu na namexũ ga na nũxũ naxoexũcax ga norũ chixexũgũ rũ Tupanaga naxĩnũẽxũcax, rũ nũxũ na jaxõgũãxũcax ga tõru Cori ja



Ngechuchu. <sup>22</sup>Rü nhuxma rü Jerucharéüwa chaxü erü Tupanaãe i Üünexü rü ngéma choxü namu. Notürü tama nüxü chacuax na tacü tá choxü üpetüxü i ngéma. <sup>23</sup>Rü ngéma nüxü chacuáxü nixi i duüxügü tá choxü napocu rü guxchaxügü tá choxü naxüpetü i Jerucharéüwa. Rü ngêxícatama nixi i chamaã nüxü jaxuxü i Tupanaãe i Üünexü i guxüne ja ãne i ngextá íchixügüxüwa. <sup>24</sup>Notürü tama ngéma ãcümáxügu charüxínü erü nüétama nixi ega woo chajuxgu. Notürü ngéma chanaxwaxexü nixi na taãêácüma chapuracüamaxü na meã chajanguxêëxüçax i ngéma puracü ga tórü Cori ja Ngechuchu choxna äxü rü nüxü chixuxüçax i norü ore i mexü na nhuxácü Tupana tüxü ngechaüxü. <sup>25</sup>Rü nhuxma rü marü nüxü chacuax rü tagutáma wena choxü pedaugü i pema ga marü pemaã nüxü chixuxe na nhuxácü ãëxgacü na jixü ja Tupana. <sup>26</sup>Rü ngêmacax i nhama i ngunexügu rü pemaã nüxü chixu rü marü tama chaugagu nixi ega texé petanüwa ijarütauxgu. <sup>27</sup>Erü marü meãma pemaã nüxü chixu i guxüma i ngéma Tupana pexü naxwaxexü, rü taxuüma ichicux. <sup>28</sup>Rü ngêmacax i nhuxma rü penaxwaxex na pexuãëgüxü rü meã nüxna pedaugüxü i guxüma i jaxögüxü i petanüwa ngêxmagüxü. Erü ngéma nixi i Tupanaãxë i Üünexü nagu pexü mugüxü na nüxna pedaugüxüçax i ngéma Tupanaärü duüxügü i jaxögüxü i Ngechuchu nagümaãtama naxçax taxexü. <sup>29</sup>Chama nüxü chacuax rü ngêxguma íchixüxgu, rü chawena tá pexçax nuã naxi i togü i duüxügü. Rü tá

nanachixexêëchaü i ngéma jaxögüxü nhama airügü i idüraexü i carnerügüxü ngíachixêëxürü. <sup>30</sup>Rü woo petanüwatátama nangêxmagü i nümaxü i tá doramaremaã nangüexêëxü i ngéma jaxögüxü na nüguwe naxíxêëaxüçax. <sup>31</sup>¡Pegüna pedaugü, rü nüxna pecuaxächie na nhuxácü tamaëxpüx ga taunecügu rü ngunecü rü chütacü rü taguma íchajachaxächixü ga pexçax chaxauxácüma na pexü chixucuxëgüxü ga wüxichigü! <sup>32</sup>Rü nhuxmax, Pa Chaueneëgüx, rü Tupanana pexü chamugü. Rü chanaxwaxe i naga pexínüë i norü ore i tüxü nüxü cuaxêëxü na nhuxácü poraãcü tüxü nangechaüxü. Erü ngéma norü ore tá pexü naporaexêë na tórü Coriçax pemaxëxüçax rü pexü nangêxmaxüçax i pechica namaã i guxüma i duüxügü i Tupana idexechixü. <sup>33</sup>Chama rü taxuguma chaugüçax chanaxwaxe ga texéarü díeru rü texéchiru. <sup>34</sup>Rü pematama rü meã nüxü pecuax ga nhuxácü daa çaxmexmaã na chapuracüxü naxçax ga jema choxü rü chamücüguaxü taxuxü. <sup>35</sup>Rü guxüguma meã pexü changüexêë na ngémaãcü pepuracüexü na nüxü perüngüxêëxüçax i ngéma duüxügü i nüxü nataxuxü. Rü name nixi na nüxna pecuaxächixü i Cori ja Ngechuchuarü ore ga nümatama nhaxü:

“Rü narümemae nixi i pema na toguena penaxäxü rü tama i tüma pexna tanaxäxü”, nhaxü. <sup>36</sup>Rü jexguma jema nhaxguwena ga Pauru, rü inacaxápüxü namaã ga guxüma, rü najumuxê. <sup>37</sup>Rü guxüma poraãcü naxauxe, rü Pauruna nanaixächigü, rü nüxü nawäixgü. <sup>38</sup>Jerü poraãcü

nangechaũẽ naxçax ga jema ore ga namaã nüxũ jaxuxũ ga:

“Marü tagutáma wena choxũ pedaugü” nhaxũ. Rü nümagü ínajaxümücügü nhuxmata wapuruwa nangu.

#### Jerucharéüwa naxü ga Pauru

**21** <sup>1</sup>Rü jexguma nüxna itaxĩachi ga jema jaxögüxũ, rü wapuru tichoũ. Rü Cochu ga capaxçax noxtacüma tichaetaxũ. Rü moxüãcü rü Rodewa taxĩ. Rü jéma itaxĩachi, rü Pátarawa tangugü. <sup>2</sup>Rü jexma nüxũ tajangau ga wüxi ga wapuru ga Peníchiawa úxüne. Rü nagu tichoũ, rü itaxĩachi. <sup>3</sup>Rü jixcamaxüra nüxũ tadaugü ga Chipre. Rü torü toxwecüwawaama naxü, rü nüxũ tachopetü. Rü itinhxwetaxũ nhuxmata Síriaanewa tangugü. Rü Tiruwa ítachoũ, jerü jéma nixĩ ga ínanuũãcuxũ ga guma wapuru. <sup>4</sup>Rü jexma nüxũ tajangau ga jémacũãx ga jaxögüxũ, rü 7 ga ngunexũ jéma natanüwa tajexmagü. Rü Tupanaãe i Üünexũ najadexagüxëe ga jema jaxögüxũ, rü Pauruxũ nhanagürügü: —;Táũ i Jerucharéüwa cuxüxü! —nhanagürügü. <sup>5</sup>Notürü jexguma nangupetüga ga jema 7 ga ngunexügü, rü itaxĩachi. Rü jema jaxögüxũ rü towe narüxĩ. Rü naxmãxmaãchigü rü naxãcügümaãchigü toxü ínixümücügü ga guxüma nhuxmata guma ãnechipenüwa tangugü. Rü jexma naxnücüga tacaxgüápüxü, rü tajumuxëgü. <sup>6</sup>Rü jexguma ga toma rü nüxũ tarümoxëgü, rü tichoũ ga wapuruwa. Rü nümagü rü napataçax nawoegu. <sup>7</sup>Rü toma rü Tiruwa itaxĩachi

rü Petomáidawa tangugü. Rü jéma ítachoũ, jerü jexma najacuãx ga wapuru na taxĩxũ. Rü nüxũ tarümoxëgü ga jema jaxögüxũ ga jéma jexmagüxũ, rü wüxi ga ngunexũ natanüga tarücho. <sup>8</sup>Rü moxüãcü itaxĩachi ga jéma, rü Checharéawa tangugü. Rü Piripi ga Tupanaãrü orearü uruũpatawa taxĩ. Rü nüma rü jema 7 ga ngüxëerüügü ga tupaucana daugüxütanüxũ nixĩ. Rü jexma naxütagu tapegü. <sup>9</sup>Rü nüma nüxü ijexma ga ägümücü ga naxãcügü ga taguma ixãtecü ga Tupanaãrü orexü ixugüecü. <sup>10</sup>Rü jexguma marü nhuxre ga ngunexũ jéma tajexmagüga, rü Judéaanewa ne naxü ga wüxi ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Agabugu äégaxũ. <sup>11</sup>Rü jexguma toxütawa nanguxgu ga Agabu, rü nanajaxu ga Pauruarü gojexũ. Rü namaã nügü ninãixgücutü, rü nügü nináimëx, rü nhanagürü: —Tupanaãe i Üünexü marü chamaã nidexa rü nhanagürü:

“Rü nhaãcü tá najanaixgü i Judéugü i Jerucharéüwa i nhaã gojexüãrü jora. Rü ngëma duüxügü i tama Judéugü ixügüxüna tá nanamugü”, nhanagürü. <sup>12</sup>Rü jexguma jema orexü taxĩnüëgu, rü toma rü jema Checharéacũãxgümaã Pauruxü tacaxxügü ga tama Jerucharéüwa na naxüxüçax. <sup>13</sup>Notürü nüma ga Pauru rü toxü nangãxü rü nhanagürü: —;Tüxcüü pexauxe rü choxü pengechaüxëe? Chama rü íchamemare na chináixü. Rü ngëxgumarüü ta rü marü íchame na Jerucharéügu chajuxü naxçax ja Cori ja Ngechuchu —nhanagürü. <sup>14</sup>Rü jexguma marü taxuacüma tanachuxugu, rü

tachianemare, rü nhatarügü: —¡Ëcü jangu i Cori ja Tupanaärü ngúchaũ! —nhatarügügü. <sup>15</sup>Rü jemawena rü togü tamexêégü, rü Jerucharéüwa taxĩ. <sup>16</sup>Rü towe narüxi ga nhuxre ga jaxögüxũ ga Checharéacũãxgü, rü Masóũpatawa toxũ nagagü. Rü nüma nixĩ ga wüxi ga Chíperecũãx ga ũpamama woetama jaxõxũ. Rü naxũtagu tapegüxũ.

### Tiaguxũtagu nanaxũãne ga Pauru

<sup>17</sup>Rü jexguma Jerucharéüwa tangugügu, rü jema jaxögüxũ rü taãêãcũma toxũ najauxgü. <sup>18</sup>Rü moxũãcü ga Pauru rü tomaã Tiaguxũtagu nanaxũãne. Rü jéma nangutaquexegü ga guxũma ga jaxögüxũãrũ ãëxgacügü. <sup>19</sup>Rü nüxũ narüimoxê ga Pauru, rü nhuxmachi meãma namaã nüxũ nixu ga guxũma ga jema Tupana üxũ ga jexguma jema tama Judéugü ixĩgüxũmaã nüxũ jaxuxgu ga Tupanaärü ore. <sup>20</sup>Rü jexguma Pauruarü orexũ naxĩnüëgu ga nümagü, rü Tupanaxũ nicuãxüügü. Rü nhanagürügü Pauruxũ: —Dücax, Pa Toeneëx, cuma nüxũ cucuãx rü nangëxma i muxüchixũ i Judéugü i jaxögüxũ. Rü guxũma i nümagü rü nanaxwãxegü na nagu naxĩxũ i ngëma mugü ga Muísé ümatüxũ. <sup>21</sup>Notürü ga togü ga tama jaxögüxũ rü marü namaã nüxũ nixugügü na cuma rü cunangúexêëxũ i guxũma i Judéugü i togü i nachiũãnewa ngëxmagüxũ, na tama naga naxĩnüëxüçax i ngëma mugü ga Muísé ümatüxũ. Rü marü namaã nüxũ nixugügü na cunangúexêëxũ na tama tüxũ ínawüchãxmüpexechiraũxüçax ja nanegü, rü na tama naga naxĩnüëxüçax i

tacümagü ga Muísé tüxũ muxũ. <sup>22</sup>¡Tacü tá ixüëxũ i nhuxmax? Erü ngëma Judéugü i jaxögüxũ rü aixcuma tá nüxũ nacuãxgü na marü nuã cunguxũ. <sup>23</sup>¡Rü ngëmacãx name nixĩ na cunaxüxũ i ngëma tá cumaã nüxũ tixuxũ! Nuã totanüwa nangëxma i ägümücü i jatügü i janguxêëchaũxũ i wüxi i uneta i Tupanamaã nüxũ jaxuxũ. <sup>24</sup>¡Ngëma tupauca ja taxũnewa nagagü, rü wüxigu namaã janguxêë i ngëma tacüma ga Muísé tüxna äxũ, rü Tupanapexewa pegü pejamexêëgü! ¡Rü nüxũ naxütanü i nhuxregu nüxũ naxãtanü na jadüpüxüerugüxüçax i ngëma jatügü na ngëmaãcü janguxêëgüãxüçax i norü unetagü! Rü ngëmawa rü guxũma i ngëma Judéugü rü tá nüxũ nacuãxgü na aixcuma cuma rü ta naga cuxĩnüxüxũ i ngëma mugü ga Muísé ümatüxũ rü tama aixcuma na jüxũ ga jema ore ga cuchiga ga nüxũ jaxugüëxũ. <sup>25</sup>Rü nhuxmachi ngëma jaxögüxũ i tama Judéugü ixĩgüxũ, rü marü naxçax tanaxümatü ga torü ore na tama nangõxgüãxüçax i tacü i namachi i marü togü norü tupananetachicünãxgüxũ namaã icuãxüügüxũ, rü tama na nangõxgüãxüçax ja nagü, rü tama nangõxgüãxüçax i naëxũgü rü exna naxũnagü i wëxnaãxũ, rü tama naĩ i ngëmaã rü exna naĩ ja jatümaã inapexüçax —nhanagürügü.

### Tupauca ga taxũnegu Pauruxũ nijauxgü

<sup>26</sup>Rü jexguma ga Pauru rü jéma tupauca ga taxũnewa nanagagü ga jema ägümücü ga jatügü. Rü moxũãcü rü Tupanapexewa nügü namexêë ga Pauru

wüxigu namaã ga jema jatügü. Rü nhüxmachí guma tupauca ga taxünegu namaã naxücu na paimaã nüxü jaxuxüçax na 7 ga ngunexügu tá jiixü na janguxêëgüãxü ga jema norü uneta ga Tupanamaã nüxü jaxugüxü, rü jemawena rü tá na inaxãmaregüãxü ga norü ãmaregü ga Tupanaxü namaã jacuaxüügüxü ga wüxichigü. <sup>27</sup>Rü jexguma marü nagüxchaügu ga jema 7 ga ngunexü, rü nhuxre ga Judéugü ga Áchiaanecüãxgü rü Pauruxü nadaugü ga tupauca ga taxünewa. Rü jema Judéugü rü duüxügüxü nanuëxêê na Pauruxü jajauxgüxüçax. Rü jemacax Pauruna najuxgü. <sup>28</sup>Rü tagaãcü aita naxüe nhaxümaã: —Pa Tomücügü Pa Judéugüx, ¡Paxa toxü perüngüxêêx! Nhaã nixí i ngêma jati i guxüwama jangüxêêchigüxü i duüxügü na tachi naxaieüçax i jixema i Judéugü, rü nachí na naxaieüçax i ngêma mugü ga Muísé ümatüxü rü daa tupauca ja taxüne. Rü naétüwa i nhüxmax rü nuxa daa tupauca ja taxünegu nanamucu i nhuxre i duüxügü i tama tacümagu íxü, rü ngêmaãcü nanaxüxaxêê i nhaã nachica i üünexü —nhanagürügü. <sup>29</sup>Rü jema nhanagürügü jerü üpaacü Jerucharéüwa Paurumaã nüxü nadaugü ga Trófimü ga wüxi ga Epéchiucüãx ga tama Judéu íxixü. Rü nüxü nacuaçgügu rü Pauru marü jexma nanaxücuxêê ga tupauca ga taxünegu. <sup>30</sup>Rü guxüma ga jema íanecüãxgü rü poraãcü nanuê. Rü tupauca ga taxüneçax nibuxmü, rü Pauruxü nijauxgü, rü tupaucaarü íãxtüwa nanatüchigügü. Rü jexguma paxa nanawãxtagü ga guma tupauca ga taxüneärü íãxgü. <sup>31</sup>Rü jexguma Pauruxü

jamaxgüchaügu ga duüxügü, rü Romacüãx ga churaragüarü ãëxgacüxütawa nanguchiga ga ore na guxüwama ga Jerucharéüwa rü na nanuëxü ga duüxügü. <sup>32</sup>Rü jexgumatama ga guma churaragüarü ãëxgacü rü nanangutaquexexêê ga jema norü capitãügü namaã ga norü churaragü, rü paxa jema duüxügü íjexmagüxüwa naxí. Rü jexguma guma ãëxgacüxü rü jema churaragüxü nadaugügu ga duüxügü, rü ínajachaxächigü ga na Pauruxü jamaxgüxü. <sup>33</sup>Rü jexguma ga guma ãëxgacü rü Pauruçax nixü rü najajaxu. Rü nanamu na taxre ga curëtimaã na janaíxgüãxüçax. Rü nüxna naca na texê jixü, rü tacü naxüxü. <sup>34</sup>Notürü jema muxüma ga duüxügü rü toxica ga oremaã aita naxüe ga wüxichigü. Rü jexguma taxuacüma meã nüxü nacuaçgu ga tacüçax na nanuëxü, rü guma ãëxgacü rü nanamu na churaragüpatawa Pauruxü nagagüxü. <sup>35-36</sup>Rü jexguma churaragüpataarü toxõnewa nanguxgu ga Pauru, rü churaragü najangetaügü naxchaxwa ga jema muxüma ga duüxügü, jerü nanuëxüchi rü nawe nicaetanü rü nhanagürügü: —¡Jamaxüchi! —nhanagürügü.

#### **Pauru rü duüxügüpexewa nügüétüwa nidexa**

<sup>37</sup>Rü jexguma marü churaragüpatagu jamucuchigüchaüãgu rü Pauru rü Gregugawa guma ãëxgacüna naca rü nhanagürü: —¿Cuxü namexü na cumaã nüxü chixuxü i wüxi i ore? —nhanagürü. Rü nüma ga ãëxgacü

nanangãxũ rü nhanagürü: —E\_xna nüxũ cucuax na Gregugawa cuidexaxũ.  
 38 ¿Tama e\_xna cuma jiixũ i Ejitucũãx ga ãpaxüra rü duũxũgũxũ cunuẽxẽẽxũ na ãẽxgacũmaã nügü naãaixũcax rü dauxchitawa ga taxúema íxãpataxüwa cunagagũxũ ga 4000 ga jatügü ga máẽtaxũgü? —nhanagürü. 39Rü jexguma ga Pauru rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —Chama rü Judéu chixĩ, rü Tarsucũãx chixĩ. Rü Chiríchiaanewa rü jima nixĩ ja wüxi ja ããne ja taxüchine. Rü ngẽxguma curt me jixĩgu, rü cuxna chaca na duũxũgũmaã chidexaxũcax —nhanagürü. 40Rü jexguma ga guma ãẽxgacü rü: —Ngũ —nhanagürü. Rü nüma ga Pauru, rü churaragüpataarü toxõnegu nachinagü, rü naxunagümẽxẽ na nachiaçhixũcax ga duũxũgü. Rü jexguma nachiaçhiegü, rü Judégawa nidexa, rü nhanagürü nüxũ:

**22** 1—Pa Chautanũxũgũx, jrü choxũ iperũxĩnũẽ i ngẽma nhuxma tá pemaã nüxũ chixuxũ na chaugüetüwa chidexaxũcax! —nhanagürü. 2Rü jexguma nüxũ naxĩnũẽgu ga na Judégawa namaã jadexaxũ, rü jexeraãcü inajarüchianegü. Rü jexguma namaã jadexagu ga Pauru, rü nhanagürü: 3—Chama rü Judéu chixĩ, rü Chiríchiaaneãrü ããne ga Tarsugu chabu. Notürü dama ããne ja Jerucharéüwa chaja, rü Gamariéu nixĩ ga chorü nguxẽẽruũ. Rü meãma nawa changux ga guxũma ga mugü ga nuxcũmaũgũxũ ga tórü oxigü nagu íxũ. Rü guxũguma naxcax chadau na guxũma i chorü ngúchaũmaã Tupanaãxũ chapuracũxũ, ngẽxgumarüũ i guxãma i pema i nhuxmax. 4—Rü

chama ga ãpa rü poraãcü nawe chingẽchigü ga jema Ngechuchuaxũ jaxõgũxũ na chanaãaixũcax. Rü íchanajauxũ, rü chanapocue ga muxũma ga jema jaxõgũxũ ga jatüxũgü rü ngexũgü. 5—Rü nüma ja paigüeru rü guxũma i tupauca ja taxũneãrü ãẽxgacügü i jaguãxgü rü nüxũ nacuaxgü na aixcuma jiixũ i nhaã chorü ore. Jerü nümagü rü choxna nanaxãgü ga popera na choxũ nangũxẽẽgũxũcax ga tatanũxũgü ga Judégü ga Damacuwa jexmagũxũ. Rü jema Damacuwa chaxü na naxcax çajadauxũcax ga jema Ngechuchuaxũ jaxõgũxũ, rü nuã Jerucharéüwa na chanagagũxũcax rü nuxã çajapocuexũcax.

#### Pauru nüxũ nixu na nhuxãcü Ngechuchuaxũ jaxõõxũ

6—Notürü jexguma namagu chixüjane rü marü chingaicaxgu ga Damacuwa na changuxũ, rü meãma tocuchigu nixĩ ga jexguma. Rü ngürüãchi wüxi ga omü ga poraxũ ga dauxüwa ne baxixũ rü choxũ nabaxi. 7—Rü nhaxtüanegu çajangu, rü nüxũ çaxĩnũ ga wüxi ga naga ga nhaxũ choxũ:

“Pa Chaurux, ¿tüxcüũ nawe cuingẽchigü i ngẽma duũxũgü i choxũ jaxõgũxũ?” nhaxũ. 8—Rü jexguma ga chama rü chanangãxũ, rü nhacharügü: “¿Rü texẽ cuixĩ Pa Corix?” nhacharügü. Rü nüma ga jema naga rü choxũ nangãxũ, rü nhanagürü: “Chama nixĩ i Ngechuchu ja Nacharétucũãx, rü chorü duũxũgü nixĩ i ngẽma nawe cuingẽchigũxũ”, nhanagürü choxũ. 9—Rü jema chamücügü rü nüxũ nadaugü ga jema

omü, rü naḅaixãchiãëgü, notürü tama nüxü naxĩnüë ga jema naga ga chamaã idexaxü. <sup>10</sup>—Rü nüxna chaca, rü nhacharügü ga chamax:

“¿Rü ṭacü tá chaxüxü, Pa Corix?”  
nhacharügü. Rü jexguma nhanagürü choxü ga Cori:

“¿Írúda, rü inachi, rü Damacuwa naxü, rü ngéma tá cumaã nüxü nixu ja wüxi ja jatü na ṭacü tá cuxüxü!” nhanagürü ga nüma ga Cori. <sup>11</sup>—Rü jexguma ga chama rü chixoxetü jema omüëmamaã, rü jemacax ga jema chamücügü rü chaḅmexgu jangígüãcüma choxü nigagü, rü jemaãcü Damacuwa changu. <sup>12</sup>—Rü jéma najexma ga wüxi ga jatü ga Ananíãgu ãëgacü. Rü nüma nixi ga wüxi ga jatü ga aixcuma Tupanaga ñncü, rü nüma rü meãma najanguxëë ga jema mugü ga Muisé ñmatüxü. Rü guxüma ga Judéugü ga Damacuwa jexmagüxü, rü meã nachíga nidexagü. <sup>13</sup>—Rü nüma ga Ananíã rü choxü ñnajaḅau. Rü jexguma chauxütawa nanguxgu rü nhanagürü choxü:

“Pa Chaueneë Pa Chaurux, ¿wenaxãrü ingoxnaxëtü!” nhanagürü. Rü jexgumatama wenaxãrü chingoxnaxëtü rü meãma nüxü chadau. <sup>14</sup>—Rü jexguma nhanagürü ta:

“Jima Tupana ja nuxcümaxügüxü ga tórü oxigüarü Tupana cuxü naxuneta na nüxü cucuáxüçax i norü ngúchaü, rü na nüxü cudauxüçax ja jima Cristu ja mecü, rü naãxwatama nüxü cuxĩnüxüçax i naga. <sup>15</sup>—Erü cuma tá nixi i guxü i duüxügümaã nüxü cuixuchigaxü ga nhuxãcü na Tupanaxü cudauxü rü cumaã jadexaxü. <sup>16</sup>—¿Rü nhuxma rü marü taxuüma ícunanguxëë!

¿Rü írúda rü ñnabaie! ¿Rü Cori ja Ngechuchuégagu naxçax ñnaca na cuxü nüxü nangechaüxüçax i curü pecadugü!” nhanagürü choxü.

**Pauru nüxü nixu na nhuxãcü  
Tupana namuxü na jema tama  
Judéugü ixígüxütanüwa naxüxüçax**

<sup>17-18</sup>—Rü jexguma Jerucharéüçax chataeguxgu, rü tupauca ga taxünewa chaxü na jéma chajumuxëxüçax. Rü changoxetü, rü nüxü chadau ga Cori ja Tupana. Rü nhanagürü choxü:

“¿Napaxaãë, rü inaxüächi i nuã Jerucharéüwa, erü duüxügü rü täüxütama naga naxĩnüë i ngéma ore i chauchiga nüxü cuixuxü!” nhanagürü. <sup>19</sup>—Rü chama chanangãxü, rü nhacharügü:

“Pa Corix, nüma i duüxügü rü nüxü nacuaçgü ga chama na jíixü ga guxüne ga ngutaquexepataügüwa chaxüxü rü íchanajauxüxü rü chanapocuxü rü chajaçuaixgüxü ga jema cuxü jaxögüxü. <sup>20</sup>—Rü jexguma jamaxgüãgu ga guma curü duücü ga Estéwãü ga curü orearü uruü, rü chatatama jéma chajexma, rü chorü me nixi ga na jamaxgüãxü. Rü chama nixi ga nüxna chadauxü ga naxchiru ga jema jamaxgüxü”, nhacharügü nüxü. <sup>21</sup>—Notürü nüma ga Cori rü nhanagürü choxü:

“¿Rü paxa cugü namexëë rü inaxüächi! Erü jaxügüxü i nachüãnegüwa i ngéma duüxügü i tama Judéugü ixígüxütanüwa tá cuxü chamu” —nhanagürü.

**Churragüarü ãëçgacümexëwa  
najexma ga Pauru**

<sup>22</sup>Rü jexguma Pauru jema nhaxgu rü jexma najacuaxëëgü ga na meã nüxü

inaxĩnũẽxũ ga jema duũxũgũ. Rũ jexguma aita naxũẽcũma nhanagũrũgũ: —ĩNoxtacũma pejamã! Rũ name nixĩ i na najuxũ rũ ngẽxma na janaxoxũ —nhanagũrũgũ. <sup>23</sup>Rũ jexguma aita naxũegu, rũ norũ dejuxũchirumaã nibuatanũcũũ, rũ atẽxeanexũ dauxũ niwogũtanũcũũ. <sup>24</sup>Rũ jexguma jemaxũ nadaxgu ga churaragũarũ ãẽxgacũ, rũ nanamu ga churaragũpataga na jamucuchigũãxũcax ga Pauru. Rũ nanamu na poraãcũ naçuaixgũãxũcax na jadexaxũcax na nũxũ nacuaũxũcax ga tũxcũũ jĩixũ na jemaãcũ nachigamaã aita naxũexũ ga duũxũgũ. <sup>25</sup>Rũ jexguma marũ janaĩxgũãgu na naçuaixgũãxũcax, rũ Pauru nũxna naca ga jema capitãũ ga jẽma jexmaxũ, rũ nhanagũrũ: —¿Ejna pexmẽxwa nangẽxma na penaçuaixixũ i wũxi i Romacũãx ega tama nũxna pecaxiraga? —nhanagũrũ. <sup>26</sup>Rũ jexguma jemaxũ naxĩnũgu ga capitãũ, rũ guma churaragũarũ ãẽxgacũxũtawana xũ, rũ namaã nũxũ nixu, rũ nhanagũrũ: —¿Tãcũ tá cuxũ? Erũ nhaã jatũ rũ Romacũãx nixĩ —nhanagũrũ. <sup>27</sup>Rũ jexguma ga guma churaragũarũ ãẽxgacũ, rũ Paurucax nixũ, rũ nũxna naca rũ nhanagũrũ nũxũ: —¿Aixcuma jĩixũ na Romacũãx cuiixũ i cumax? —nhanagũrũ. Rũ nũma ga Pauru nanangãxũ, rũ: —Ngũ —nhanagũrũ. <sup>28</sup>Rũ jexguma ga guma churaragũarũ ãẽxgacũ rũ nanangãxũ, rũ nhanagũrũ: —Chama rũ poraãcũ choxũ naxãtanũ na Romacũãx chaugũ chixixẽẽxũ —nhanagũrũ. Rũ jexguma nachonagũ ga Pauru, rũ nhanagũrũ: —Notũrũ i chama rũ woetama chorũ bucũma Romacũãx chixĩ —nhanagũrũ. <sup>29</sup>Rũ

jexgumatama nũxna nixĩgachi ga jema Pauruxũ çuaixgũchaũxũ. Rũ nũmatama ga jema churaragũarũ ãẽxgacũ rũ ta namũ ga jexguma nũxũ nacuaçgu ga Romacũãx na jĩixũ ga Pauru, jerũ marũ curẽtimaã najanaĩxchirex.

**Judẽgũarũ  
ãẽxgacũgũtũcumũpexewa  
najexma ga Pauru**

<sup>30</sup>Rũ jema churaragũarũ ãẽxgacũ meãma nũxũ nacuaçchaũ ga tũxcũũ na ĩnaxuaxũgũãxũ ga jema Judẽgũ. Rũ jemacax ga moxũãcũ rũ nanamu na nangutaquẽxegũxũcax ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ guxũma ga jema ãẽxgacũgũtũcumũ ga Judẽgũarũ. Rũ najawẽgũ ga Pauruarũ curẽti rũ jẽma ãẽxgacũgũpexewa nanagãgũ.

**23** <sup>1</sup>Rũ Pauru meãma nũxũ nadawenũ ga jema ãẽxgacũgũ, rũ nhanagũrũ nũxũ: —Pa Chautanũxũgũx, chatatama nũxũ chacuax rũ guxũguma meã chamaxũ ga Tupanapexewa nhũxmata nhama i ngunexũwa nangu —nhanagũrũ. <sup>2</sup>Rũ jexguma ga jema paigũeru ga Ananĩã rũ nanamu ga jema Pauruarũ ngaicamana jexmagũxũ na naãxwa tajamãxgũxũcax. <sup>3</sup>Rũ jexguma ga Pauru rũ nhanagũrũ nũxũ: —Tupana tá cuxũ napẽax, Pa ãẽxgacũx. Cuma rũ dũxẽtũwaxica cume notũrũ aixepena rũ nachixẽ i curũ maxũ. Rũ nhũxma rũ ngẽma curũto na Muĩsẽ ũmatũxũ i mugũ nũxũ ixuxũãcũma choxna çuaxũcax. Notũrũ wũxi i chixexũ cuxũ erũ cumatama rũ tama naga cuxĩnũ i ngẽma Tupana tũxũ muxũ erũ cunamu na choxũ napẽaxũcax —nhanagũrũ ga Pauru. <sup>4</sup>Rũ jexguma ga

jema jexmagüxũ rü nhanagürügü:  
—¿Tüxcüũ i ngẽmaãcü tacü namaã  
cuixugüxũ i paigüeru ja Tupana nüxũ  
unetacü? —nhanagürügü. <sup>5</sup>Rü Pauru  
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Tama nüxũ  
chacuax, Pa Chautanüxügüx, na  
paigüeru jüxũ. Erü Tupanaãrü ore i  
ümatüxüwa nüxũ tadau rü nhanagürü:

“¡Tama curü ãëxgacümaã chixexũ  
cuixugü!”

nhanagürü. <sup>6</sup>Rü jexguma nüxũ  
nacuaxgu ga Pauru ga na Chaduchéugü  
jüxũ ga togü, rü na Parichéugü jüxũ ga  
togü, rü jema ãëxgacügüpezewa  
tagaãcüma nhanagürü: —Pa  
Chautanüxügüx, chama rü Parichéu  
chixĩ, rü Parichéu nane chixĩ. Rü  
ngẽmacax choxna pecagü i nhuxmax,  
erü chajaxõ i wena tá na namaxëxũ i  
juexũ —nhanagürü. <sup>7</sup>Rü jexguma jema  
nhaxgu ga Pauru, rü jema Parichéugü rü  
Chaduchéugü rü inanaxügüe ga  
nügümaã na ijaporagaexũ, rü jexma  
nügü nitoje ga jema ngutaquexewa.  
<sup>8</sup>Erü ngẽma Chaduchéugü nagu  
ruxĩnüëgu rü tama wena namaxë i  
ngẽma juexũ, rü nataxuma i orearü  
ngerüügü i dauxücüãx, rü nataxuma i  
naãëgü —nhanagürügü. Notürü ngẽma  
Parichéugü rü najaxõgü na nangëxmaxũ  
i guxüma i ngẽma. <sup>9</sup>Rü jemacax guxüma  
aita naxüe. Rü nhuxmachi nhuxre ga  
ngüxëëruügü ga Muísëarü mugüwa  
nguxëëtaegüxũ ga Parichéugütücumüwa  
ügüxũ rü inachigü, rü nhanagürügü:  
—Toxcax rü taxuüma i chixexũ naxü i  
nhaã jatü. Bexmana wüxi i tacü rü naãë  
namaã nidexa rü exna wüxi i orearü  
ngerü i dauxücüãx —nhanagürügü.  
<sup>10</sup>Rü jexeraãcü norü numaã

nanaxixãchiãëgü ga jema duüxügü. Rü  
jemacax naxoegaãë ga guma  
churaragüarü ãëxgacü ga na Paurugu  
nagaugügüchaüxũ. Rü norü  
churaragüxũ namu na jéma  
duüxügütanüwa Pauruxũ napugüxücax  
rü wena churaragüpatawa na  
nagagüãxücax. <sup>11</sup>Rü moxüãcüarü  
chütaxügu Paurucax nangox ga Cori ga  
Tupana, rü nhanagürü nüxũ: —¡Rü  
nataãë! Rü ngëxgumarüü i núma  
Jerucharëüwa choxü na cuixuchigaxũ,  
rü ngëxgumarüü tá ta nixĩ i Romawa na  
choxü cuixuchigaxũ —nhanagürü ga  
Tupana.

#### **Judéugü naxcax nadaugü na nhuxãcü Pauruxũ jamaxgüchaüxũ**

<sup>12</sup>Rü moxüãcü, rü nhuxre ga Judéugü  
rü nügümaã inaxunetagu ga tãxüütáma  
na nachibüexũ rü naxaxegüxũ  
nhuxmatáta Pauruxũ jamaxgü. Rü  
nhanagürügü: —Tachixexügü tã ega  
tacü ingõxgügu naxüpa na jamáxũ i  
Pauru —nhanagürügü. <sup>13</sup>Rü 40 arü  
jexera ga jatügü nixĩ ga jema nügümaã  
ixunetagüxũ. <sup>14</sup>Rü paigüarü  
ãëxgacügütanüwa rü ãëxgacügü ga  
jaguãxgütanüwa nangugü, rü  
nhanagürügü nüxũ: —Marü togümaã  
itaxuneta rü tachixexügü tã ega tacü  
tangõxgügu naxüpa na tajamáxũ i  
Pauru. <sup>15</sup>Rü name nixĩ i pema rü ngẽma  
togü i pexrüü ãëxgacügütücumüwa  
ügüxũ, rü churaragüarü ãëxgacüna  
naxcax pejacagü i nhuxma na moxü  
wena pepexewa nagagüãxücax i Pauru.  
¡Rü namaã nüxũ peixu na  
penaxwaxegüxũ na meã nüxũ  
pecuáxchaüxũ i nachiga! Rü toma rü tá



marü ítamemare na namagu tajamáxüçax naxüpa na ínanguxü —nhanagürügü. <sup>16</sup>Notürü ngíne ga Pauruejax rü nüxü nacuáchiga ga Pauruxü na jamángxüchaüxü, rü jemacax churaragüpatawa naxü na Paurumaã nüxü janaxuxüçax. <sup>17</sup>Rü Pauru naxçax naca ga wüxi ga capitáü, rü nhanagürü nüxü: —¡Curü äëxgacüxütawa naga i nhaã ngextüxüxü, erü nüxü nangëxma i ore i namaã nüxü jaxuxchaüxü! —nhanagürü. <sup>18</sup>Rü jema capitáü rü äëxgacüxütawa nanaga ga jema ngextüxüxü. Rü nhanagürü nüxü: —Ngëma pocuxü i Pauru rü chauççax naca, rü choxna naca na nuã cuxütawa chanagaxüçax i nhaã ngextüxüxü, erü nüxü nangëxma i ore i cumaã nüxü jaxuxchaüxü —nhanagürü. <sup>19</sup>Rü naxmexgu jajauxächíácüma toxnamana nanaga ga äëxgacü, rü jéma nüxna naca rü nhanagürü: —¡Tacü jíixü i ngëma chamaã nüxü cuixuxchaüxü? —nhanagürü. <sup>20</sup>Rü nüma ga ngextüxüxü nanangäxü, rü nhanagürü: —Ngëma Judéugü, rü nügümaã inaxunetagü na cuxna naxçax nacagüxüçax na moxü Judéugüarü äëxgacügütücumüpexewa na cunagaxüçax i Pauru. Rü tá cumaã nüxü nixugü na meã nüxü nacuxgüchaüxü i nachiga. <sup>21</sup>—¡Notürü tãüxütama nüxü cujaxõ! Erü 40 arü jexera i jatügü rü marü nügümaã inaxunetagü, rü nhanagürügü: “Tachixexügügü tá ega çacü ingõxgügu rü exna ixaxegügu naxüpa na jamáxü i Pauru”, nhanagürügü. Rü nhuxma rü marü ínamemare, rü namagu nananãixgü, rü curü orexicatama nixí i nhuxma

ínanguxëëgüxü —nhanagürü. <sup>22</sup>Rü jexguma ga äëxgacü rü ínajamu ga jema ngextüxüxü, rü nüxna naxäga na taxüemaã nüxü jaxuxüçax ga na namaã nüxü jaxuxü ga jemachiga.

### Äëxgacü ga Ferixütawa Pauruxü namu

<sup>23</sup>Rü jexguma ga guma äëxgacü rü taxre ga norü capitáüçax naca, rü nhanagürü nüxü: —¡Penamexëë i 200 i churaragü i nacutümaãmare íxü, rü 70 i churaragü i cowarutagu íxü, rü 200 i churaragü i wocaxemaã íxänxü na 9 arü ngoragu i chütacü Checharéawa naxüçax! <sup>24</sup>—¡Rü ngëxgumarüü ta penamexëë i nhuxre i cowarugü i Pauruçax na tórü äëxgacü i Ferixütawa naxüçax rü na taxüüma nüxü üpetüxüçax i namawa! —nhanagürü. <sup>25</sup>Rü jema capitáügümaã jéma nanamu ga wüxi ga popera ga nhaxü:

<sup>26</sup> “Chama i Cráudiu Ríchiu, rü cuxü charümoxë Pa Äëxgacü ja Mecüxüchi Pa Ferix. <sup>27</sup>Rü jima jatü ja cuxçax ngëma chanamucü, rü Judéugü najajauxgü rü wixgüxüchi taç najamãngxü. Notürü jexguma nüxü chacuáchigagu na Romacüãx na jíixü, rü jéma chaxü chorü churaragümaã, rü nüxna chanapu. <sup>28</sup>Rü nüxü chacuáxchaü ga çacü ga chixexümaã na ínaxuaxügüãxü, rü jemacax Judéugüarü äëxgacügütücumüpexewa chanaga. <sup>29</sup>Rü jexguma nüxü chacuçax ga na Judéugüarü muchigacaxmare na

ínaxuaxüügüãxü. Notürü taxuüma  
ga chixexü naxü na tüxcüü  
jamáxüçax rü napocuxüçax.

<sup>30</sup>Notürü jexguma nüxü  
chacuáchigagu ga na nügümaã  
inaxunetaxü ga Judégu ga na  
jamaxgüãxüçax, rü jexgumatama  
nagu charüxínü na cuxütawa  
chanamuxü. Rü jema  
ínaxuaxüügüxü, rü namaã tá nüxü  
chixu na cuxütawa naxü rü  
cumaã nüxü na janaxugüxüçax  
na tacüçax ínaxuaxüügüãxü”,

nhanagürü. <sup>31</sup>Rü jema chütaxügu inaxiãchi  
ga jema churaragü, jexgumarüü ga norü  
ãëxgacü na namuxürüü. Rü Pauruxü  
nigagü nhüxmata Átipátiwa nangugü. <sup>32</sup>Rü  
moxüãcü rü nawoegu ga jema churaragü  
ga nacutümaãmare ixü rü naxpataüwa  
naxü. Rü jema churaragü ga cowaütagu  
ixü, rü Paurumaã inaxiãma. <sup>33</sup>Rü jexguma  
Checharéawa nangugügu, rü ãëxgacü ga  
Ferina nanaxã ga jema popera, rü Pauruxü  
rü ta inamugü. <sup>34</sup>Rü jexguma nüxü  
nadaumatügu ga popera ga ãëxgacü ga  
Feri, rü Pauruna naca ga ngextácüãx na  
jüxü. Rü jexguma nüxü nacuxgu ga na  
Chiríchiaanecüãx jüxü, rü nhanagürü nüxü:  
<sup>35</sup>—Cuxü tá icharüxínü i ngëxguma  
ínangugügu i ngëma cuxü íxuxüügüxü  
—nhanagürü. Rü jexguma nanamu ga  
churaragü na wüxi ga ucapu ga ãëxgacü ga  
Erudipatawa jexmaxüwa nüxna na  
nadaugüxüçax.

#### Pauru rü ãëxgacü ga Feripexewa nügüétüwa nidexa

**24** <sup>1</sup>Rü wüximeëxpüx ga ngunexü  
ngupetügu, rü Jerucharéüwa  
ne naxü ga paigüeru ga Ananíã, namaã

ga nhuxre ga ãëxgacügu ga jaguãxgü rü  
wüxi ga jatü ga meãma dexaxü cuáxü  
ga Téturu ga naéga. Rü nümagü rü  
ãëxgacü ga Ferixütawa naxü na namaã  
nüxü janaxugüxüçax ga tüxcüü Pauruxü  
na ínaxuaxüügüxü. <sup>2</sup>Rü jexguma Pauruxü  
jéma nagagügu, rü inanaxügu ga Téturu  
ga nüxü na jaxuxü, rü nhanagürü:

—Moxëxüchima i cuma Pa ãëxgacü  
Pa Ferix, erü cugagu nixü i meãma toxü  
naxüpetüxü i nuã. Rü cugagu nixü i nuã  
i nhama i nachüãnëwa na toxü  
nangëxmaxü i muxüma i mexügu. <sup>3</sup>Rü  
moxë cuxna taxã erü guxüwama rü  
guxüguma cuxütawa tanajauxgü i  
guxüma i ngëma mexügu Pa  
ãëxgacüxüchima, Pa Ferix. <sup>4</sup>Notürü  
tama jexeraãcü cuxü chachixewechaü.  
Rü ngëmacax cuxna chaca na paxaãchi  
meã toxü icurüxínüxü. <sup>5</sup>Rü nhüxma rü  
wüxi i orexü cumaã chixuxchaü. Rü  
marü nüxü tatau i nhaã jatü rü wüxi i  
ãaawëanerüü na jüxü, erü chixexümaã  
najaxucuxëgü i Judégu i guxü i  
naãnëwa na nügu jatojexüçax. Rü nüma  
nixü i norü ãëxgacü i ngëma duüxügu i  
nüxü jaxögüxü i Ngechuchu i  
Nacharéüçax. <sup>6</sup>Rü toma tajajauxgü i  
nhaã jatü ga jexguma tupauca ga taxüne  
naxüxaxëçhaügu. Rü torü mugü tomaã  
nüxü ixuxüãcüma nüxna tacagüchaü.  
<sup>7</sup>Notürü ínangu ga churaragüarü  
ãëxgacü ga Ríchiu, rü muxüma ga norü  
churaragümaã toxna nanapu. Rü toma i  
ínaxuaxüügüxe, rü toxü namu na  
cuxütawa taxüxüçax. <sup>8</sup>Rü nhüxma rü  
marü name i cumatama nüxna cuca i  
ngëma Pauru na nüxü cucuáxüçax na  
aixcuma jüxü i guxüma i ngëma naxçax  
ítanaxuaxüügüxü i tomach —nhanagürü.

9Rü jema togü ga Judéugü rü ta, rü nhanagürügü: —Rü aixcuma nixí i ngêma ore —nhanagürügü. 10Rü jexguma ga guma âêxgacü ga Feri rü naxmexmaã Pauruxü naxuneta na jadexaxüçax. Rü jexguma ga Pauru, rü nhanagürü: —Chorü taãémaã cupexewa chaugüçax chidexa, erü nüxü chacuax na mucüma ga taunecü nhama i nachiiãneãrü âêxgacü cuiixü. 11Marü name i cumatama naxçax ícuca, erü 12 i ngunexüxícatama nangupetü ga na Jerucharéüwa changuxü na Tupanaxü chajarücuaxüüxüçax. 12Rü bai ga tupauca ga taxünewa, rü bai ga ngutaquexepataügüwa, rü bai ga ngürüanewamare ga íãnewa choxü nadaugü ga Judéugü ga na texémaã íchoporagacüüxü, rü na chananuêxêxü ga duüxügü. 13Rü nhuxma i nhaã duüxügü i choxü íxuaxügüxü, rü bai i wüxiwaxüra cuxçax nanangoxêégü na aixcuma jixü i ngêma naxçax choxü ínaxuaxügüxü. 14Notürü cumaã nüxü chixu, rü nuxcümaxügüxü ga chorü oxigüarü Tupanaãxü nixí i chapuracüxü ngêxgumarüü i choxü na nanaxwaxexü ja Ngechuchu ja Cristu ja nüxü chajaxöcü. Rü ngêma nixí i nümagü i Judéugü naxugüãgu rü na:

“Tomare i ore”, nhagüxü. Rü aixcuma nüxü chajaxö i guxüma i Tupanaãrü mugü ga Muísé ümatüxü rü guxüma i Tupanaãrü ore ga nuxcümaxügüxü ga norü orearü uruügü ümatügüxü. 15Rü chama rü ta jema nuxcümaxügüxürüü Tupanaãxü chajaxö. Rü naxrüü chajaxö rü tá wena na namaxëxü i ngêma juexü i mexügü rü chixexügü. 16Rü ngêmacax nixí i guxügüma meã chaugüna

chadauxü na chauãêwatama nüxü chacuáxüçax na chamexü i Tupanapexewa rü duüxügüpexewa. 17Rü dücax, Pa ãêxgacüx, rü nhuxre ga taunecü togü ga nachiiãnegu chixügü, rü düxwaxarü chauchiüãneçax wena chataegu na nuã chanangexüçax ga dïëru ga namaã nüxü charüngüxêêchaüxü i chautanüxügü i Judéugü i nüxü nataxuxü, rü nuã Tupanana chanaxãxüçax i chorü ãmaregü. 18-19Rü jema ngunexügu rü tupauca ja taxünewa Tupanana íchanaxã ga chorü ãmaregü, nawena na chaugü chamexêêxü ga Tupanapexewa. Rü tama muxü ga duüxügümaã chajexma, rü tama chananuêxêë ga duüxügü ga jexguma nhuxre ga Judéugü ga Áchiaanecüãx choxü daugügu ga jéma tupauca ja taxünewa. Rü ngêmagü chi nixí i nhuxma nuã íxü na choxü ínaxuaxügüxüçax ega ãacü nüxü ngêxmagu i chauchiga. 20Rü ngêxguma tama ãacü nüxü ngêxmagu ga jema tupauca ja taxünewa choxü daugüxü, jrü êcü nhaã nhuxma nuxmagüxü cumaã nüxü ixügü na ãacü ga chixexüxü chawa nadaugüxü ga jexguma Judéugüarü ãêxgacügütücumüpexewa chajexmagu! 21Rü nhaxüxícatama nixí ga chorü ore ga tagaãcü namaã chachonagüxü ga jexguma jema ãêxgacügüpexewa chajexmagu:

“Rü nhuxma rü choxna pecagü erü chama chajaxö i wena tá na namaxëxü i juexü”, nhacharügü ga jexguma —nhanagürü ga Pauru. 22Notürü ga Feri rü meã nüxü nacuax ga jema Cristuaxü jaxöchiga. Rü jemacax ga jexguma

Pauruaru orexũ naxĩnũgu, rü ñnaxachaxãchi ga na nüxna naçaxũ, rü nhanagürü Judéugũxũ: —Ngëxguma churragüarü ãëxgacü ja Ríchiu núma ùxgu, rü tá meãma nüxũ chachuax i ngëma naxçax ípenaxuaxũxũ —nhanagürü. <sup>23</sup>Rü jexguma ga Feri rü norü capitãũxũ namu ga na Pauruna nadauxũçax. Notürü tama nanapocuxũchi, rü tama nanachuxu ga na naxũtagu naxĩãneãxũ ga namüçügü, rü nüxũ na nangũxëëgũxũ. <sup>24</sup>Rü nhuxre ga ngunexũ marü ngupetügu rü wena jéma naxũ ga Feri ngĩmaã ga naxmãx ga Drusíria ga Judéu ixĩcü. Rü Pauruçax najacaxëë, rü nüxũ naxĩnũ ga jema ore ga Pauru namaã nüxũ ixuxũ ga Cristuaxũ na jaxõxũchiga. <sup>25</sup>Notürü jexguma Pauru meãma namaã nüxũ ixuxgu na nhuxãcü Tupana naxwãxexũ na meã imaxũxũ rü nhuxãcü nanaxwãxexũ na tórü maxũmaã meã icuãxũ rü nhuxãcü tá tüxna naçaxũ i tórü maxũchiga, rü poraãcü nabaixãchiãë ga Feri. Rü düxwa nhanagürü nüxũ: —jËcü íixũ i nhuxmax! Rü ngëxguma nhuxguacü icharüxãxmaregu, rü wena táxarü cuxçax changema —nhanagürü. <sup>26</sup>Jerü Feri ínananguxëë na Pauru chi díëru nüxna ixãxũ na jangéãxũçax, rü jemacax muëxpüxcüna naxçax nangemaxũ, rü namaã nidexaxũ. <sup>27</sup>Rü taxre ga taunecü jemaãcü nixĩgü. Rü ínanguxuchi ga Feri ga na ãëxgacü jĩxũ, rü nachicüü ningucuchi ga Pórchiu ga Festu. Notürü nüma ga Feri, rü Judéugümaã nügü namecümãxëëchaũ, rü jemacax tama ínananguxuchixëë ga Pauru.

### Ãëxgacü ga Festupëxewa najexma ga Pauru

**25** <sup>1</sup>Rü Checharéawa nangu ga Festu na jéma ãëxgacüxũ jaxüçuxũçax. Rü marü tamaëxpüx ga ngunexũ jéma najexmagu, rü wenaxãrü inaxũãchi, rü Jerucharéüwa naxũ. <sup>2</sup>Rü jéma Jerucharéüwa rü jema paigüarü ãëxgacügü rü Judéugüarü ãëxgacügü rü Pauruxũ ínaxuaxũgü Festupëxewa. <sup>3</sup>Rü naxçax ínacagü ga Jerucharéüwa Pauruxũ na namuxũçax. Jerü nümagü rü nagu narüxĩnüë na namagu jacuxëüğüãxũ na jexma jamãxgüãxũçax. <sup>4</sup>Notürü ga Festu rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —Checharéagu napocu i Pauru, rü chama rü tá paxa ngëma Checharéawa chaxũ. <sup>5</sup>Rü ngëmacax name nixĩ i perü ãëxgacügü rü chawe narüxĩ i Checharéawa, rü ngëxguma tacü rü chixexũ naxüxgu i ngëma jatü, rü ngëma tá nixĩ i chamaã nüxũ peixugüxũ —nhanagürü. <sup>6</sup>Rü maneca 8 rü exna 10 ga ngunexũ Jerucharéüwa najexma ga Festu, rü nhuxmachí Checharéacax nataegu. Rü jexguma ínanguxguarü moxũãcü rü jema nachica ga ngextá duũxũgüna ínaçaxũwa naxũ, rü jéma najarüto norü toçhixaxũwa. Rü Pauruçax nangema na jéma napëxewa nagagüãxũçax. <sup>7</sup>Rü jexguma jexma jaxüçuxgu ga Pauru, rü jema Judéugü ga Jerucharéüwa ne íxũ, rü naxçax naxĩ. Rü muxüma ga chixexüğümaã ínanaxuaxũgü. Notürü taxuwama nüxũ nüxũ nadauxëë na aixcuma jĩxũ ga jema naxçax ínaxuaxüğüãxũ. <sup>8</sup>Rü jexguma ga Pauru rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, taxuũma ga chixexũ namaã

chixugü ga jema mugü ga Muísê úmatixü, rü bai ga tupauca ja taxünemaã, rü bai ga ãëxgacü ja Chécharumaã —nhanagürü. <sup>9</sup>Notürü núma ga Festu rü Judéugümaã nügü namecümaxeêchaü, rü jemacax Pauruna naca, rü nhanagürü nüxü: —¿Cunaxwaxexü na Jerucharéüwa cuxüxü na ngéma cuxna chaçaxüçax naxçax i guxüma i ngéma naxçax cuxü ínaxuaxügüxü? —nhanagürü. <sup>10</sup>Rü jexguma ga Pauru rü nanangãxü, rü nhanagürü: —Chama rü cupexewa changëxma na choxna cuçaxüçax, erü cuma nixi i cuxü naxunetaxü i ãëxgacü ja tacü ja Chécharu na ãëxgacü cuíxü i núma. Rü ngëmacax chanaxwaxe i nuã choxna cuca. Erü taxuüma i chixexü chaxü i Judéugümaã, ngëxgumarüü i cuma meãma nüxü cucuax. <sup>11</sup>Ngëxguma chi tacü i chixexü chaxüxgu rü marü name na naxçax choxü jamaxgüxü, rü marü name i na chajuxü. Notürü ngëxguma nataxüxguma i tacü i aixcuma ixixü i ngéma naxçax choxü ínaxuaxügüxü, rü taxuacüma texé Judéugüna choxü tamu. Rü naxçax íchaca na numatama ja ãëxgacü ja tacü ja Chécharu choxna naçaxüçax —nhanagürü ga Pauru. <sup>12</sup>Rü jexguma ga Festu rü norü ucuxëruügü ga ãëxgacügümaã nidexa, rü nhüxmachi nhanagürü Pauruxü: —Marü naxçax ícuca na ãëxgacü ja tacü ja Chécharu cuxna çaxüçax. Êcü, nhüxma rü naxütawa tá cuxü chamu —nhanagürü.

**Ãëxgacü ga Agripapexewa  
najexma ga Pauru**

<sup>13</sup>Rü nhuxre ga ngunexü ngupetügu, rü Checharéawa nangugü ga Judéugüarü ãëxgacü ga Agripa rü

naëjax ga Bereníche, na Festuxü janamoxëgüxüçax. <sup>14</sup>Rü marü nhuxre ga ngunexü jéma najexmagügu, rü Agripamaã nüxü nixu ga Festu ga Pauruchiga, rü nhanagürü: —Nuã nangëxma i wüxi i jatü i pocuxü ga Feri tama ínguxuchixëëxü. <sup>15</sup>—Rü jexguma chama Jerucharéüwa chajexmagu, rü paigüarü ãëxgacügü rü Judéugüarü ãëxgacügü ga jaguãxgü rü ínanaxuaxügü, rü naxçax ínacagü na namaã chanaxueguxüçax rü na jamaxgüãxüçax. <sup>16</sup>—Rü chama chanangãxü, rü tama tocüma nixi i toma i Romacüãxgü i na tajamáxü i wüxi i duüxü ega tama nügüétüwa jadexaxíragu napexewa i ngéma ínaxuaxügüxü. <sup>17</sup>—Rü jemacax ga jexguma núma nangugügu ga jema Judéugü, rü jexgumaärü moxüãcü rü chorü tochicaxüwa chitocuchi na nüxna chaçaxüçax nachiga ga jema, rü jéma naxçax changema ga jema jatü. <sup>18</sup>—Notürü ga jema Judéugü ga ínaxuaxügüxü, rü taxuüma ga tacü ga chixexü ga chama íchananguxëëxüxü nixugü. <sup>19</sup>—Notürü norü Tupanachiga rü wüxi ga jatü ga Ngechuchichiga nixi ga jema nagu jadexagüxü. Rü núma ga Judéugü nüxü nixugü ga na najuxü ga jema Ngechuchu, notürü Pauru nüxü ixuxgu rü marü wena namaxü. <sup>20</sup>—Rü jexguma ga chama ga tama na nüxü chacuáxü ga nhuxücü tá chanamexëëxü ga jema guxchaxü, rü jemacax nüxna chaca ga Pauru ngoxi nanaxwaxe ga Jerucharéüwa na naxüxü, na jéma nüxna chaçaxüçax. <sup>21</sup>—Notürü núma ga Pauru naxçax ínaca ga na ãëxgacü ja tacü ja Chécharupexewa naxüxü na

nümatama ja Chécharu nüxna çaxüçax. Rü jemacax chanamu na meã nüxna nadaugüxüçax nhuxmata chama ãëxgacü ja Chécharuxütawa chanamux —nhanagürü. <sup>22</sup>Rü jexguma ga Agripa rü nhanagürü Festuxü: —Chama rü ta nüxü chaxinüchaü i norü ore i ngëma jatü —nhanagürü. Rü Festu nanangãxü rü nhanagürü: —Moxü tátama nüxü cuxinü —nhanagürü. <sup>23</sup>Rü moxüãcü jema ucapu ga ãëxgacügü íngutaqexegüxüwa nangugü ga Agripa rü Bereníche rü poraücü nangaxãëgü. Rü namaã ínangugü ta ga churaragüarü ãëxgacügü rü jema ãnecüãxgü ga corigüxüchi íxigüxü. Rü nhuxmachi Pauruçax nangema ga Festu na jema ãëxgacügüpexewa nagagüãxüçax. <sup>24</sup>Rü nhanagürü ga Festu: —Pa ãëxgacü Pa Agripax, rü Pa Guxãma i Pema ja Nuxmagüxe, nhaã nixi i ngëma jatü i nachigamaã jadexagüxü i guxüma i Judéugü. Rü chapexewa ínanaxuaxügü ga Jerucharéüwa rü núma rü ta. Rü guxüguma tagaücüma choxna naxçax nacagü na najuxü. <sup>25</sup>—Notürü i chama rü taxuüma i çacü i chixexü i naxüxü nawa chadau na naxçax jamáxü. Notürü nüma ga Pauru rü naxçax ínaca na ãëxgacü ja tacü ja Chécharu nüxna çaxü, rü ngëmacax nagu charüxinü na ngëma chanamuxü. <sup>26</sup>—Notürü taxuüma i ore i aixcuma íxixü i nachiga choxü nangëxma na chorü ãëxgacü ja Chécharuçax chanaxümatüxüçax. Rü ngëmacax chanamu na nuã pepexewa nagagüãxüçax, rü cuxçax türü nixi, Pa ãëxgacü Pa Agripax, na nüxna cuçaxüçax, na nüxü chacuáxüçax i çacü tá na chaxümatüxü naxçax ja ãëxgacü ja

Chécharu. <sup>27</sup>—Erü chauxçax rü tama name na ngextá namuxü i wüxi i pocuxü ega tama naxümatüxüragu nachiga na çacüçax ínaxuaxügüãxü.

#### Pauru rü ãëxgacü ga Agripapexewa nügüétüwa nidexa

**26** <sup>1</sup>Rü jexguma ga Agripa rü nhanagürü Pauruxü: —Marü name i nhuxma i cugüétüwa cuidexa —nhanagürü. Rü jexguma naxunagümexë ga Pauru, rü inanaxügü ga nügüétüwa na jadexaxü, rü nhanagürü: <sup>2</sup>—Chataãë, Pa ãëxgacü Pa Agripax, erü cupexewa chidexa i nhuxma na chaugüétüwa chachogüxüçax i guxüma i ngëma choxü na ínaxuaxügüxü i ngëma chautanüxü i Judéugü. <sup>3</sup>—Rü jexeraücü chataãë erü cuma nüxü cucuçax i guxüma i tocüma i toma i Judéugü, rü guxüma i Muisé ümatüxü i mugü i naxçax jadexagüxü i chautanüxügü. Rü ngëmacax cuxna chaca na meã choxü icurüxinüxüçax.

#### Pauruarü maxü naxüpa ga Ngechuchuxü na jaxõoxü

<sup>4</sup>—Rü guxüma i ngëma chautanüxügü i Judéugü rü nüxü nacuçaxgü ga nhuxücü na chamaxüxü ga natanüwa ga chauchiüãnewa rü Jerucharéüwa ga jexguma changextüxüüragu. <sup>5</sup>—Rü ngëxguma chauchigaxü jaxugüechaügu, rü nüma nüxü nacuçaxgü ga chama rü woetama Parichéu na chíixü. Rü toma i Judéugü i Parichéugü na tixigüxü, rü toma nixi i guxüma i totanüxü i Judéugüarü jexera na poraücü tanaxaurexü i ngëma tocüma. <sup>6</sup>—Rü nhuxma i ngëma chautanüxügü i

Judéugü rü nuã pepexewa choxũ  
nagagü erü chajaxõ na Cristugagu  
nangêxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ,  
jema Tupana nuxcúmaxũgüxũ ga torü  
oxigúmaã inaxunetaxũrüü. <sup>7</sup>—Rü  
guxũma i totanũxũgü i Judéugü rü  
ínananguxêégü na nüxũ nadaugüxũ rü  
tá na janguxũ i ngêma uneta. Rü  
ngêmacax Tupanaxũ nicuaxũgü rü  
guxũguma i ngunecü rü chütacü rü  
Tupanaãxũ napuracüe. Rü chama rü ta  
íchananguxêê na nüxũ chadauxũ rü tá  
na janguxũ i ngêma uneta, rü ngêmacax  
nixĩ, Pa ãêxgacüx, i nhuxma i choxũ  
ínaxuaxũgüxũ i ngêma chautanũxũgü i  
Judéugü. <sup>8</sup>—¿Rü tüxcüü tama pejaxõgü  
na Tupana wena namaxêxêxũ i ngêma  
juexũ?

**Pauru rü nüxũ nixu ga nhuxacü  
jema jaxõgüxũwe na jangêchigüxũ**

<sup>9</sup>—Rü chama nagu charüxinügu ga  
noxri rü name ga muxũma ga chixexũ  
namaã na chaxüxũ ga jema Ngechuchu  
ja Nacharétucüãxãxũ jaxõgüxũ. <sup>10</sup>—Rü  
jemacax nawe chingêchigü ga  
Jerucharéüwa. Rü paigüarü  
ãêxgacügüxütawa naxcax íchaca ga  
popera na chanapocuxüçax ga jema  
jaxõgüxũ. Rü jexma chanapocue ga  
muxũma. Rü jexguma chautanũxũ ga  
Judéugü nadaixgu ga jema jaxõgüxũ, rü  
chama rü chorü me nixĩ. <sup>11</sup>—Rü  
muêxpüxcüna rü chanapocuxü na nüxũ  
naxoexüçax ga jema na jaxõgüãxũ. Rü  
jemaãcü chanaxü ga guxünema ga  
ngutaquexepataügwüwa. Rü poraãcü  
nachi chaxaxichi ga jema jaxõgüxũ, rü  
jemacax nawe chingêchigü nhuxmata to  
ga nachüãnegüne ga ãnegüwa.

**Pauru rü wenaxãrü nüxũ nixu ga  
nhuxacü na jaxõõxũ ga noxrix**

<sup>12</sup>Rü nhanagürü ga Pauru: —Rü jema  
jaxõgüxũxũ na chapocuxüçax nixĩ ga  
Damacuwa chaxüxũ. Rü jemacax ga  
paigüarü ãêxgacügü rü choxũ namugü  
rü choxna nanaxãgü ga popera ga nawa  
choxna naxãgagüxũ na  
chanapocuxüçax ga jema jaxõgüxũ.

<sup>13</sup>—Rü jexguma namagu taxijane, Pa  
ãêxgacüx, rü jexguma meãma  
tocuchiwa nanguxgu, rü nüxũ chadau  
ga wüxi ga omü ga dauxüwa ne üxũ ga  
üaxcüarü jexera ixĩxũ ga choxũ baxixũ  
rü jema chamüçügüxũ rü ta baxixũ.

<sup>14</sup>—Rü guxãma ga toma rü nhaxtüanegu  
tajaji. Rü chama rü nüxũ chaxĩnü ga  
wüxi ga naga ga Judéugawa choxũ  
nhaxü:

“Pa Chauru Pa Chaurux, ¿tüxcüü  
nawe cuingêchigü i ngêma duüxũgü i  
choxũ jaxõgüxũ? Poraãcü cugütama  
cuchixexêê nhama wüxi i tacü i  
ãmaguxũgu cucuxgüxũrüü”, nhanagürü  
choxũ. <sup>15</sup>—Rü chama chanangãxũ, rü  
nhacharügü:

“¿Texé cuixĩ, Pa Corix?” nhacharügü.  
Rü nüma ga Cori rü nhanagürü choxũ:

“Chama nixĩ i Ngechuchu rü chorü  
duüxũgü nixĩ i ngêma nawe  
cuingêchigüxũ. <sup>16</sup>—¿Notürü írúda rü  
inachi! Rü marü cuxcax changõx i  
nhuxmax, erü cuxũ chamuxchã na  
choxũ cupuracüxüçax rü nüxũ  
cuixuchigaxüçax i ngêma nhuxma na  
choxũ cudauxũ rü ngêma jixcüra tá  
chauxütawa nüxũ cudauxũ. <sup>17</sup>—Rü  
cuxna tá chadau i natanüwa i  
cutanũxũgü i Judéugü rü ngêma tama

Judéugü ixíngüxũ i nhuxma tá natanüwa cuxũ chamuxũ. <sup>18</sup>—Rü ngéma cuxũ chamu na ngéma duũxũgüxũ choxũ cucuaxêêxũcax rü nüxũ naxoexũcax i nacüma i chixexũgü rü chauga naxĩniêxũcax. Rü ngéma tá cuxũ na Chatanámexêwa ícunanguxũxêêxũcax i ngéma duũxũgü na chawe naxĩxũcax rü choxũ jaxôgüãxũcax na chama rü nüxũ nüxũ changechaũxũcax i norü pecadugü, rü nüxũ nangêxmaxũcax i nachica namaã i guxũma i chorü duũxũgü i üünegüxũ”, nhanagürü choxũ ga Cori.

**Pauru rü naga naxĩnũ ga jema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ**

<sup>19</sup>—Rü jemacax ga chamax, Pa ãêxgacü Pa Agripax, rü naga chaxĩnũ ga jema ore ga Ngechuchu chamaã nüxũ ixuxũ ga jexguma choxũ nabaxixgu ga jema omü ga dauxũwa ne üxũ.

<sup>20</sup>—Notürü noxri rü Damacucũãxgümaã nüxũ chixuchiga ga Tupanaãrũ ore. Rü jixcama ga Jerucharêüçũãxgümaã, rü jemawena rü guxũ ga Judéaanewa, rü nhuxmachi jema tama Judéugü ixíngüxũmaã nüxũ chixu. Rü nhacharügü:

“¡Nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũgü, rü Tupanacax pedaugü, rü meã pemaxê na duũxũgü nüxũ daugüxũcax na aixcuma pejaxôgüxũ!” nhacharügü.

<sup>21</sup>—Rü jemacaxtama nixĩ ga tupaucha ja taxünegu choxũ jajauxgüxũ rü choxũ jamaxgüchaũxũ ga chautanüxũgü i Judéugü. <sup>22-23</sup>—Notürü Tupana choxũ narüngüxêê rü ngêmacax taguma íchajachaxãchi na guxũma i duũxũgümaã nüxũ chixuxũ rü woo buxũ

rü jaxũ. Rü namaã nüxũ chixu ga jema ore ga nuxcümamaxũgüxũ ga Tupanaãrũ orearü uruũgü rü Muísé nüxũ ixugüxũ na nhuxãcü tá nüxũ nangupetüxũ ga Cristu rü nhuxãcü tá na najuxũ, notürü jemawena rü nüma tá jiixũ ga nüxira juwa ínadaxũ. Rü namaã nüxũ chixu ta ga jema nuxcümamaxũgüxũãrũ ore ga nhaxũ:

“Rü Cristu rü tatanüxũ i Judéugümaã rü ngéma to i duũxũgü i tama Judéugü ixíngüxũmaã tá naxunagüãxũ i ore i tüxũ maxêxêêxũ”,

nhaxũ. Rü jemachigaxũxícatama nixĩ ga namaã chixuxũ —nhanagürü ga Pauru.

**Pauru rü Agripaaxũ nanangüchaũxêê na jaxôoxũcax**

<sup>24</sup>Rü jexguma jemaãcü nügüétiüwa jadexagu ga Pauru, rü nhanagürü ga Festu tagaãcüma: —Cungêãemare Pa Paurux. Rü ngéma na jeüçürü cungüechaũ, rü düxwa nawa cungêãê —nhanagürü. <sup>25</sup>Notürü ga Pauru rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —Tama changêãê Pa ãêxgacüxũchi, Pa Festux. Erü nhaã ore i nüxũ chixuxũ, rü aixcumaxũchima nixĩ. <sup>26</sup>—Rü daa ãêxgacü ja Agripa rü meãma nüxũ nacuax i guxũma i ngéma pemaã nüxũ chixuxũ. Rü ngêmacax tama chamuũãcüma chorü taãemaã napexewa nüxũ chixu, erü nüxũ chacuax na nüma rü ta nüxũ nacuãxũ i tacüchiga na jiixũ i guxũma i nhaã ore. Erü tama ngextámare cúãcü naxüpetü i ngéma. <sup>27</sup>—¿Cujaxôxũ, Pa Agripax, i ngéma Tupanaãrũ orearü uruũgü nüxũ ixuxũ? Chama nüxũ chacuax rü cujaxô



—nhanagürü ga Pauru. <sup>28</sup>Rü Pauruxũ nangãxũ ga Agripa, rü nhanagürü: —¿Ëxna cuma nagu curüxĩnũgu rü ngẽmaãcü noxre i curü oremaã na choxũ cuxaxõxẽxũ? —nhanagürü. <sup>29</sup>Rü nhanagürü ga Pauru: —Woo noxre i oremaã rü woo muxũ i oremaã rü Tupana nanaxwãxe na cuxaxõxũ. Rü tama i cuxicatama, notürü guxũma i nhaã nuã choxũ ñnũxũ rü ta, rü Tupana nanaxwãxe na chauxrüũ jixĩgũxũ, notürü tama chauxrüũ daa curëtigũmaã na janaĩxgũxũ —nhanagürü ga Pauru. <sup>30</sup>Rü jexguma inachigü ga Agripa, rü Festu, rü Bereniche, rü guxũma ga jema namaã jema rütogũxũ. <sup>31</sup>Rü jexguma ga nũmagü rü noxrüwama naxĩ na jema nũgũmaã Pauruchiga jadexagũxũcãx. Rü nhanagürügü: —Rü ngẽma jatü, rü taxuũma i chixexũ naxü na naxcãx jamáxũ rü ãxna naxcãx napocuxũ —nhanagürügü. <sup>32</sup>Rü Festuxũ nhanagürü ga Agripa: —Ngẽxguma chi tama nũmatama naxcãx ñnacãxgu na Chécharu nũxna cãxũcãx, rü chi ñtananguxuchixẽẽ —nhanagürü.

#### Pauruxũ Romawa namugü

**27** <sup>1</sup>Rü jema ãẽxgacügü rü düxwa nagu narüxĩnũẽ na norü ãẽxgacü ga Chécharu ga Itáriaanewa jexmacüxütawa na toxũ namugũxũ. Rü norü churaragüarü capitãuna nanamu ga Pauru namaã ga nhuxre ga togü ga pocuxũ na Chécharuxütawa nagagüãxũcãx. Rü guma capitãü rü Júriu nixĩ ga naéga, rü norü churaragütücumü rü Chécharuarü Daruũgü nixĩ ga naéga. <sup>2</sup>Rü nagu tichoũ ga wüxi ga wapuru ga buanecũmaã

ixũxũne ga Adramíchiuwa ne üxũne ga Áchiaarü ñãnegüwa üxchaxũne. Rü towe ta nixüe ga Aristácu ga Machedóniããnecũãx ga Techarónicawa ne üxũ. <sup>3</sup>Rü moxũãcü rü Sidãüarü türewa tangugü. Rü Paurumaã namecũma ga capitãü ga Júriu. Rü ñnanaxüexẽẽ na jemaçũãx ga namücügüxũtagu naxũãneãxũcãx ga Pauru, na nũmagü nüxũ nangũxẽẽgüxũcãx. <sup>4</sup>Rü jema itaxĩãchi. Rü Chiprearü capaxũarü tocüwaguama taxĩ, naxchaxwa ga buanecü, jerü towaama nabu. <sup>5</sup>Rü jema Chiprewa tixãũ ga taxtü rü Chiríchiaanecutuwa tarüjicu. Rü jemacutügu taxĩ, rü Pãffriaanewa tachopetü rü nhuxmata Ríchiaanewa jexmane ga ñãne ga Mirawa tangugü. <sup>6</sup>Rü jema capitãü jexma nüxũ najangau ga wüxi ga wapuru ga Arejãdriawa ne üxũne ga Itáriaanewa üxũne. Rü gumagu toxũ nichoũxẽẽ, rü tomaã inaxũãchi. <sup>7</sup>Notürü íraruwatama itinhaxwetaxũ ga muxũma ga ngunexũgu, rü guxchaãcüma Guíduarü toxmãxtawa tangugü. Notürü towaama nabuema ga buanecü, rü jemacãx capaxü ga Chamonaärü toxmãxtawa tachopetü rü capaxü ga Cretaxũ itachoeaguãchi. <sup>8</sup>Rü guxchaãcüma nacutügu taxĩ ga jema capaxü, rü wüxi ga nachica ga Mexũ ga Türegu ãẽgaxũwa tangugü. Rü ñãne ga Rácheaarü ngaicamana najexma. <sup>9</sup>Notürü marü poraãcü namagu tanuxcü ga na itaxĩxũ, rü marü naxãücüma ga na itaxĩãmamaxũ jerü marü nawa nangu ga guma tawemacügü ga nagu nagáuanecü. Rü jemacãx ga Pauru rü najaxucuxẽẽ ga duũxũgü, rü nhanagürü: <sup>10</sup>—Pa

Chamücügüx, nüxũ chacuax i ngëxguma chi ixĩamagu, rü tá naxãücüma. Rü daa wapuru rü tá inajarütaxu namaã i guxũma i naãcu. Rü ngürüächi i jixema rü tá ta tajue —nhanagürü. <sup>11</sup>Notürü jema churaragüarü capitãü rü jexeraãcü guma wapuruarü joragaama naxĩnü, rü maniërugüarü capitãügaama naxĩnü, rü tama aixcuma Pauruga naxĩnü. <sup>12</sup>Notürü jema türe rü tama name ga jéma na tanangupetüxëëxũ ga gáuanexũ. Rü jemacax wixguxũchi guxũma ga duũxũgü nagu narüxĩnüë rü narümemaë nixĩ ga na itaxĩächixũ ga jéma. Rü nanaxwaxegü ga chi Peníchewa na tangugüxũ na jéma tanangupetüxëëxũ ga gáuanexũ, jerü jema nixĩ ga wüxi ga Cretaarü türe ga mexũ ga tama poraãcü buanecü ga taxũ nawa ngxũ.

**Buanecü ga tacü ga  
taxtüarü ngãxütüwa**

<sup>13</sup>Rü inanaxügü ga na meãma topëxewaama nabuxũ ga buanecü, rü jemacax ga nümagü ga maniërugü rü nüxũ nacuaxgügu rü chi meã itangugü ga jema itaxĩxũwa. Rü jemacax itaxĩächi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ ga jema Cretaarü capaxũ. <sup>14-15</sup>Rü notürü ngürüächi jixcamaxũra rü wüxi ga buanecü ga taxüchicü ga capaxũärü tocüwawa ne üxcü ngãxütüwaama nanacue ga guma wapuru. Rü taxuacüma itixütãü nawaama ga buanecü. Rü jemacax düxwa ítajachaxächi ga na tanatochinüxũ, rü toxũ ínicuetaũ. <sup>16</sup>Rü wüxi ga capaxũxãcü ga Cráudagu äëgaxũärü tocüwawaama tachopetü ga ngextã

tama poraãcü íjbuaxũwa. Rü jéma poraãcü tapuracüe na guma wapurugu tanatúnagüxũ ga norü ngue ga jatúchigüne. <sup>17</sup>Rü jexguma marü natúnagügüãgu ga guma ngue, rü napanaxãgü ga tanütaxũmaã najanaĩxgütüwe ga guma wapuru. Rü nhüxmachi najawëgü ga jema naxchirutachinügü ga namaã jacuetaũxũ ga noxrix, jerü namuũë ga na Chírtearü naxnücüwa janangaixtaũgüxũ. Rü jema buanecü toxũ nicuetaũmare. <sup>18</sup>Rü moxũãcü ga buanecü rü tama nangupetüéga, rü jemacax inanaxügü ga na ínawoũãcuaxũ. <sup>19</sup>Rü norü tamaëxpüx ga ngunexũgu, rü naxmëxmaãtama ínanawoũ ga jema natüxügü ga guma wapuru, rü guxũma ga to ga norü jemaxũgü. <sup>20</sup>Rü muxũma ga ngunexũgu, rü tama nangox ga üaxcü rü ëxtagü, rü tama nangupetüéga ga guma buanecü ga taxüchicü. Rü düxwa nagu tartüxĩnüë ga marü täüxütãma na tamaxëxũ. <sup>21</sup>Rü jexguma marü muxũma ga ngunexũ tingegügu ga tama na tachibüexũ, rü jexguma guxũma ga jema duũxũgütanüwa inachi ga Pauru, rü nhanagürü: —Narümemaë chi nixĩ, Pa Chamücügüx, ga chauga na pexĩnüëxũ, rü tau chima na ixĩächixũ ga Cretawa, rü tau chima nhüxmarüü tüxũ naxüpetü i nhaã äücümãxũ rü taxuxũ chima i chixexũ tüxũ nangupetü. <sup>22</sup>—Notürü ¡petaãëgü! erü wapuruxica tá inajarütaxu, notürü i jixema rü taxúetãma tajue. <sup>23</sup>—Erü ngewaxarü chütaxũgu ja Tupana ja nüxũ chapuracücü ja chorü cori ixicü rü núma nanamu i wüxi i norü orearü uruũ

i dauxũcũãx i chauxçax ngóxũ. <sup>24</sup>—Rü nhanagürü choxũ:

“¡Tãú i cumuũxũ, Pa Paurux! Erü ãëxgacü ja Chécharupexewa tá cungu, rü cugagu tá Tupana nanamaxëë i guxũma i ngëma cumüçügü i cumaã ngëxma wapurugu íxũ”, nhanagürü choxũ. <sup>25</sup>—Rü ngëmacax, Pa Chamüçügüx, ¡rü petaãëgü! erü chama rü aixcuma Tupanaãxũ chajaxõ, rü aixcuma tá nixi i ngëmaãcü tá nangupetüxũ ngëxgumarüü i ngëma chamaã nüxũ jaxuxũ. <sup>26</sup>—Notürü wüxi i capaxüwa tá tajarüçxcuchitaügü —nhanagürü ga Pauru. <sup>27</sup>Rü jexguma taxre ga jüxü tingexgu ga na itaxixũ, rü taxũ ga taxtü ga Adriaticuwa tajexmagü, jerü ga buanecü rü núxica toxũ nacuetãũ. Rü ngãxüçüügu nüxũ nicuaxãchitanü ga jema maniërugü ga na dauxchitacutüwa tangugüchaũxũ. <sup>28</sup>Rü ínanataegü ga norü ngügütamaxũ rü 36 ga metru nixi ga norü mátama. Rü jexguma marü íraruwa jaxüguxüra itaxixgu rü wenaxärü nanangugütamagü, rü 27 ga metru nixi ga norü mátama ga jexgumax. <sup>29</sup>Rü namuüë ga na nutamaã jananhataügüxũ ga naxãnacüwa, rü jemacax guma wapuruchinüwa ínanawoũ ga ägümüçü ga äcurugü ga napanaxãmaã ixãcunüxũ na jemaãcü íjachaxãchigüxëããxũçax ga guma wapuru. Rü najumuxëgü ga paxa na jangunexũçax. <sup>30</sup>Notürü ga jema maniërugü rü nibuxmüchaũ ga guma wapuruwa, rü jemacax nanawãixëgü ga guma wapuruarü ngue, rü nhanagürtügü: —Ngëma wapurupexearü äcurugü tá ítawoũ na nataixũçax ja wapuru —nhanagürügünetã. <sup>31</sup>Notürü ga Pauru

rü churaragüarü capitãúmaã rü norü churaragümaã nüxũ nixu rü nhanagürtü: —Ngëxguma nhaã maniërugü rü täüxütãma nuxã wapurugu nachoxgu, rü guxãma i pema rü tá pejue —nhanagürü. <sup>32</sup>Rü jexguma ga jema churaragü rü najadaecunügü ga guma ngue, rü inanguxëëgü. <sup>33</sup>Rü jexguma marü jangunchaũgu, rü Pauru najaxucüxëgü ga guxũma na nachibüexũçax, rü nhanagürü: —Taxre i jüxü nixi i nhuxma na taguma aixrügumarüü pechibüexũ, rü bai i tacü na pengóxũ jerü porãcü pexoegaãëgü. <sup>34</sup>Rü nhuxma rü pemaã nüxũ chixu na pechibüexũ na peporaexũçax, rü taxuüma pexũ üpetüxũçax. Erü taxúetãma itajarütaxu rü bai i wüxi i pejaexüra inajarütaxu —nhanagürü. <sup>35</sup>Rü jexguma marü jema nhaxgu, rü nanajaxu ga wüxi ga põü, rü Tupanana moxë naxã napexewa ga guxũma. Rü inanabücu ga jema põü, rü inanaxügü ga na nangõõxũ. <sup>36</sup>Rü jexguma nataãëgü ga guxũma, rü nümagü rü ta nachibüe. <sup>37</sup>Rü 276 tixigü ga guxãma ga toma ga guma wapurugu íxë. <sup>38</sup>Rü jexguma marü nangãxëgu, rü ínanawoũ ga jema trigu ga wapuru namaã äacuxũ na nangünagüächixüraxũçax ga guma wapuru.

#### Inangu ga guma wapuru

<sup>39</sup>Rü jexguma jangunegu, rü jema maniërugü tama nüxũ nacuéane ga jéma. Notürü nüxũ nadaugü ga wüxi ga axcuchixũ ga naxnücüpechinüãxũ, rü nagu narüxinüë ga jéma na janangaixëëgüãxũ ga wapuru. <sup>40</sup>Rü jexguma nanadaũ ga norü ngaxũxũ ga

ãcurugü, rü jéma nanawogü. Rü najawëgü ga norü toxchinüxüãrü naixruüügü, rü inananga ga jema napexewa üxü ga naxchirutachinü ga namaã iticuetaixü. Rü itanaxügü ga nüxü na tingaicaxü ga jema naxnücüpechinü. <sup>41</sup>Notürü wüxi ga naxnücüarü nuxtamaxüwa tajarüngaixtaü. Rü jéma naxnücüwa najarüwápexe ga guma wapuru rü marü tama jéma itaxíãchi. Rü joxni ga nachinüwa, rü juãpe najapuxë. <sup>42</sup>Rü jema churaragü rü nagu narüxínüë ga na nadaiaxü ga jema pocuexü na taxuüma inhaxüçax ga jexguma naxãnacüwa nangugü. <sup>43-44</sup>Notürü jema norü capitáu ga churaragü, rü Pauruxü namaxëëchaü, rü jemacax tama nanaxwaxe ga na nadaiaxü ga jema pocuexü. Notürü nanamu na jema ixãnüxü rü nüxíra ínajuxgüxü na naxãnacüwa nawëxgüxüçax, rü jema togü rü mürapewagügu rü exna jema wapurutüchigügu meã na ínachoüxüçax. Rü jemaãcü guxãma meãma naxãnacüwa tangugü.

**Capaxü ga Máutawa  
najexma ga Pauru**

**28** <sup>1</sup>Rü jexguma meãma naxãnacüwa tangugügu ga guxãma rü jexguma nüxü tacuaxgü na Máuta na jíixü ga naéga ga jema capaxü. <sup>2</sup>Rü jema jemacüãxgü ga duüxügü rü meãma toxü najauxgü ga guxãma. Rü nanangixtagü ga wüxi ga üxü ga taxüne. Rü toxçax nacagü ga guxãma na jéma togü tanaixügüxüçax, jerü napu rü nagáuane. <sup>3</sup>Rü Pauru nanadetaquexe ga nhuxre ga naíchacüügü, rü üxüxetüwa

najawocu. Notürü jexguma jéma jawocuãgu, rü üxüarü naíemaxüchaxwa inajago ga wüxi ga äxtape. Rü Paurumexëwa najuxu, rü jéma najarütüãchi. <sup>4</sup>Rü jexguma jema jemacüãxgü nüxü daugügu ga jema äxtape ga Paurumexëwa na natuxü, rü nügümaã nhanagürügü: —Nhaã jatü rü maneca wüxi i máëtaxü nixí. Rü woo taxtüwa juwa na janhaxü, notürü Tupana tama nanamaxëëchaü —nhanagürügü. <sup>5</sup>Notürü guma üxüxetügu nanamaxü ga jema äxtape, rü taxuüma nüxü naxüpetü ga Pauru. <sup>6</sup>Notürü guxüma ga jema duüxügü rü ínananguxëëgü rü ngoxi tá nachamé rü exna najux. Rü marü nuxcüxürama ga jema nüxü na nadaunüxü rü taxuüma nüxü na üpetüxü, rü düxwa togu narüxínüë rü inanaxügüe ga na nhagüxü: —Maneca wüxi ja tupana nixí —nhagüxü. <sup>7</sup>Rü jema nachicaarü ngaicamana najexma ga norü naãne ga jema capaxüarü äëxgacü ga Púbriu ga naéga. Rü nüma meãma toxü najaxu, rü jexma toxü napegüxëë ga tamaëxpüx ga ngunexü. Rü tomaã namecümáxüchi. <sup>8</sup>Rü guxema Púbriu nanatü rü ngürücarewa tajexma, jerü tixaxüne rü taduü. Rü jéma tümáxütawa nangu ga Pauru, rü tümamaã najumuxë, rü tümáëtügu naxüxmëx, rü tüxü narümexëë. <sup>9</sup>Rü jexguma jemaxü nadaugügu, rü Pauruçax jéma naxí ta ga guxüma ga togü ga ídaaweexü ga jema capaxüçax, rü narümeë. <sup>10</sup>Rü nümagü rü muxüma toxna naxãmaregü. Rü jexguma itaxíãchigu, rü toxna nananagü ga guxüma ga tanaxwaxëxü ga torü namawaü ga õna.

### Romawa nangu ga Pauru

<sup>11</sup>Rû tamaẽxpûx ga tawemacü jéma capaxûwa tajexmagü. Rû nhuxmachi nagu tichoũ ga wüxi ga wapuru ga jema capaxûwa gáuanexũ ngupetüxêxéne. Rû Arejádriacũãx nixĩ ga guma wapuru. Rû napexeraũwa najexmagü ga taxre ga norü tupanachicünaãxãgü ga Catu rü Porugu áégagüxũ. <sup>12</sup>Rü Chiracúchaarü türewa tangugü, rü tamaẽxpûx ga ngunexũ jéma tajexmagü. <sup>13</sup>Rü jéma itaxĩãchi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ nhuxmata Requíuwa tangugü. Rû moxüãcü ínangu ga wüxi ga buanecü ga itaxixüwaama bucü rü toxü inicuetaũ. Rû jemaãrü moxüãcüama rü Putériuwa tangugü. <sup>14-15</sup>Rü jexma nüxũ tajangau ga nhuxre ga duũxügü ga jaxögüxũ. Rû toxna naxu na wüxi ga jüxü jexma naxütagu tarüchoxüçax. Rû marü wüxi ga jüxü ngupetügu rü itaxĩãchi na namagu Romawa taxixüçax. Rû marü toxü nacuáchigagü ga jema jaxögüxũ ga Romagugüxũ. Rû jema nama ga Ápiugu áégaxügu naxĩ na jexma toxü jangaugüxüçax. Rû nhuxre rü jema nachica ga Tamaẽxpûx ga Taxepataũgu áégaxüwa toxü najarünguxêégü Rû togü rü nachopetü nhuxmata jema nachica ga Ápiuarü Ngüẽchicagu áégaxüwa nangugü. Rû jexguma Pauru nüxũ daxgu ga jema jaxögüxũ, rü Tupanana moxê naxã rü poraãcü nataãê. Rû jemaãcü Romawa tangugü. <sup>16</sup>Rü jexguma Romawa tangugügu rü wüxi ga ãpatawa nananguxêégü ga Pauru nüxĩca namaã ga wüxi ga churara ga nüxna dauxũ.

### Romawa najexma ga Pauru

<sup>17</sup>Rü tamaẽxpûx ga ngunexũ marü jéma najexmagu, rü Pauru naxçax nangema ga jema Judéugüarü áëxgacügü ga Romawa jexmagüxũ. Rû jexguma nangutaqexegügu, rü nhanagürü ga Pauru nüxũ: —Chama, Pa Chaueneëgüx, rü taxuũma i chixexũ chaxü namaã i tatanüxügü, rü bai i nuxcümáxügüxũ i tóru oxigücümáguumaã. Notürü Jerucharéügu choxũ nijauxgü ga tatanüxügü, rü Romacüãx ga churaragüna choxũ namugü. <sup>18</sup>Rü jexguma marü choxna nacagüegu ga Romacüãxgü, rü choxü ningexgüchaũ, jerü taxuũma ga tacü ga chixexũ chawa nadaugü na choxü jamaxgüxüçax. <sup>19</sup>Notürü jema tatanüxügü ga Judéugü rü najamuëtanü na tama choxü jangexgüxüçax, rü jemacax düxwa naxçax íchaca na nümatama ja áëxgacü ja Chécharu choxna çaxüçax. Notürü tama tatanüxügüxũ na íchaxuaxüxüçax nixĩ ga jemacax íchaçaxũ. <sup>20</sup>Rü ngemacax nixĩ i pexçax nuã changemaxü na pexü chadauxüçax rü pemaã chidexaxüçax. Pema nüxü pecuax rü jixema i Judéugü rü ítananguxêë i na ínanguxü ja Cristu. Rû jima Cristuçax nixĩ i chama i nhuxma i daa curëtimaã chináixũ —nhanagürü. <sup>21</sup>Rü nümagü nanangãxügü, rü nhanagürügü: —Toma rü taxuũma i popera i Judéawa ne muxü i cuchigagu ümatüxü tajauxgü. Rû ngéma taeneëgü i ngéma ne íxü rü núma ngugüxü rü bai i wüxi i nüxü ixuxü i tacü rü ore i chixexü i cuchiga. <sup>22</sup>Rü cuxütawa nüxü taxĩnüëchaũ rü

¿nhuxũ nhacuxũ i cumax? Erũ nũxũ tacuaxgũ rũ guxũwama i Judéugũ rũ chixri nachiga nidexagũ i ngẽma ore i ngexwacaxũxũ i Ngechuchuchiga —nhanagũrũgũ. <sup>23</sup>Rũ jexguma Paurumaã inaxunetagũ ga wũxi ga ngunexũ, rũ napatawa naxĩ ga muxũma ga duũxũgũ. Rũ Pauru namaã nũxũ nixu ga Tupanaãrũ ore ga nhuxãcũ ãẽxgacũ na jĩixũ ja Tupana. Rũ paxmama inanaxũgũ, rũ nhuxmata nachũtaxũ rũ nũxũ nanangũchaũxẽ ga jema duũxũgũ na Ngechuchuxũ jaxõgũãxũcax. Rũ jemacax Muísẽ umatũxũ ga mugiwa rũ nuxcũmaxũgũxũ ga Tupanaãrũ oreatũ uruũgũ umatũxũ ga orewa namaã nũxũ nixu ga Ngechuchuchiga. <sup>24</sup>Rũ nũmaxũ rũ najaxõgũ ga jema Pauru namaã nũxũ ixuxũ notũrũ ga togũ rũ tama najaxõgũ. <sup>25</sup>Rũ jexguma tama wũxigu naxĩnũẽgu ga jema duũxũgũ, rũ inanaxũgũ ga na íjaxĩxũ. Rũ jemacax ga Pauru rũ nhanagũrũ nũxũ: —Meã perũ oxigũmaã nidexa ga Tupanaãẽ i Üünexũ ga jexguma Ichaíaxũ jadexaxẽẽgu rũ nhaxgu:

<sup>26</sup> “<sup>1</sup>Rũ ngẽma naxũ, rũ ngẽma duũxũgũmaã nũxũ jarũxu rũ nhacurũgũ tá nũxũ: ‘Rũ woo nũxũ pexĩnũẽgu rũ tãũxũtãma aixcuma nũxũ pecuaxgũ. Rũ woo nũxũ perũdaunũgu rũ tãũxũtãma aixcuma pejaxõgũ. <sup>27</sup>Rũ ngẽmaãcũ peixĩgũ i

nhuxmax, erũ tama choxũ pecuaxchaũ i pemax. Rũ tama nũxũ pexĩnũẽ i chorũ ore erũ tama nũxũ pexĩnũẽchaũ. Rũ tama nũxũ pejaxõgũ i ngẽma chama pexũ nũxũ chadauxẽẽxũ erũ tama nũxũ pejaxõgũchaũ. Rũ tama peãẽwa chagu perũxĩnũẽ erũ tama nũxũ perũxoechaũ i pecũma i chixexũgũ rũ tama chauxcax pedaugũchaũ na chama pexũ chamaxẽẽxũcax!’”

nhanagũrũ ga Tupanaãẽ i Üünexũ. <sup>28</sup>Rũ nhanagũrũ ta ga Pauru: —Rũ name nixĩ i pema rũ ta nũxũ pecuax rũ nhuxma rũ marũ inaxũgũ na ngẽma tama Judéugũ ixĩgũxũtanũwa naxunagũxũ i nhaã Tupanaãrũ ore i tũxũ maxẽẽxũ. Rũ nũmagũ tá nixĩ i aixcuma inaxĩnũẽxũ —nhanagũrũ. <sup>29</sup>Rũ jexguma Pauru jema nhaxgu, rũ ínixĩ ga jema Judéugũ, rũ poraãcũ nũgũmaã íniporagatanũcũ. <sup>30</sup>Rũ taxre ga taunecũ ga mecũ jẽma najexma ga Pauru nawa ga guma ĩ ga naxũtanũne ga nagu na napexũcax. Rũ jẽma meãma nanajaxuxũ ga guxũma ga duũxũgũ ga naxũtawa íjadaugũxũxũ. <sup>31</sup>Rũ nũxũ nixuchiga ga nhuxãcũ ãẽxgacũ na jĩixũ ga Tupana. Rũ taxũema nũxna tanachũxu na nangũxẽẽãxũ ga Cori ja Ngechuchu ja Cristuchiga. Rũ taxũema naxcax tanachixewe.